

Rada
Európskej únie

V Bruseli 8. decembra 2023
(OR. en)

13573/23

Medziinštitucionálny spis:
2023/0337 (NLE)
2023/0338 (NLE)

LIMITE

ACP 89
WTO 145
COAFR 328
RELEX 1106

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi Európskou úniou na jednej strane a
Kenskou republikou, členom Východoafrického spoločenstva, na strane druhej

DOHODA O HOSPODÁRSKOM PARTNERSTVE

MEDZI

EURÓPSKOU ÚNIOU NA JEDNEJ STRANE

A

KENSKOU REPUBLIKOU, ČLENOM VÝCHODOAFRICKÉHO SPOLOČENSTVA,
NA STRANE DRUHEJ

ZMLUVNÉ STRANY

EURÓPSKA ÚNIA

(ďalej len „EÚ“)

na jednej strane a

KENSKÁ REPUBLIKA

na strane druhej,

ďalej jednotlivo ako „zmluvná strana“ a spoločne ako „zmluvné strany“,

PRIPOMÍNAJÚC svoje záväzky v rámci Dohody z Marrákeša o založení Svetovej obchodnej organizácie (WTO) podpísanej 15. apríla 1994;

SO ZRETELOM NA Georgetownскую dohodu o organizácii skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov uzavretú v Georgetowne 6. júna 1975;

SO ZRETELOM NA dohodu o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej, podpísanú v Cotonou 23. júna 2000, prvýkrát zmenenú v Luxemburgu 25. júna 2005 a druhýkrát zmenenú v Ouagadougou 22. júna 2010 (ďalej len „Dohoda z Cotonou“), a dohodu, ktorá ju nahradí;

SO ZRETELOM NA Zmluvu o založení Východoafrického spoločenstva (ďalej len „EAC“), podpísanú 30. novembra 1999 v Arushi a jej protokol o založení colnej únie Východoafrického spoločenstva;

SO ZRETELOM NA Dohodu o hospodárskom partnerstve medzi partnerskými štátmi Východoafrického spoločenstva na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej, ktorých rokovania boli ukončené 16. októbra 2014 (ďalej len „DHP EÚ – EAC“);

OPÄTOVNE ZDÔRAZŇUJÚC svoje želanie dosiahnuť väčšiu jednotnosť Afriky a ciele Zmluvy o založení Afrického hospodárskeho spoločenstva;

SO ZRETELOM NA Zmluvu o Európskej únii a Zmluvu o fungovaní Európskej únie;

BERÚC DO ÚVAHY, že partnerský štát či partnerské štáty EAC a EÚ sa dohodli, že ich obchodná a hospodárska spolupráca sa zameria na posilnenie plynulej a postupnej integrácie afrických, karibských a tichomorských štátov (ďalej len „AKT“) do svetového hospodárstva s náležitým zohľadnením ich politických rozhodnutí, úrovni a priorít rozvoja, čím sa podporí ich udržateľný rozvoj a prispeje k odstráneniu chudoby v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC AJ, že táto dohoda je v súlade s cieľmi a zásadami Dohody z Cotonou, a najmä ustanoveniami jej hlavy II časti 3 o ekonomickej a obchodnej spolupráci, a príslušnými ustanoveniami dohody, ktorá ju nahradí;

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC, že táto dohoda slúži ako nástroj rozvoja a podporuje udržateľný rast, zvyšuje výrobu a dodávateľskú kapacitu partnerského štátu či partnerských štátov EAC, posilňuje štrukturálnu transformáciu hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC a ich diverzifikáciu a konkurencieschopnosť a vedie k rozvoju obchodu, atraktívnosti investovania, technológií a tvorby pracovných miest v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

OPÄTOVNE ZDÔRAZŇUJÚC potrebu zabezpečiť, aby sa kládol osobitný dôraz na regionálnu integráciu a na poskytovanie osobitného a rozdielneho zaobchádzania pre všetky partnerské štáty EAC, pričom sa zachová osobitné zaobchádzanie pre najmenej rozvinutý partnerský štát či partnerské štáty EAC;

UZNÁVAJÚC, že na pozdvihnutie životnej úrovne partnerského štátu či partnerských štátov EAC sú potrebné značné investície;

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC, že cieľom tejto dohody je vykonávať ustanovenia DHP EÚ-EAC ;

SA DOHODLI TAKTO:

ČASŤ I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 1

Rozsah pôsobnosti dohody

Zmluvné strany týmto uzatvárajú dohodu o hospodárskom partnerstve (DHP) (ďalej len „táto dohoda“). Táto dohoda obsahuje:

- a) všeobecné ustanovenia;
- b) obchod s tovarom;
- c) rybárstvo;
- d) poľnohospodárstvo;
- e) hospodársku a rozvojovú spoluprácu;
- f) inštitucionálne ustanovenia;
- g) predchádzanie sporom a ich urovnávanie;
- h) všeobecné výnimky;

- i) všeobecné a záverečné ustanovenia; a
- j) prílohy, protokoly a spoločné vyhlásenia.

ČLÁNOK 2

Ciele

1. Cieľom tejto dohody je:
 - a) prispieť k hospodárskemu rastu a rozvoju vybudovaním posilneného a strategického obchodného a rozvojového partnerstva v súlade s cieľom udržateľného rozvoja;
 - b) podporiť regionálnu integráciu, hospodársku spoluprácu a dobrú správu vecí verejných v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
 - c) podporiť postupnú integráciu partnerského štátu či partnerských štátov EAC do svetového hospodárstva v súlade s ich politickými rozhodnutiami a prioritami rozvoja;
 - d) posilniť štrukturálnu transformáciu hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC a ich diverzifikáciu a konkurencieschopnosť prostredníctvom posilnenia ich výrobných, dodávateľských a obchodných kapacít;
 - e) zlepšiť kapacitu partnerského štátu či partnerských štátov EAC, pokiaľ ide o obchodnú politiku a otázky týkajúce sa obchodu;

- f) ustanoviť a vykonávať účinný, predvídateľný a transparentný regulačný rámec pre obchod a investície v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC, čím sa podporia podmienky na zvýšené investície a iniciatívy súkromného sektora, a
 - g) posilniť existujúce vzťahy medzi zmluvnými stranami na základe solidarity a vzájomného záujmu. Na tento účel sa v súlade s právami a povinnosťami vyplývajúcimi z WTO touto dohodou posilnia obchodné a hospodárske vzťahy, podporí sa nová dynamika obchodu medzi zmluvnými stranami prostredníctvom progresívnej, asymetrickej liberalizácie obchodu medzi nimi a posilní, rozšíri a prehĺbi sa spolupráca vo všetkých oblastiach, ktoré sú relevantné pre obchod a investície.
2. Cieľom tejto dohody je v súlade s článkami 34 a 35 Dohody z Cotonou a príslušnými ustanoveniami dohody, ktorá ju nahradí, tiež:
- a) stanoviť dohodu v súlade s článkom XXIV Všeobecnej dohody o clách a obchode z roku 1994 (ďalej len „dohoda GATT z roku 1994“);
 - b) uľahčiť obchodovanie s partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC za podmienok, ktoré nebudú menej priaznivé, ako sú podmienky stanovené v Dohode z Cotonou, resp. v dohode, ktorá ju nahradí;
 - c) stanoviť rámec a rozsah potenciálneho rokovania o ďalších otázkach vrátane obchodu so službami, otázkach týkajúcich sa obchodu uvedených v Dohode z Cotonou, resp. v dohode, ktorá ju nahradí, a o akýchkoľvek iných oblastiach záujmu oboch zmluvných strán.

ČLÁNOK 3

Revízná doložka

Zmluvné strany sa zaväzujú uzatvoriť rokovania týkajúce sa ďalej uvedených tém do piatich (5) rokov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody:

- a) obchod so službami;
- b) otázky týkajúce sa obchodu, a to:
 - i) politika hospodárskej súťaže;
 - ii) investície a rozvoj súkromného sektora;
 - iii) obchod, životné prostredie a udržateľný rozvoj;
 - iv) práva duševného vlastníctva;
 - v) transparentnosť vo verejnom obstarávaní;
- c) akékoľvek iné oblasti, na ktorých sa prípadne dohodnú zmluvné strany.

ČLÁNOK 4

Zásady

Táto dohoda je založená na týchto zásadách:

- a) vychádza z *acquis* Dohody z Cotonou a dohody, ktorá ju nahradí;
- b) posilňuje integráciu v regióne EAC;
- c) zabezpečuje asymetriu v prospech partnerského štátu či partnerských štátov EAC, pokiaľ ide o liberalizáciu obchodu a uplatňovanie opatrení týkajúcich sa obchodu a nástrojov na ochranu obchodu;
- d) umožňuje partnerskému štátu či partnerským štátom EAC zachovať regionálne preferencie s inými africkými krajinami a regiónmi bez toho, aby boli povinné rozšíriť ich na EÚ, a
- e) prispieva k posilneniu výrobnnej, dodávateľskej a obchodnej kapacity partnerského štátu či partnerských štátov EAC.

ČASŤ II

OBCHOD S TOVAROM

ČLÁNOK 5

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Ustanovenia tejto časti sa uplatňujú na všetok tovar s pôvodom v EÚ a v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC.
2. Ciele v oblasti obchodu s tovarom sú:
 - a) poskytnúť na bezpečnom, dlhodobom a predvídateľnom základe podmienky úplného prístupu na trh EÚ bez ciel a kvót pre tovar s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC v súlade s postupmi stanovenými v tejto dohode;
 - b) postupne liberalizovať trh partnerského štátu či partnerských štátov EAC pre tovar s pôvodom v EÚ v súlade s postupmi stanovenými v tejto dohode a
 - c) zachovať a zlepšiť podmienky prístupu na trh s cieľom zabezpečiť, aby partnerský štát či partnerské štáty EAC v plnej miere využívali výhody tejto dohody.

HLAVA I

CLÁ A VOĽNÝ POHYB TOVARU

ČLÁNOK 6

Clo

1. Clo zahŕňa akékoľvek clo alebo poplatok akéhokoľvek druhu ukladaný na dovoz tovaru alebo v súvislosti s dovozom tovaru, ako aj akúkoľvek formu prirážky alebo dodatočného zaťaženia vznikajúceho v súvislosti s takýmto dovozom, okrem:
 - a) platieb rovnocenných vnútroštátnym daniam, ktoré sa vyberajú za dovezený tovar, ako aj za tovar vyrobený na domácej pôde, v súlade s článkom 20;
 - b) antidumpingových, vyrovnávacích alebo ochranných opatrení uplatňovaných v súlade s ustanoveniami hlavy VI a
 - c) poplatkov alebo iných platieb ukladaných v súlade s článkom 8.
2. Základné clo, na ktoré sa uplatňuje postupné znižovanie, je clo uvedené v harmonograme liberalizácie colných sadzieb každej zmluvnej strany pre každý výrobok.

ČLÁNOK 7

Zatried'ovanie tovaru

1. Zatried'ovanie tovaru v rámci obchodu, na ktorý sa vzťahuje táto dohoda, zodpovedá zatried'ovaniu stanovenému v príslušnom zozname colných sadzieb každej zmluvnej strany v súlade s Medzinárodným dohovorom o harmonizovanom systéme opisu a číselného označovania tovaru (ďalej len „HS“).
2. Zmluvné strany si vymieňajú všetky potrebné informácie v lehote troch (3) mesiacov po úprave ciel alebo zmene HS o svojich uplatňovaných clách a zodpovedajúcich zoznamoch colných sadzieb v súvislosti s týmito výrobkami, ktoré sú uvedené v prílohách I a II.

ČLÁNOK 8

Poplatky a iné platby

Poplatky a iné platby uvedené v článku 6 ods. 1 písm. c) sa obmedzujú na približné náklady na poskytnuté služby a nepredstavujú nepriamu ochranu domácich výrobkov alebo zdaňovanie dovozu na fiškálne účely. Za poskytnutie konzulárnych služieb sa obchodné poplatky a platby neukladajú.

ČLÁNOK 9

Pravidlá pôvodu

1. Na účely tejto časti pojem „s pôvodom“ znamená, že výrobok spĺňa pravidlá pôvodu stanovené v uplatniteľných právnych predpisoch dovážajúcej zmluvnej strany¹².
2. Rada pre DHP zriadená podľa článku 104 (ďalej len „Rada pre DHP“) najneskôr do piatich (5) rokov po dni nadobudnutia platnosti tejto dohody prijme rozhodnutím protokol upravujúci pravidlá pôvodu. Odsek 1 uvedeného článku sa prestane uplatňovať od okamihu, keď sa začne uplatňovať takýto protokol.
3. Ak na konci päťročného obdobia uvedeného v odseku 2 zmluvné strany neprijmú takýto protokol, Rada pre DHP posúdi uplatňovanie odseku 1 a môže rozhodnúť o predĺžení tohto päťročného obdobia.

¹ V záujme väčšej istoty treba uviesť, že pri určovaní súladu opatrenia s touto dohodou podľa hlavy II časti VII môže rozhodcovský súd podľa potreby ako skutkovú záležitosť zohľadniť právne predpisy zmluvnej strany. Rozhodcovský súd v takom prípade postupuje podľa prevládajúceho výkladu právneho predpisu, ktorý poskytnú súdy alebo orgány tejto zmluvnej strany, pričom význam, ktorý pripíše rozhodcovský súd tomuto právnomu predpisu, nebude pre súdy alebo orgány danej zmluvnej strany záväzný.

² Výrobky s pôvodom v partnerskom štáte EAC podliehajú pri dovoze do Ceuty alebo Melilly vo všetkých ohľadoch rovnakému colnému režimu, aký sa uplatňuje na výrobky s pôvodom na colnom území EÚ podľa protokolu č. 2 k Aktu o podmienkach prístúpenia Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky a úpravách zmlúv (Ú. v. ES L 302, 15.11.1985, s. 23). Partnerský štát EAC uplatní pri dovoze výrobkov, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda a ktoré sú s pôvodom v Ceute a Melille, rovnaký colný režim, aký sa uplatňuje na dovoz výrobkov s pôvodom v EÚ.

ČLÁNOK 10

Clá na výrobky s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC

Výrobky s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC sa do EÚ dovážajú bez cla za podmienok stanovených v prílohe I.

ČLÁNOK 11

Clá na výrobky s pôvodom v EÚ

Výrobky s pôvodom v EÚ sa do partnerského štátu či partnerských štátov EAC dovážajú za podmienok stanovených v harmonograme liberalizácie colných sadzieb uvedenom v prílohe II.

ČLÁNOK 12

Doložka o zachovaní existujúceho stavu

1. Zmluvné strany sa dohodli, že nezvýšia svoje clá uplatňované na výrobky, ktoré sú predmetom liberalizácie podľa tejto dohody, s výnimkou opatrení prijatých v súlade s článkami 48, 49 a 50.

2. S cieľom zachovať perspektívu širších afrických regionálnych integračných procesov môžu zmluvné strany v Rade pre DHP rozhodnúť, že upravia úroveň cieľ stanovených v prílohách II(a), II(b) a II(c) tejto dohody, ktorá sa môže uplatňovať na výrobok s pôvodom v EÚ pri jeho dovoze do partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Zmluvné strany zabezpečia, aby žiadna takáto úprava nespôsobila rozpor medzi touto dohodou a požiadavkami článku XXIV dohody GATT z roku 1994.

ČLÁNOK 13

Pohyb tovaru

1. Na výrobky s pôvodom v jednej zmluvnej strane a dovážané na územie druhej zmluvnej strany sa clá vyberú iba raz.
2. Každé clo zaplatené pri dovoze do partnerského štátu EAC sa vráti v plnej výške za tovar, ktorý opustí partnerský štát EAC, do ktorého bol prvýkrát dovezený, do iného partnerského štátu EAC. Clo sa zaplatí v partnerskom štáte EAC spotreby tovaru.
3. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci s cieľom uľahčiť pohyb tovaru a zjednodušiť colné postupy.

ČLÁNOK 14

Vývozné clá a dane

1. Zmluvné strany nezavedú žiadne nové clá alebo dane v súvislosti s vývozom tovaru do druhej zmluvnej strany okrem tých, ktoré boli uložené na podobné výrobky určené na vnútroštátny predaj.
2. Bez ohľadu na odsek 1 partnerský štát či partnerské štáty EAC môžu po oznámení EÚ uložiť dočasné clo alebo daň v súvislosti s vývozom tovaru za týchto podmienok:
 - a) na podporu rozvoja domáceho priemyslu;
 - b) v záujme zachovania stabilnej hodnoty meny, ak zvýšenie svetovej ceny vývozných komodít vytvára riziko nadhodnotenia meny; alebo
 - c) s cieľom ochrany príjmov, potravinovej bezpečnosti a životného prostredia.
3. Takéto dane by sa mali uplatniť na obmedzený počet výrobkov na obmedzené obdobie a Rada pre DHP ich na účely obnovenia po štyridsiatich ôsmich (48) mesiacoch prehodnotí.
4. Akékoľvek priaznivejšie zaobchádzanie spočívajúce v daniach uplatňovaných alebo vo vzťahu k daniam uplatňované partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC v súvislosti s vývozom akýchkoľvek výrobkov určených pre akúkoľvek obchodnú veľmoc odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody sa poskytne podobnému výrobku určenému pre územie EÚ.

5. Na účely tohto článku a článku 15 „obchodná veľmoc“ znamená každú vyspelú krajinu alebo každú krajinu, ktorej podiel na svetovom vývoze tovaru v roku predchádzajúcom nadobudnutiu platnosti dohody o voľnom obchode uvedenej v článku 15 predstavuje viac než jedno 1 %, alebo každú skupinu krajín, ktoré konajú individuálne, spoločne alebo na základe dohody o voľnom obchode, ktoré spoločne predstavujú podiel na svetovom vývoze tovaru viac než 1,5 % v roku predchádzajúcom nadobudnutiu platnosti dohody o voľnom obchode uvedenej v článku 15¹.

ČLÁNOK 15

Priaznivejšie zaobchádzanie na základe dohody o voľnom obchode

1. Pokiaľ ide o výrobky, na ktoré sa vzťahuje táto časť, EÚ poskytne partnerskému štátu či partnerským štátom EAC akékoľvek priaznivejšie zaobchádzanie uplatniteľné v dôsledku toho, že EÚ sa po podpise tejto dohody stane zmluvnou stranou dohody o voľnom obchode s treťou stranou.
2. Pokiaľ ide o výrobky, na ktoré sa vzťahuje táto časť, partnerský štát či partnerské štáty EAC poskytnú EÚ akékoľvek priaznivejšie zaobchádzanie uplatniteľné v dôsledku toho, že partnerský štát či partnerské štáty EAC sa po podpise tejto dohody stanú zmluvnou stranou dohody o voľnom obchode s akoukoľvek obchodnou veľmocou. Za predpokladu, že EÚ môže preukázať, že jej bolo poskytnuté menej priaznivé zaobchádzanie, než je zaobchádzanie, ktoré partnerský štát či partnerské štáty EAC ponúkli akejkoľvek obchodnej veľmoci, zmluvné strany v maximálnej možnej miere konzultujú a spoločne rozhodujú o tom, ako čo najlepšie vykonávať tento odsek, a to od prípadu k prípadu.

¹ Za základ tohto výpočtu sa použijú oficiálne údaje WTO o vedúcich vývozcoch v rámci svetového obchodu s tovarom (okrem obchodu v rámci EÚ).

3. Ustanovenia tejto časti sa nevykladajú tak, že zmluvným stranám ukladajú povinnosť recipročne rozšíriť akékoľvek priaznivejšie zaobchádzanie uplatniteľné v dôsledku toho, že jedna z nich sa v deň podpisu tejto dohody stane zmluvnou stranou dohody o voľnom obchode s treťou stranou.
4. Odsek 2 sa nevzťahuje na obchodné dohody medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC a krajinami africkej, karibskej a tichomorskej skupiny alebo inými africkými krajinami a regiónmi.
5. Na účely tohto článku je „dohoda o voľnom obchode“ dohoda, ktorá výrazne liberalizuje obchod a výrazne odstraňuje diskriminačné opatrenia a/alebo zakazuje nové alebo diskriminačnejšie opatrenia medzi zmluvnými stranami v čase nadobudnutia platnosti dohody alebo v primeranom časovom rámci.

ČLÁNOK 16

Osobitné ustanovenia o administratívnej spolupráci

1. Zmluvné strany sa dohodli, že na vykonávanie a kontrolu preferenčného zaobchádzania poskytnutého na základe tejto časti je nevyhnutná administratívna spolupráca, a zdôrazňujú, že sú odhodlané bojovať proti nezrovnalostiam a podvodom v colnej oblasti a záležitostiach, ktoré s ňou súvisia.
2. Ak jedna zo zmluvných strán na základe objektívnych informácií zistila, že nebola poskytnutá administratívna spolupráca a/alebo že došlo k nezrovnalostiam alebo podvodu, môže dotknutá zmluvná strana dočasne v súlade s týmto článkom zastaviť príslušné preferenčné zaobchádzanie s príslušným výrobkom či výrobkami.

3. Na účely tohto článku sa za neposkytnutie administratívnej spolupráce okrem iného považuje:
- a) opakované nedodržanie povinnosti overiť status pôvodu príslušného výrobku či výrobkov;
 - b) opakované odmietnutie alebo zbytočný odklad v súvislosti s následným overením dôkazu o pôvode príslušného výrobku či výrobkov a/alebo oznámením výsledkov tohto overenia;
 - c) opakované odmietnutie alebo zbytočný odklad v súvislosti so získaním povolenia na vykonanie kontroly administratívnej spolupráce zameranej na overenie pravosti dokumentov alebo správnosti informácií, ktoré sú relevantné pre poskytnutie príslušného preferenčného zaobchádzania.
4. Zistenie nezrovnalostí alebo podvodu sa môže konštatovať okrem iného vtedy, ak bez uspokojivého vysvetlenia dôjde k rýchlemu nárastu dovozu tovaru nad zvyčajnú úroveň výrobnú a vývoznú kapacitu druhej zmluvnej strany, s ktorým súvisia objektívne informácie o nezrovnalostiach alebo podvode.

5. Dočasné pozastavenie sa uplatňuje za týchto podmienok:

- a) zmluvná strana, ktorá na základe objektívnych informácií zistila, že nebola poskytnutá administratívna spolupráca a/alebo že došlo k nezrovnalostiam alebo podvodu, oznámi svoje zistenie spolu s objektívnymi informáciami bez zbytočného odkladu Výboru vysokých úradníkov zriadeného podľa článku 106 (ďalej len „Výbor vysokých úradníkov“) a začne s ním na základe všetkých relevantných informácií a objektívnych zistení rokovania s cieľom dosiahnuť riešenie prijateľné pre obe zmluvné strany;
- b) ak zmluvné strany začali takéto rokovania v rámci Výboru vysokých úradníkov uvedeného v písmene a) a nedohodli sa na prijateľnom riešení do troch (3) mesiacov po oznámení daných skutočností, dotknutá zmluvná strana môže dočasne pozastaviť preferenčné zaobchádzanie s príslušným výrobkom či výrobkami a takéto dočasné pozastavenie sa bez zbytočného odkladu oznámi Rade pre DHP;
- c) dočasné pozastavenia podľa tohto článku sa vykonávajú len v rozsahu nevyhnutnom na ochranu finančných záujmov dotknutej zmluvnej strany, nesmú presiahnuť šesť (6) mesiacov, pričom túto lehotu je možné obnoviť, a sú predmetom pravidelných konzultácií v rámci Výboru vysokých úradníkov, a to najmä s cieľom zrušiť ich hneď, ako prestanú jestvovať podmienky na ich uplatňovanie.

6. Zároveň s oznámením Výboru vysokých úradníkov podľa odseku 5 písm. a) by zmluvná strana, ktorá podáva takéto oznámenie, mala vo svojom úradnom vestníku uverejniť oznámenie určené dovozcom. V tomto oznámení by sa malo v súvislosti s príslušným výrobkom uviesť, že sa na základe objektívnych informácií zistilo, že nebola poskytnutá administratívna spolupráca a/alebo že došlo k nezrovnalostiam alebo podvodu.

ČLÁNOK 17

Riešenie administratívneho pochybenia

V prípade pochybenia na strane príslušných orgánov v rámci riadneho uplatňovania preferenčného systému pri vývoze, a najmä v rámci uplatňovania pravidiel pôvodu uplatniteľných na účely tejto dohody a týkajúcich sa vymedzenia pojmu „výrobky s pôvodom“ a metód administratívnej spolupráce, a toto pochybenie má dôsledky na dovoznú clá, zmluvná strana, ktorá znáša takéto dôsledky, môže požiadať Výbor vysokých úradníkov o preskúmanie možnosti prijať všetky vhodné opatrenia s cieľom riešiť situáciu.

ČLÁNOK 18

Určovanie colnej hodnoty

1. Pravidlá na určovanie colnej hodnoty uplatňované na obchod medzi zmluvnými stranami sa riadia článkom VII dohody GATT z roku 1994 a Dohodou o uplatňovaní článku VII dohody GATT z roku 1994.
2. Zmluvné strany spolupracujú s cieľom dosiahnuť spoločný prístup k otázkam týkajúcim sa určovania colnej hodnoty.

HLAVA II

NESADZOBNÉ OPATRENIA

ČLÁNOK 19

Zákaz množstevných obmedzení

1. Odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody sa odstránia všetky zákazy alebo obmedzenia dovozu, vývozu alebo predaja na vývoz medzi zmluvnými stranami, okrem cla, daní, poplatkov a iných platieb stanovených v článku 6, či už sa uplatňujú formou kvót, dovozných alebo vývozných licencií alebo iných opatrení. Žiadne nové opatrenia takéhoto charakteru sa v obchode medzi zmluvnými stranami nezavedú. Týmto článkom nie sú dotknuté ustanovenia hlavy VI tejto časti.

2. Odsek 1 tohto článku sa nevzťahuje na:

- a) zákazy alebo obmedzenia vývozu uplatňované dočasne s cieľom predísť kritickému nedostatku potravín alebo iných výrobkov dôležitých pre vyvážajúcu zmluvnú stranu, alebo ho zmierniť;
- b) zákazy alebo obmedzenia dovozu a vývozu, ktoré sú nevyhnutné na uplatňovanie noriem alebo predpisov na zatried'ovanie, klasifikáciu alebo marketing komodít v medzinárodnom obchode.

ČLÁNOK 20

Národné zaobchádzanie v súvislosti s vnútroštátnym zdaňovaním a reguláciou

1. Dovážané výrobky s pôvodom v jednej zmluvnej strane nemôžu priamo alebo nepriamo podliehať vnútroštátnym daniam alebo iným vnútroštátnym platbám prevyšujúcim tie, ktoré sa priamo alebo nepriamo uplatňujú na podobné domáce výrobky druhej zmluvnej strany. Okrem toho zmluvné strany žiadnym iným spôsobom neuplatňujú vnútroštátne dane alebo iné vnútroštátne poplatky s cieľom poskytnúť ochranu príslušnej výrobe.
2. Zaobchádzanie poskytnuté dovezeným výrobkom s pôvodom v jednej zmluvnej strane nie je nevýhodnejšie ako zaobchádzanie poskytnuté podobným domácim výrobkom druhej zmluvnej strany, pokiaľ ide o všetky zákony, iné právne predpisy a požiadavky, ktoré majú vplyv na ich vnútroštátny predaj, ponúkanie na predaj, kúpu, prepravu, distribúciu alebo používanie. Týmto odsekom sa nebráni uplatňovaniu diferencovaných vnútroštátnych dopravných poplatkov, ktoré sú založené výhradne na hospodárskej prevádzke dopravných prostriedkov a nie na pôvode výrobku.
3. Žiadna zmluvná strana nezavedie ani nezachová v platnosti žiadne vnútroštátne množstvové opatrenie týkajúce sa zmesí, spracovania alebo používania výrobkov v špecifikovanom množstve alebo pomeroch, ktoré by si vyžadovalo, priamo alebo nepriamo, aby akékoľvek takto špecifikované množstvo alebo podiel ktoréhokoľvek výrobku, na ktorý sa vzťahuje predmetné opatrenie, bolo treba dodať z domácich zdrojov. Okrem toho žiadna zmluvná strana ani iným spôsobom neuplatňuje vnútroštátne množstvové opatrenia, ktoré by chránili domácu produkciu.
4. Tento článok sa nebráni vyplácaniu subvencií určených výhradne domácim výrobcom vrátane platieb domácim výrobcom pochádzajúcich z príjmu z vnútroštátnych daní a platieb uplatňovaných v súlade s týmto článkom, ako aj subvencií poskytnutých prostredníctvom vládnych nákupov domácich výrobkov.

5. Tento článok sa neuplatňuje na zákony, iné právne predpisy, konania alebo postupy týkajúce sa verejného obstarávania.

ČLÁNOK 21

Dobrá správa v daňových záležitostiach

Zmluvné strany uznávajú význam spolupráce na zásadách dobrej správy v daňových záležitostiach prostredníctvom príslušných orgánov v súlade s príslušným vnútroštátnym právom a ďalšími právnymi predpismi.

HLAVA III

COLNÁ SPOLUPRÁCA A UĽAHČENIE OBCHODU

ČLÁNOK 22

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Zmluvné strany uznávajú význam, ktorý majú otázky colnej spolupráce a uľahčenia obchodu v kontexte rozvíjajúceho sa globálneho obchodného prostredia, a dohodli sa, že:
 - a) posilnia spoluprácu a zabezpečia, aby príslušné právne predpisy a postupy, ako aj administratívne kapacity príslušných správnych orgánov plnili cieľ podporiť uľahčenie obchodu;

- b) partnerský štát či partnerské štáty EAC potrebujú prechodné časové obdobia a budovanie kapacít na plynulé vykonávanie ustanovení tejto hlavy.

2. Ciele tejto hlavy sú:

- a) uľahčiť obchod medzi zmluvnými stranami;
- b) podporovať harmonizáciu colných predpisov a postupov na regionálnej úrovni;
- c) poskytovať podporu partnerskému štátu či partnerským štátom EAC s cieľom posilňovať uľahčenie obchodu;
- d) poskytovať podporu colnej správe partnerského štátu či partnerských štátov EAC pri vykonávaní tejto dohody a iných medzinárodných colných najlepších postupov a
- e) posilniť spoluprácu medzi colnými orgánmi zmluvných strán a inými príslušnými pohraničnými orgánmi.

ČLÁNOK 23

Colná spolupráca a vzájomná administratívna pomoc

- 1. S cieľom zabezpečiť súlad s ustanoveniami tejto hlavy a účinne reagovať na ciele stanovené v článku 22 zmluvné strany:
 - a) si vymieňajú informácie týkajúce sa colných právnych predpisov a postupov;

- b) vyvinú spoločné iniciatívy vo vzájomne dohodnutých oblastiach;
- c) spolupracujú v týchto oblastiach:
 - i) modernizácia colných systémov a postupov, ako aj znižovanie trvania colného konania;
 - ii) zjednodušenie a harmonizácia colných postupov a formálnych náležitostí obchodu vrátane tých, ktoré sa týkajú dovozu, vývozu a tranzitu;
 - iii) posilnenie regionálnych systémov tranzitu;
 - iv) posilnenie transparentnosti v súlade s článkom 24 ods. 3;
 - v) budovanie kapacít vrátane finančnej a technickej pomoci partnerskému štátu či partnerským štátom EAC;
 - vi) akákoľvek iná oblasť cieľ, na ktorej sa zmluvné strany prípadne dohodli;
- d) zaujímajú v najvyššej možnej miere spoločné stanoviská v medzinárodných organizáciách v colnej oblasti a oblasti uľahčenia obchodu, ako je WTO, Svetová colná organizácia (ďalej len „WCO“), Organizácia Spojených národov (ďalej len „OSN“) a Konferencia Organizácie Spojených národov pre obchod a rozvoj (ďalej len „UNCTAD“).
- e) podporujú koordináciu medzi všetkými prepojenými agentúrami, a to na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni.

2. Bez ohľadu na odsek 1 si zmluvné strany navzájom poskytujú administratívnu pomoc v colných záležitostiach v súlade s ustanoveniami protokolu 1.

ČLÁNOK 24

Colné právne predpisy a režimy

1. Zmluvné strany sa dohodli, že ich príslušné obchodné a colné právne predpisy a režimy sa zakladajú na medzinárodných nástrojoch a normách uplatniteľných v colnej oblasti a oblasti obchodu vrátane kľúčových prvkov Revidovaného Kjótskeho dohovoru o zjednodušení a zosúladení colných postupov urobeného v Bruseli 26. júna 1999, kľúčových prvkov Systému noriem na zabezpečenie a uľahčenie globálneho obchodu WCO, súboru údajov WCO a dohovoru o harmonizovanom systéme.

2. Zmluvné strany sa dohodli, že ich príslušné obchodné a colné právne predpisy a režimy sa zakladajú na:

- a) potrebe ochraňovať a uľahčovať legitímny obchod prostredníctvom účinného presadzovania a dodržiavania požiadaviek stanovených v colných právnych predpisoch;
- b) potrebe vyhnúť sa nepotrebnéj a diskriminačnej záťaži hospodárskych subjektov, chrániť proti podvodom a korupcii, ako aj poskytnúť ďalšie uľahčenie hospodárskym subjektom, ktoré dosahujú vysokú úroveň dodržiavania colných právnych predpisov a postupov;

- c) potrebe používať jednotný colný doklad alebo jeho elektronický ekvivalent na účely používania colných vyhlásení v EÚ a v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- d) moderných colných technikách vrátane metód hodnotenia rizík, zjednodušených postupov pre vstup a prepustenie tovaru, kontrol po prepustení a auditu;
- e) postupnom rozvoji systémov vrátane systémov založených na informačných technológiách, pre vývozné, dovozné a tranzitné operácie s cieľom uľahčiť výmenu informácií medzi hospodárskymi subjektmi, colnými správami a inými príslušnými agentúrami;
- f) zásade, že sankcie za menej závažné porušenia colných predpisov alebo procedurálnych požiadaviek sú primerané a ich uplatňovanie nespôsobuje nenáležité zdržanie colného konania;
- g) systéme záväzných rozhodnutí v colných záležitostiach, a to predovšetkým pokiaľ ide o nomenklatúrne zatriedenie tovaru a pravidiel pôvodu, v súlade s pravidlami stanovenými v regionálnych a/alebo vnútroštátnych právnych predpisoch;
- h) potrebe uplatňovať poplatky a platby, ktoré sú primerané službám poskytovaným v súvislosti s konkrétnou transakciou a ktoré sa nevypočítavajú na základe *ad valorem*. Za poskytnutie konzulárnych služieb v súvislosti s obchodom s tovarom sa poplatky a platby neukladajú.
- i) odstránení všetkých požiadaviek na povinné využívanie kontrol pred odoslaním, ako sú vymedzené v dohode o kontrole pred odoslaním, alebo akejkolvek rovnocennej požiadavky;
- j) odstránení všetkých požiadaviek na povinné využívanie colných sprostredkovateľov, ako aj transparentných, nediskriminačných a primeraných pravidiel udeľovania licencií pre nich.

3. V záujme zlepšenia pracovných metód a zabezpečenia transparentnosti a účinnosti colných operácií zmluvné strany:

- a) podniknú ďalšie kroky smerom k zjednodušeniu a štandardizácii dokumentácie a formálnych náležitostí obchodu s cieľom umožniť rýchle prepustenie a preclenie tovaru;
- b) zabezpečia účinné, promptné a nediskriminačné postupy umožňujúce právo na odvolanie sa proti administratívnym opatreniam, výrokom a rozhodnutiam colných a iných orgánov, ktoré majú vplyv na dovoz, vývoz alebo tovar v tranzite; takéto postupy sú ľahko dostupné pre všetky podniky;
- c) zabezpečia, aby sa dodržiavala integrita prostredníctvom uplatňovania opatrení zohľadňujúcich zásady príslušných medzinárodných dohovorov a nástrojov.

ČLÁNOK 25

Uľahčenie tranzitu

1. Zmluvné strany zabezpečia voľný tranzit cez svoje územia po najvhodnejších trasách. Akékoľvek obmedzenie, kontrola alebo požiadavka sú nediskriminačné, primerané a uplatňované jednotne.
2. Zmluvná strana môže požadovať, aby doprava v rámci tranzitu cez jej územie vošla na jej územie cez náležitú colnicu na určených trasách. Ak by niektorá zmluvná strana vyžadovala používanie takýchto trás, musí to urobiť v úplnom súlade s článkom V.3 dohody GATT z roku 1994.

3. Bez toho, aby boli dotknuté legítimne colné kontroly, zmluvná strana poskytne tovaru v tranzite z územia druhej zmluvnej strany zaobchádzanie nie menej priaznivé, než je zaobchádzanie poskytnuté domácemu tovaru.
4. Zmluvné strany zavedú režimy dopravy pod colným dohľadom, ktoré umožňujú tranzit tovaru bez zaplatenia ciel alebo iných poplatkov s rovnakým účinkom, a to na základe poskytnutia príslušnej záruky v súlade s regionálnymi a/alebo vnútroštátnymi colnými predpismi.
5. Zmluvné strany podporujú a vykonávajú regionálne tranzitné dohody.
6. Zmluvné strany podporujú koordináciu medzi všetkými príslušnými agentúrami, a to na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni.
7. Právne predpisy zmluvných strán sa zakladajú na medzinárodných normách a nástrojoch, ktoré sú relevantné pre tranzit.

ČLÁNOK 26

Vzťahy s podnikateľskou komunitou

Zmluvné strany sa dohodli, že:

- a) zabezpečia, aby všetky právne predpisy, postupy ako aj poplatky a platby, ako aj vždy, keď je to možné, ich príslušné vysvetlenia, boli verejne dostupné v čo najväčšej miere v elektronickej podobe alebo prípadne akýmkoľvek vhodným prostriedkom;

- b) uskutočnia včasné konzultácie so zástupcami obchodu o legislatívnych návrhoch a postupoch týkajúcich sa otázok ciel a obchodu;
- c) zavedú nové právne predpisy a postupy alebo ich zmenia tak, aby sa obchodníci mohli dobre pripraviť na ich dodržiavanie;
- d) zverejnia relevantné oznámenia administratívnej povahy vrátane požiadaviek orgánov a postupov pre vstup tovaru, pracovného času a prevádzkových postupov colných úradov v prístavoch a na hraničných priechodoch, ako aj kontaktné miesta, kde možno adresovať žiadosti o informácie;
- e) posilnia spoluprácu medzi hospodárskymi subjektmi a príslušnými orgánmi prostredníctvom využívania nie svojvoľných a verejne dostupných postupov, ako sú memorandá o porozumení založené na memorandách uverejnených WCO;
- f) zabezpečia, aby ich príslušné colné a súvisiace požiadavky a postupy naďalej splňali potreby obchodnej komunity, riadili sa najlepšími postupmi a pokiaľ možno čo najmenej obmedzovali obchod.

ČLÁNOK 27

Prechodné ustanovenia

1. Vzhľadom na potrebu posilniť kapacity partnerského štátu či partnerských štátov EAC týkajúce sa colných otázok a uľahčenia obchodu a bez toho, aby boli dotknuté ich záväzky v rámci WTO, sa zmluvné strany dohodli, že partnerský štát či partnerské štáty EAC využijú prechodné obdobie piatich (5) rokov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody, aby mohli splniť záväzky vyplývajúce z článkov 23, 24 a 25.
2. Uvedené prechodné obdobie sa môže predĺžiť na základe povolenia Rady pre DHP.

ČLÁNOK 28

Harmonizácia colných noriem na regionálnej úrovni

Zmluvné strany uznávajú dôležitosť konsolidácie harmonizácie colných noriem a opatrení na uľahčenie obchodu na regionálnej úrovni vrátane, v prípade potreby, začatia reforiem týkajúcich sa colných otázok a uľahčenia obchodu.

ČLÁNOK 29

Osobitný výbor pre colné otázky a uľahčenie obchodu

1. Zmluvné strany týmto zriaďujú Osobitný výbor pre colné otázky a uľahčenie obchodu pozostávajúci zo zástupcov zmluvných strán, ktorý:

- a) sa stretáva v stanovenom termíne a s programom stretnutí, na ktorom sa zmluvné strany vopred dohodnú;
- b) má striedavé predsedníctvo vykonávané každou zo zmluvných strán a
- c) podáva správy Rade pre DHP.

2. Medzi úlohy Osobitného výboru pre colné otázky a uľahčenie obchodu patrí:

- a) monitorovanie vykonávania a správy tejto hlavy a článku 9;
- b) poskytovanie fóra pre konzultáciu a diskusiu o všetkých otázkach týkajúcich sa cieľ, vrátane pravidiel pôvodu, všeobecných colných postupov, určovania colnej hodnoty, nomenklatúrneho zatriedenia tovaru, tranzitu a vzájomnej administratívnej spolupráce v colných záležitostiach;
- c) posilňovanie spolupráce týkajúcej sa vytvárania, uplatňovania a presadzovania pravidiel pôvodu a súvisiacich colných postupov, všeobecných colných postupov a vzájomnej administratívnej pomoci v colných záležitostiach;

- d) posilňovanie spolupráce, pokiaľ ide o budovanie kapacít a technickú pomoc;
- e) všetky ďalšie záležitosti, na ktorých sa s ohľadom na túto hlavu zmluvné strany dohodnú.

HLAVA IV

SANITÁRNE A RASTLINOLEKÁRSKE OPATRENIA

ČLÁNOK 30

Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

1. Ustanovenia tejto hlavy sa uplatňujú na opatrenia, na ktoré sa vzťahuje Dohoda Svetovej obchodnej organizácie o uplatňovaní sanitárnych a fytosanitárnych opatrení (ďalej len „dohoda SPS“).
2. Na účely tejto hlavy, pokiaľ nie je stanovené inak, sa uplatňujú pojmy dohody SPS, Komisie Codex Alimentarius, Svetovej organizácie pre zdravie zvierat (OIE) a Medzinárodného dohovoru o ochrane rastlín.

ČLÁNOK 31

Ciele

Ciele v oblasti uplatňovania sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení sú:

- a) uľahčiť medziregionálny a vnútroregionálny obchod zmluvných strán a súčasne chrániť život alebo zdravie ľudí, zvierat alebo rastlín v súlade s dohodou SPS;
- b) riešiť problémy vyplývajúce zo sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení týkajúcich sa schválených prioritných odvetví a výrobkov náležite zohľadňujúc regionálnu integráciu;
- c) zaviesť postupy a modalities s cieľom uľahčiť spoluprácu v sanitárnych a rastlinolekárskych záležitostiach;
- d) zabezpečiť transparentnosť, pokiaľ ide o sanitárne a rastlinolekárske opatrenia týkajúce sa obchodu medzi zmluvnými stranami a v rámci zmluvných strán;
- e) podporovať vnútroregionálnu harmonizáciu opatrení s medzinárodnými normami v súlade s dohodou SPS a vyvíjať primerané politiky, legislatívne, regulačné a inštitucionálne rámce v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- f) posilniť účinnú účasť partnerského štátu či partnerských štátov EAC v Komisii Codex Alimentarius, Svetovej organizácii pre zdravie zvierat a Medzinárodnom dohovore o ochrane rastlín podpísanom 6. decembra 1951 v Ríme;

- g) podporovať konzultácie a výmeny medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC a inštitúciami EÚ a laboratóriami;
- h) uľahčiť rozvoj kapacít pre vytváranie a vykonávanie regionálnych a vnútroštátnych noriem v súlade s medzinárodnými požiadavkami s cieľom uľahčiť regionálnu integráciu;
- i) vytvoriť a posilniť kapacity partnerského štátu či partnerských štátov EAC na vykonávanie a monitorovanie sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení v súlade s ustanoveniami hlavy VI časti V ; a
- j) podporovať transfer technológií.

ČLÁNOK 32

Práva a povinnosti

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje práva a povinnosti, ktoré im vyplývajú z medzinárodných zmlúv a dohôd týkajúcich sa tejto hlavy, ktorej sú zmluvnou stranou.
2. Každá zmluvná strana:
 - a) má zvrchované právo vykonávať sanitárne a rastlinolekárske opatrenia za predpokladu, že takéto opatrenia sú v súlade s ustanoveniami dohody SPS;

- b) konzultuje s druhou zmluvnou stranou pred zavedením akéhokoľvek nového sanitárneho a rastlinolekárskeho opatrenia prostredníctvom mechanizmov oznamovania stanovených v dohode SPS a v prípade potreby prostredníctvom kontaktných miest zmluvných strán;
- c) podporuje druhú zmluvnú stranu pri zhromažďovaní informácií potrebných na prijatie informovaných rozhodnutí;
- d) podporuje prepojenia, spoločné podniky, spoločný výskum a vývoj medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC a inštitúciami EÚ a laboratóriami.

ČLÁNOK 33

Vedecké zdôvodnenie opatrení

S výhradou ustanovení tejto hlavy zmluvné strany zabezpečia, že zavedenie, zmena alebo úprava akéhokoľvek sanitárneho a rastlinolekárskeho opatrenia na ich územiach sa musí zakladať na vedeckých zdôvodneniach a musí byť v súlade s dohodou SPS.

ČLÁNOK 34

Harmonizácia

1. Zmluvné strany sa zamerajú na dosiahnutie harmonizácie príslušných pravidiel a postupov pre vypracovanie sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení vrátane inšpekčných, skúšobných a osvedčovacích postupov v súlade s dohodou SPS.

2. Výbor vysokých úradníkov vypracuje modalitu s cieľom riešiť a monitorovať tento proces harmonizácie.

ČLÁNOK 35

Rovnocennosť

Zmluvné strany uplatňujú zásady rovnocennosti v súlade s ustanoveniami dohody SPS. Na tento účel každá zmluvná strana umožní druhej zmluvnej strane na požiadanie primeraný prístup potrebný na inšpekciu, testovanie a iné príslušné postupy.

ČLÁNOK 36

Vymedzovanie zón a kompartmentalizácia

Zmluvné strany uznávajú, a to od prípadu k prípadu, určené oblasti, ktoré sú bez škodcov alebo chorôb, alebo oblasti s nízkym výskytom škodcov alebo chorôb ako možné zdroje rastlinných a živočíšnych produktov, berúc do úvahy článok 6 dohody SPS.

ČLÁNOK 37

Oznámenie, vyšetrovanie a transparentnosť

1. Zmluvné strany sú transparentné pri uplatňovaní sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení v súlade s dohodou SPS.
2. Zmluvné strany uznávajú význam účinného mechanizmu pre konzultácie, oznamovanie a výmenu informácií, pokiaľ ide o sanitárne a rastlinolekárske opatrenia, v súlade s dohodou SPS.
3. Dovážajúca zmluvná strana informuje vyvážajúcu zmluvnú stranu o akýchkoľvek zmenách svojich dovozných sanitárnych a rastlinolekárskych požiadaviek, ktoré môžu ovplyvniť obchod spadajúci do oblasti pôsobnosti tejto hlavy. Zmluvné strany sa takisto zaväzujú zaviesť mechanizmy na výmenu takýchto informácií.

ČLÁNOK 38

Posudzovanie zhody

Zmluvné strany sa na účely zabezpečenia súladu so sanitárnymi a rastlinolekárskymi normami dohodli na postupoch posudzovania zhody.

ČLÁNOK 39

Výmena informácií a transparentnosť obchodných podmienok

Spolupráca medzi zmluvnými stranami podľa tejto hlavy zahŕňa:

- a) spoločné využívanie informácií a konzultácie o zmenách sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení, ktoré môžu ovplyvniť výrobky, ktoré sú pre vývoz ktorejkoľvek zmluvnej strany dôležité;
- b) výmenu informácií o ďalších oblastiach, ktoré môžu byť relevantné pre obchodné vzťahy zmluvných strán, a to aj prostredníctvom rýchlych varovaní, vedeckých stanovísk a podujatí na základe osobitnej žiadosti;
- c) oznámenie vopred s cieľom zabezpečiť, aby partnerský štát či partnerské štáty EAC boli informované o nových sanitárnych a rastlinolekárskeho opatreniach, ktoré môžu ovplyvniť vývoz z partnerského štátu či partnerských štátov EAC do EÚ; tento systém sa zakladá na jestvujúcich mechanizmoch podľa záväzkov vyplývajúcich z dohôd WTO, najmä článku 7 dohody SPS;
- d) podporu transparentnosti, pokiaľ ide o odber vzoriek, analýzu a opatrenia po úradných kontrolách krmív a potravín ktoroukoľvek zmluvnou stranou.

ČLÁNOK 40

Príslušné orgány

1. Príslušnými sanitárnymi a rastlinolekáorskými orgánmi zmluvných strán sú príslušné orgány partnerského štátu či partnerských štátov EAC a EÚ pre vykonávanie opatrení uvedených v tejto hlave.
2. Príslušné orgány uvedené v odseku 1 majú úlohy, ktoré im boli zverené v rámci dohody SPS.
3. Zmluvné strany sa navzájom informujú o svojich príslušných orgánoch uvedených v odseku 1 a akýchkoľvek ich zmenách.

HLAVA V

NORMY, TECHNICKÉ PREDPISY A POSUDZOVANIE ZHODY

ČLÁNOK 41

Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

1. Ustanovenia tejto hlavy sa uplatňujú na prípravu, prijímanie a uplatňovanie technických predpisov, noriem a postupov posudzovania zhody podľa Dohody WTO o technických prekážkach obchodu (ďalej len „dohoda TBT“).
2. Na účely tejto hlavy sa uplatňujú vymedzenia pojmov obsiahnuté v dohode TBT.

ČLÁNOK 42

Práva a povinnosti

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje práva a povinnosti podľa dohody TBT, pričom berú do úvahy práva a povinnosti vyplývajúce z iných medzinárodných dohôd, na ktorých sa partnerský štát či partnerské štáty EAC a EÚ zúčastňujú, vrátane tých, ktoré sa týkajú najmä ochrany životného prostredia a biodiverzity.

2. Zmluvné strany v súlade s ustanoveniami dohody TBT zabezpečia, aby sa technické predpisy nepripravovali, neprijímali alebo neuplatňovali s úmyslom alebo účinkom vytvoriť zbytočné prekážky obchodu medzi nimi.

ČLÁNOK 43

Dohody o vzájomnom uznávaní

Zmluvné strany môžu dojednať dohody o vzájomnom uznávaní v oblastiach spoločného hospodárskeho záujmu.

ČLÁNOK 44

Transparentnosť a oznamovanie

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje záväzky týkajúce sa oznamovania a využívania informácií o technických predpisoch, normách a postupoch posudzovania zhody, ako sú stanovené v dohode TBT.
2. Zmluvné strany si vymieňajú informácie o otázkach, ktoré by prípadne mohli byť relevantné pre ich obchodné vzťahy, a to aj prostredníctvom rýchleho varovania, vedeckých stanovísk a podujatí organizovaných miestami na predkladanie žiadostí.
3. Zmluvné strany môžu nadviazať spoluprácu aj v rámci vytvárania a prevádzky miest na predkladanie žiadostí, ako aj v rámci vytvárania spoločných databáz.

ČLÁNOK 45

Harmonizácia

Zmluvné strany sa budú usilovať harmonizovať svoje normy, technické predpisy a postupy posudzovania zhody.

ČLÁNOK 46

Posudzovanie zhody

1. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje záväzky týkajúce sa posudzovania zhody v súlade s dohodou TBT.
2. Zmluvné strany môžu zvážiť, pričom zohľadnia rozsah zosúladenia svojich technických predpisov, noriem a infraštruktúr na posudzovanie zhody, rokovanie o dohodách o vzájomnom uznávaní postupov posudzovania zhody.

ČLÁNOK 47

Technické regulačné orgány

1. Regulačné orgány partnerského štátu či partnerských štátov EAC sú orgány v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC príslušné na vykonávanie opatrení uvedených v tejto hlave, ktoré majú zodpovednosť a právomoc v oblasti zabezpečenia vykonávania normalizácie, metrológie, akreditácie a posudzovania zhody a dohľadu nad nimi.
2. Orgán zodpovedný za vykonávanie tejto hlavy v EÚ je Európska komisia.
3. Partnerský štát či partnerské štáty EAC oznámia EÚ svoje technické regulačné orgány v súlade s touto dohodou.

HLAVA VI

OPATRENIA NA OCHRANU OBCHODU

ČLÁNOK 48

Antidumpingové a vyrovnávacie opatrenia

1. S výhradou tohto článku žiadna časť tejto dohody nebráni EÚ alebo partnerskému štátu či partnerským štátom EAC prijať, či už individuálne alebo spoločne, antidumpingové alebo vyrovnávacie opatrenia v súlade s príslušnými dohodami WTO. Na účely tohto článku sa pôvod stanoví v súlade s pravidlami zmluvných strán v oblasti určovania nepreferenčného pôvodu.
2. Pred uložením konečných antidumpingových alebo vyrovnávacích cieľ v súvislosti s výrobkami, ktoré sa dovážajú z niektorej zo zmluvných strán, zmluvné strany zvážia možnosť konštruktívnych nápravných opatrení stanovených v príslušných dohodách WTO.
3. Ak niektorá zo zmluvných strán uloží antidumpingové alebo vyrovnávacie opatrenie, súdne preskúmanie vrátane fázy odvolaní sa uskutoční v rámci jedného fóra.
4. Ak je možné uložiť antidumpingové alebo vyrovnávacie opatrenie na regionálnom a vnútroštátnom základe, zmluvné strany zabezpečia v náležitých prípadoch, aby takéto opatrenia neboli simultánne uplatňované na rovnaký výrobok regionálnymi orgánmi na jednej strane a vnútroštátnymi orgánmi na druhej strane.

5. Dovážajúca zmluvná strana pred začatím akéhokoľvek prešetrovania oznámi vyvážajúcej zmluvnej strane prijatie náležite zdokumentovaného podnetu.
6. Tento článok sa uplatní v rámci všetkých prešetrovaní, ktoré sa začnú po nadobudnutí platnosti tejto dohody.
7. Na všetky spory týkajúce sa antidumpingových alebo vyrovnávacích opatrení sa uplatňujú pravidlá WTO o urovnávaní sporov.

ČLÁNOK 49

Multilaterálne ochranné opatrenia

1. S výhradou tohto článku žiadne z ustanovení tejto dohody nebráni partnerskému štátu či partnerským štátom EAC a EÚ prijať opatrenia v súlade s článkom XIX dohody GATT z roku 1994, Dohodou WTO o ochranných opatreniach a článkom 5 Dohody WTO o poľnohospodárstve. Na účely tohto článku sa pôvod stanoví v súlade s pravidlami zmluvných strán v oblasti určovania nepreferenčného pôvodu.
2. Bez ohľadu na odsek 1 tohto článku vzhľadom na celkové rozvojové ciele tejto dohody a nepatrnú veľkosť hospodárstiev partnerského štátu či partnerských štátov EAC, EÚ neuplatňuje na dovoz z partnerského štátu či partnerských štátov EAC žiadne opatrenia prijaté podľa článku XIX dohody GATT z roku 1994, Dohody WTO o ochranných opatreniach a článku 5 dohody o poľnohospodárstve.

3. Odsek 2 sa uplatňuje počas piatich (5) rokov počnúc dňom nadobudnutia platnosti tejto dohody. Najneskôr stodvadsať (120) dní pred ukončením tohto obdobia Rada pre DHP preskúma fungovanie odseku 2 z hľadiska rozvojových potrieb partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom stanoviť, či je potrebné predĺžiť ich uplatňovanie na ďalšie obdobie.
4. Odsek 1 podlieha Dohovoru WTO o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov.

ČLÁNOK 50

Dvojstranné ochranné opatrenia

1. Po preskúmaní alternatívnych riešení môže zmluvná strana uplatniť ochranné opatrenia obmedzeného trvania, ktoré sa líšia od článkov 10 a 11, za podmienok stanovených v tomto článku a v súlade s postupmi v ňom stanovenými.
2. Ochranné opatrenia uvedené v odseku 1 sa môžu prijať, ak sa výrobok s pôvodom v jednej zmluvnej strane dováža na územie druhej zmluvnej strany v takých zvýšených množstvách a za takých podmienok, ktoré spôsobujú, alebo hrozí, že môžu spôsobiť:
 - a) na území dovážajúcej zmluvnej strany vážnu ujmu domácemu odvetviu vyrábajúcemu podobné alebo priamo konkurujúce výrobky;

- b) narušenia v hospodárskom odvetví najmä tam, kde tieto narušenia spôsobujú značné sociálne problémy alebo ťažkosti, ktoré by mohli zapríčiniť vážne zhoršenie hospodárskej situácie dovážajúcej zmluvnej strany; alebo
- c) narušenia na trhoch s podobnými alebo priamo konkurujúcimi poľnohospodárskymi výrobkami¹ alebo v rámci mechanizmov regulujúcich tieto trhy.

3. Ochranné opatrenia uvedené v tomto článku nepresahujú rámec toho, čo je potrebné na nápravu vážnej ujmy alebo narušení vymedzených v odsekoch 2 a 5 písm. b) alebo na ich zabránenie. Tieto ochranné opatrenia dovážajúcej zmluvnej strany môžu pozostávať len z jedného alebo viacerých týchto opatrení:

- a) pozastavenie ďalšieho znižovania úrovne dovozného cla na dotknutý výrobok, ako sa stanovuje v tejto dohode;
- b) zvýšenie cla na dotknutý výrobok na úroveň, ktorá nepresahuje clo uplatňované na ostatných členov WTO, a
- c) zavedenie colných kvót na dotknutý výrobok.

4. Bez toho, aby boli dotknuté odseky 1 až 3, keď sa dováža akýkoľvek výrobok s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC v takom zvýšenom množstve a za takých podmienok, ktoré spôsobujú, alebo hrozí, že môžu spôsobiť situácie uvedené v odseku 2 jednému alebo viacerým najvzdialenejším regiónom EÚ, EÚ môže prijať opatrenia dohľadu alebo ochranné opatrenia obmedzené na príslušný región alebo regióny v súlade s postupmi stanovenými v odsekoch 6 až 9.

¹ Na účely tohto článku sú poľnohospodárskymi výrobkami tie výrobky, ktoré sú zahrnuté v prílohe I k dohode o poľnohospodárstve.

5. a) Bez toho, aby boli dotknuté odseky 1 až 3, keď sa dováža akýkoľvek výrobok s pôvodom v EÚ v takom zvýšenom množstve a za takých podmienok, ktoré spôsobujú, alebo hrozí, že môžu spôsobiť situácie uvedené v odseku 2 partnerskému štátu či partnerským štátom EAC, partnerský štát či partnerské štáty EAC môžu prijať opatrenia dohľadu alebo ochranné opatrenia obmedzené na svoje územie v súlade s postupmi stanovenými v odsekoch 6 až 9.
- b) Partnerský štát či partnerské štáty EAC môžu prijať ochranné opatrenia v súlade s postupmi stanovenými v odsekoch 6 až 9, ak sa v dôsledku zníženia ciel na ich územie dováža výrobok s pôvodom EÚ v takom zvýšenom množstve a za takých podmienok, ktoré spôsobujú, alebo hrozí, že môžu spôsobiť narušenia nerozvinutému odvetviu vyrábajúcemu podobné alebo priamo konkurujúce výrobky. Toto ustanovenie je uplatniteľné iba na obdobie desiatich (10) rokov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody. Toto obdobie môže byť predĺžené Radou pre DHP na obdobie maximálne piatich (5) rokov.
6. a) Ochranné opatrenia uvedené v tomto článku sa zachovávajú len na také obdobie, ktoré môže byť potrebné na zabránenie vážnej ujme alebo narušeniam vymedzeným v odsekoch 2, 4 a 5 alebo na ich nápravu.
- b) Ochranné opatrenia uvedené v tomto článku sa neuplatňujú na obdobie dlhšie ako dva (2) roky. Ak okolnosti odôvodňujúce uloženie ochranných opatrení pretrvávajú, tieto opatrenia môžu byť predĺžené na ďalšie obdobie, a to najviac na dva (2) roky. Ak partnerský štát či partnerské štáty EAC uplatňujú ochranné opatrenie alebo ak EÚ uplatňuje opatrenie obmedzené na územie jedného alebo viacerých z jej najvzdialenejších regiónov, takéto opatrenie sa predsa len môže uplatňovať na obdobie nepresahujúce štyri (4) roky a ak okolnosti oprávňujúce uloženie ochranných opatrení pretrvávajú, tieto opatrenia môžu byť predĺžené na ďalšie štyri (4) roky.

- c) V ochranných opatreniach uvedených v tomto článku prijatých na dlhšie ako jeden (1) rok sú obsiahnuté jednoznačné prvky postupne vedúce k ich zrušeniu najneskôr do konca stanoveného obdobia.
- d) Žiadne ochranné opatrenie uvedené v tomto článku sa neuplatňuje na dovoz výrobku, ktorý predtým podliehal takémuto opatreniu, počas obdobia aspoň jedného (1) roka od uplynutia platnosti tohto opatrenia.

7. Na účely vykonávania odsekov 1 až 6 sa uplatňujú tieto ustanovenia:

- a) ak sa zmluvná strana domnieva, že existuje jedna z okolností uvedených v odsekoch 2, 4 a/alebo 5, okamžite túto záležitosť oznámi Výboru vysokých úradníkov na účely jej preskúmania;
- b) výbor vysokých úradníkov môže predložiť akékoľvek odporúčanie potrebné na nápravu vzniknutých okolností; ak Výbor vysokých úradníkov nepredloží žiadne odporúčanie zamerané na nápravu daných okolností alebo ak sa do tridsiatich (30) dní odo dňa oznámenia danej záležitosti Výboru vysokých úradníkov nedosiahne žiadne iné uspokojivé riešenie, dovážajúca zmluvná strana môže v súlade s týmto článkom prijať vhodné opatrenia na nápravu daných okolností;
- c) pred prijatím akéhokoľvek opatrenia stanoveného v tomto článku alebo v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje odsek 8 tohto článku, partnerský štát či partnerské štáty EAC čo najskôr poskytnú Výboru vysokých úradníkov všetky relevantné informácie potrebné na dôkladné preskúmanie situácie s cieľom nájsť riešenie prijateľné pre dotknuté zmluvné strany;

- d) pri výbere ochranných opatrení podľa tohto článku sa musia uprednostniť tie, ktoré najmenej narúšajú fungovanie tejto dohody;
- e) akékoľvek ochranné opatrenie prijaté podľa tohto článku sa bezodkladne písomne oznámi Výboru vysokých úradníkov a je predmetom pravidelných konzultácií v rámci tohto orgánu, a to najmä s cieľom vypracovať časový harmonogram na jeho zrušenie hneď, ako to okolnosti umožnia.

8. Ak si výnimočné okolnosti vyžadujú okamžité kroky, dotknutá dovážajúca zmluvná strana môže predbežne prijať opatrenia stanovené v odsekoch 3, 4 alebo 5 bez toho, aby dodržala požiadavky stanovené v odseku 7. Takéto opatrenia sa môžu prijať najviac na obdobie stoosemdesiat (180) dní, ak opatrenia prijala EÚ, a na dvesto (200) dní, ak opatrenia prijal partnerský štát či partnerské štáty EAC, alebo ak sú opatrenia prijaté EÚ obmedzené na územie jedného alebo viacerých jej najvzdialenejších regiónov. Trvanie každého takéhoto predbežného opatrenia sa započíta ako časť počiatočného obdobia a každého predĺženia uvedeného v odseku 6. Pri prijímaní takýchto predbežných opatrení sa zoberie do úvahy záujem všetkých zúčastnených zmluvných strán vrátane ich úrovne rozvoja. Dotknutá dovážajúca zmluvná strana informuje druhú zmluvnú stranu a okamžite túto záležitosť oznámi Výboru vysokých úradníkov na účely jej preskúmania.

9. Ak dovážajúca zmluvná strana podrobí dovoz výrobku administratívnejmu postupu, ktorého účelom je rýchle poskytnutie informácií o vývoji obchodných tokov, ktoré by mohli spôsobiť problémy uvedené v tomto článku, bezodkladne o tom informuje Výbor vysokých úradníkov.

10. Ani jedna strana sa nebude odvolávať na Dohodu o založení WTO s cieľom zabrániť druhej zmluvnej strane, aby prijala ochranné opatrenia v súlade s týmto článkom.

ČASŤ III

RYBÁRSTVO

HLAVA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 51

Rozsah pôsobnosti a zásady

1. Spolupráca v oblasti obchodu a rozvoja rybárstva sa vzťahuje na morský a vnútrozemský rybolov a akvakultúru.
2. Zmluvné strany uznávajú, že rybárstvo predstavuje kľúčový hospodársky zdroj partnerského štátu či partnerských štátov EAC, výrazne prispieva do hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC a má obrovský potenciál pre regionálny hospodársky rozvoj a znižovanie chudoby v budúcnosti. Je aj dôležitým zdrojom potravy a devíz.
3. Zmluvné strany takisto uznávajú, že rybolovné zdroje sú dôležitým predmetom záujmu EÚ a partnerského štátu či partnerských štátov EAC, a dohodli sa na spolupráci v záujme udržateľného rozvoja a riadenia odvetvia rybárstva vo svojom spoločnom záujme, pričom zohľadnia hospodárske, environmentálne a sociálne vplyvy.

4. Zmluvné strany sa dohodli, že primeranou stratégiou podpory hospodárskeho rastu odvetvia rybárstva a posilnenia jeho prínosu do hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC, pri zohľadnení jeho dlhodobej udržateľnosti, je rozšírenie činností zameraných na zvýšenie pridanej hodnoty v tomto sektore.

ČLÁNOK 52

Zásady spolupráce

1. Zásady spolupráce v oblasti rybárstva zahŕňajú:
 - a) podporu rozvoja a posilnenia regionálnej integrácie;
 - b) zachovanie *acquis* Dohody z Cotonou a dohody, ktorá ju nahradí;
 - c) poskytovanie osobitného a diferencovaného zaobchádzania;
 - d) zohľadnenie najlepších dostupných vedeckých poznatkov, pokiaľ ide o posúdenie zdrojov a ich riadenie;
 - e) zabezpečenie fungovania monitorovacích systémov environmentálnych, hospodárskych a sociálnych vplyvov v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

- f) zabezpečenie súladu s existujúcim vnútroštátnym právom a príslušnými medzinárodnými nástrojmi vrátane Dohovoru OSN o morskom práve (ďalej len „UNCLOS“) podpísaného v Montego Bay 10. decembra 1982, ako aj regionálnych a subregionálnych dohôd;
 - g) zabezpečenie zachovania a prioritného zohľadnenia osobitných potrieb drobného rybolovu a rybolovu pre vlastnú spotrebu.
2. Uvedené základné zásady by mali prispieť k udržateľnému a zodpovednému rozvoju živých vnútrozemských a morských zdrojov a akvakultúry, ako aj k optimalizácii prínosov tohto odvetvia pre súčasné a budúce generácie prostredníctvom zvýšenia investícií, budovania kapacít a lepšieho prístupu na trh.
3. Zmluvné strany spolupracujú s cieľom zabezpečiť poskytovanie finančnej a inej podpory na zlepšenie konkurencieschopnosti a výrobnnej kapacity spracovateľských závodov, diverzifikáciu odvetvia rybolovu, ako aj rozvoj a skvalitnenie prístavných zariadení v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC.
4. Podrobné oblasti spolupráce sú určené v hlave IV časti V.

HLAVA II

MORSKÉ RYBÁŘSTVO

ČLÁNOK 53

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Ustanovenia tejto hlavy sa uplatňujú na využívanie, ochranu a riadenie morských rybolovných zdrojov s cieľom optimalizovať prínosy rybárstva pre partnerský štát či partnerské štáty EAC prostredníctvom investícií, budovania kapacít a lepšieho prístupu na trh.
2. Ciele spolupráce medzi zmluvnými stranami podľa tejto hlavy sú:
 - a) podporiť udržateľný rozvoj rybárstva a jeho riadenie;
 - b) posilniť spoluprácu s cieľom zabezpečiť udržateľné využívanie a riadenie rybolovných zdrojov ako pevného základu regionálnej integrácie, keďže transzonálne a migrujúce druhy sú spoločné pre pobrežný partnerský štát či partnerské štáty EAC a keďže žiadny partnerský štát EAC nemá kapacity na zabezpečenie udržateľnosti zdroja;
 - c) zabezpečiť spravodlivejšie rozdelenie prínosov plynúcich z odvetvia rybárstva;
 - d) zabezpečiť účinné monitorovanie, kontrolu a dohľad, ktoré sú nevyhnutné na zabránenie nezákonnému, nehlásenému a neregulovanému rybolovu;

- e) podporovať účinné využívanie, ochranu a riadenie živých morských biologických zdrojov vo výhradnej ekonomickej zóne a vo vodách, ktoré na základe medzinárodných nástrojov vrátane UNCLOS patria do jurisdikcie partnerského štátu či partnerských štátov EAC, v záujme spoločného sociálneho a hospodárskeho prínosu pre zmluvné strany;
- f) podporovať a rozvíjať regionálny a medzinárodný obchod vychádzajúci z najlepších postupov;
- g) vytvoriť prostredie, vrátane infraštruktúry a budovania kapacít, umožňujúce partnerskému štátu či partnerským štátom EAC vyrovnať sa s prísnyimi požiadavkami trhu pre priemyselný ako aj maloobjemový rybolov;
- h) podporovať vnútroštátne a regionálne politiky zamerané na zvýšenie produktivity a konkurencieschopnosti odvetvia rybárstva; a
- i) budovať prepojenia s inými hospodárskymi odvetviami.

ČLÁNOK 54

Otázky riadenia rybárstva a ochrany

1. Pri stanovovaní úrovni udržateľného úlovku, rybolovnej kapacity a iných stratégií riadenia sa uplatňuje prístup predbežnej opatrnosti s cieľom predísť neželateľným dôsledkom, ako je preťaženie kapacít a nadmerný rybolov, ako aj neželateľnému vplyvu na ekosystémy a drobný rybolov, alebo ich odstrániť.

2. Každý partnerský štát EAC môže prijať vhodné opatrenia vrátane sezónnych obmedzení a obmedzení týkajúcich sa vybavenia s cieľom chrániť svoje teritoriálne vody a zabezpečiť trvalú udržateľnosť drobného a pobrežného rybolovu.

3. Zmluvné strany podporujú členstvo všetkých partnerských štátov EAC v Komisii pre tuniaky Indického oceánu (ďalej len „IOTC“) a iných relevantných rybárskych organizáciách. Príslušný partnerský štát či partnerské štáty EAC spolu s EÚ koordinujú svoju činnosť, aby sa zabezpečilo riadenie a ochrana všetkých druhov rýb vrátane zdrojov tuniakov a tuniakovitých rýb a uľahčil vedecký výskum v danej oblasti.

4. Ak príslušný vnútroštátny riadiaci orgán nemá dostatočné vedecké dôkazy, aby stanovil obmedzenia a cieľové úrovne udržateľného úlovku vo výhradnej hospodárskej zóne partnerského štátu EAC, zmluvné strany po porade s príslušným vnútroštátnym orgánom a spolu s IOTC, a v náležitých prípadoch s inými regionálnymi rybárskymi organizáciami, podporia takúto vedeckú analýzu.

5. Zmluvné strany sa dohodli, že prijmú vhodné opatrenia v prípade, že zvýšené úsilie má za následok úroveň úlovku presahujúce cieľovú udržateľnú úroveň stanovenú príslušným vnútroštátnym orgánom.

6. V záujme ochrany a riadenia transzonálnych druhov a druhov migrujúcich na veľké vzdialenosti EÚ a partnerský štát či partnerské štáty EAC zabezpečia, aby plavidlá, ktoré sa plavia pod ich vlajkou, dodržiavali príslušné celoštátne, regionálne a subregionálne opatrenia riadenia rybárstva a príslušné vnútroštátne zákony a predpisy.

ČLÁNOK 55

Správa plavidiel a opatrenia pri spracovaní úlovku

1. Uplatní sa správa plavidiel a opatrenia pri spracovaní úlovku podľa IOTC a akýchkoľvek iných príslušných regionálnych rybárskych organizácií. Partnerský štát či partnerské štáty EAC a EÚ stanovujú minimálne podmienky, pokiaľ ide o monitorovanie, kontrolu a dohľad nad rybárskymi plavidlami EÚ plaviacimi sa vo vodách partnerského štátu či partnerských štátov EAC, ktoré by mali zahŕňať:
 - a) pre partnerský štát či partnerské štáty EAC sa zriadi systém monitorovania plavidiel (VMS) a ak partnerský štát či partnerské štáty EAC nemajú VMS, EÚ im pomôže zaviesť kompatibilný VMS;
 - b) okrem povinného kompatibilného VMS partnerský štát či partnerské štáty EAC spolu s EÚ vyvinú ďalšie mechanizmy na zabezpečenie účinného monitorovania, kontroly a dohľadu a EÚ podporí partnerský štát či partnerské štáty EAC pri zavedení takéhoto dohodnutého systému a pomôže pri jeho vykonávaní;
 - c) EÚ a partnerský štát či partnerské štáty EAC majú právo umiestňovať pozorovateľov vo vnútroštátnych alebo medzinárodných vodách, pričom postupy týkajúce sa využitia pozorovateľov musia byť jasne stanovené; pozorovateľov platia národné vlády, všetky palubné náklady však platí vlastník plavidla; EÚ znáša náklady na odbornú prípravu pozorovateľov;
 - d) v celom regióne sa vypracujú a budú používať spoločné systémy podávania správ o rybolove, pričom sa stanovujú minimálne podmienky, ktoré musia byť pri takomto podávaní správ splnené;

- e) všetky plavidlá, ktoré vykladajú alebo prekladajú svoj úlovok v partnerskom štáte EAC, tak robia v prístavoch alebo vo vonkajších prístavných oblastiach. Na mori sa nepovolí žiadna prekládka s výnimkou osobitných prípadov a za osobitných podmienok stanovených príslušnými regionálnymi organizáciami pre riadenie rybárstva (RFMO); zmluvné strany spolupracujú na rozvoji a modernizácii vykladacej alebo prekladacej infraštruktúry v prístavoch partnerského štátu či partnerských štátov EAC vrátane rozvojových kapacít pre produkty rybárstva;
- f) podávanie správ o častiach úlovku vyhodенých späť do mora je povinné; prioritou by malo byť, aby sa predchádzalo vyhadzovaniu častí úlovku späť do mora používaním metód selektívneho rybolovu v súlade so zásadami IOTC a príslušných regionálnych rybárskych organizácií; pokiaľ je to možné, vedľajší úlovok sa prinesie na pevninu.

2. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci pri príprave a vykonávaní celoštátnych/regionálnych programov odbornej prípravy pre štátnych príslušníkov partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom uľahčiť ich účinné zapojenie do odvetvia rybolovu. Ak EÚ uzavrela dvojstrannú rybársku dohodu, podporí sa zamestnávanie štátnych príslušníkov partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Deklarácia Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o základných zásadách a právach pri práci sa uplatňuje na námorníkov nalodených na palubu plavidiel EÚ.

3. Zmluvné strany sa usilujú postupovať koordinovane s cieľom zlepšiť spôsoby, ako predísť nezákonnému, nehlásenému a neregulovanému rybolovu, odradiť od neho a odstrániť ho, a na tento účel prijímú vhodné opatrenia. Rybárske plavidlá vykonávajúce nezákonný, nenahlásený a neregulovaný rybolov by mali byť zabavené a vlastníci by mali byť stíhaní príslušnými orgánmi. Nemalo by sa im dovoliť opäť loviť ryby vo vodách dotknutého partnerského štátu či partnerských štátov EAC, pokiaľ vopred nezískajú povolenie od štátu, pod ktorého vlajkou plávajú, ako aj od partnerského štátu či partnerských štátov EAC, a v náležitom prípade od príslušnej RFMO.

HLAVA III

ROZVOJ VNÚTROZEMSKÉHO RYBOLOVU A AKVAKULTÚRY

ČLÁNOK 56

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Ustanovenia tejto hlavy sa uplatňujú na vnútrozemský rybolov, rozvoj pobrežných oblastí a akvakultúry v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC, pokiaľ ide o budovanie kapacít, transfer technológií, sanitárne a rastlinolekárske normy, investície a financovanie investícií, ochranu životného prostredia, ako aj právne a regulačné rámce.
2. Cieľmi spolupráce v oblasti rozvoja vnútrozemskeho rybolovu a akvakultúry sú podpora udržateľného využívania vnútrozemských rybolovných zdrojov, posilnenie produkcie akvakultúry, odstránenie obmedzení na strane ponuky, zlepšenie kvality rýb a produktov rybárstva s cieľom splniť medzinárodné sanitárne a rastlinolekárske opatrenia, zlepšenie prístupu na trh EÚ, riešenie vnútroregionálnych prekážok obchodu, prilákanie kapitálu a investícií do tohto odvetvia, budovanie kapacít a posilnenie prístupu k finančnej podpore pre súkromných investorov pre oblasť rozvoja vnútrozemskeho rybolovu a akvakultúry.

ČASŤ IV

POĽNOHOSPODÁRSTVO

ČLÁNOK 57

Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

1. Ustanovenia tejto časti sa uplatňujú na plodiny a hospodárske zvieratá vrátane hospodársky významného hmyzu.
2. Na účely tejto časti a hlavy II časti V sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:
 - a) „poľnohospodárstvo“ zahŕňa plodiny, hospodárske zvieratá a hospodársky významný hmyz;
 - b) „poľnohospodárske výrobky“ sú tie výrobky, ktoré sú zahrnuté v prílohe I k dohode WTO o poľnohospodárstve;
 - c) „financovanie poľnohospodárstva“ je poskytovanie finančných zdrojov na podporu činností súvisiacich s poľnohospodárstvom pozdĺž celého hodnotového reťazca, ako sú dodávky na vstupe, poľnohospodárske služby, výroba, skladovanie, distribúcia, spracovanie výrobku a marketing;
 - d) „poľnohospodárske vstupy“ sú všetky látky alebo materiály, nástroje a prístroje používané pri výrobe a manipulácii s poľnohospodárskymi výrobkami;

- e) „technológia udržateľného poľnohospodárstva“ je technológia navrhovaná s osobitným prihliadnutím na jej environmentálne, sociálne a hospodárske vplyvy;
- f) „potravinová a výživová bezpečnosť“ je, že všetci ľudia majú neustále fyzický a ekonomický prístup k bezpečným, dostatočným a výživným potravinám pre uspokojenie svojich potrieb pre produktívny a zdravý život;
- g) „zabezpečenie živobytia“ je dostatočný a udržateľný prístup k príjmu a zdrojom na uspokojenie základných potrieb spravodlivým spôsobom (vrátane dostatočného prístupu k potravinám, pitnej vode, zdravotníckym zariadeniam, vzdelávacím možnostiam, bývaniu a času pre účasť na dianí spoločenstva a sociálnu integráciu);
- h) „živelná pohroma“ je následok prírodných katastrof, napr. sucha, zemetrasenia, zosuvu pôdy, sopečných výbuchov, povodní, škodcov a chorôb;
- i) „malí poľnohospodári“ sú výrobcovia s obmedzenými zdrojmi a vlastným malým pozemkom s rozlohou menej ako dva (2) hektáre a ktorých rozsah prevádzky je prinízky na prilákanie poskytovania služieb potrebných na výrazné zvýšenie produktivity a využitie trhových príležitostí;
- j) „udržateľný rozvoj“ v súvislosti s touto časťou zahŕňa riadenie a ochranu základne prírodných zdrojov pre hospodársky a sociálny rozvoj takým spôsobom, aby bol zameraný na uspokojenie ľudských potrieb súčasnej a budúcich generácií.

ČLÁNOK 58

Ciele

1. Zmluvné strany sa dohodli, že základným cieľom tejto časti je rozvoj udržateľného poľnohospodárstva, čo okrem iného zahŕňa potravinovú bezpečnosť a bezpečnosť živobytia, rozvoj vidieka a znižovanie chudoby v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC.
2. Ciele tejto časti sú:
 - a) podporovať spoluprácu medzi zmluvnými stranami s cieľom vytvárať bohatstvo a zlepšovať kvalitu života osôb zapojených do poľnohospodárskych činností zvýšenou výrobou, produktivitou a podielom na trhu;
 - b) zlepšiť potravinovú a výživovú bezpečnosť v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC podporou zvyšovania pridanej hodnoty, produkcie, kvality, bezpečnosti, integrácie trhov, obchodu, dostupnosti a prístupnosti;
 - c) prispievať k poskytovaniu zárobkovej činnosti pozdĺž celého hodnotového reťazca modernizovaného poľnohospodárskeho odvetvia;
 - d) vytvoriť moderné a konkurencieschopné odvetvia závislé od poľnohospodárstva;
 - e) podporovať udržateľné využívanie a riadenie prírodných a kultúrnych zdrojov prostredníctvom rozvoja technológií šetrných k životnému prostrediu a udržateľných technológií, ktoré zlepšujú poľnohospodársku produktivitu;

- f) prispievať ku konkurencieschopnosti podporou zvyšovania pridanej hodnoty v celom dodávateľskom reťazci s cieľom dosiahnuť prístup na trhy;
- g) zlepšiť príjmy výrobcov rozvíjaním marketingu poľnohospodárskych výrobkov s pridanou hodnotou na trhu;
- h) uľahčiť prispôsobovanie poľnohospodárskeho odvetvia a vidieckeho hospodárstva, aby sa vyrovnali s globálnymi hospodárskymi zmenami;
- i) zmobilizovať a zvýšiť ekonomickú výkonnosť malých poľnohospodárov budovaním kapacít poľnohospodárskych organizácií;
- j) zlepšiť uľahčenie obchodu a trhu pre poľnohospodárske komodity s cieľom zvýšiť devízové príjmy;
- k) zlepšiť infraštruktúru v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC na posilnenie výroby, produktivity, marketingu a distribúcie poľnohospodárskych vstupov a výrobkov s osobitným dôrazom na skladovanie, klasifikáciu, manipuláciu, balenie a dopravu.

ČLÁNOK 59

Všeobecné zásady

1. Zmluvné strany uznávajú význam poľnohospodárstva v hospodárstvach partnerského štátu či partnerských štátov EAC ako hlavného zdroja živobytia pre väčšinu obyvateľstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC, hlavného faktora zabezpečovania potravinovej a výživovej bezpečnosti, ako odvetvia s najväčším potenciálom pre vysoký rast a pridanú hodnotu, ako aj zdroja výnosov z vývozu.
2. Vzhľadom na multifunkčnú úlohu poľnohospodárstva v hospodárstve partnerského štátu či partnerských štátov EAC sa zmluvné strany dohodli použiť komplexný prístup k poľnohospodárstvu ako základu pre udržateľný rozvoj.
3. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci pri podpore udržateľného rastu v poľnohospodárskom odvetví berúc do úvahy jeho rôzne aspekty a rozmanitosť hospodárskych, sociálnych a environmentálnych charakteristík ako aj rozvojových stratégií partnerského štátu či partnerských štátov EAC.
4. Zmluvné strany uznávajú, že hlbšia integrácia poľnohospodárskeho odvetvia v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC prispeje k rozvoju vnútroregionálnych trhov a zvýši priestor pre investície a rozvoj súkromného sektora.
5. Zmluvné strany uznávajú význam podpory poľnohospodárskej výroby, podporu pridanej hodnoty poľnohospodárskeho obchodu a iniciatív rozvoja trhu prostredníctvom vhodných nástrojov, ako aj vytvárania vhodného regulačného rámca s cieľom reagovať na meniace sa podmienky na trhu. V tejto súvislosti sú zmluvné strany odhodlané spolupracovať, aby prilákali potrebné investície do partnerského štátu či partnerských štátov EAC.

6. Zmluvné strany sa dohodli, že poľnohospodárske priority, ktorými sa zaoberá táto časť, sú jednoznačne prepojené na regionálne zastrešujúci politický rámec pre potravinovú a výživovú bezpečnosť a znižovanie chudoby s cieľom zabezpečiť súlad a usmernenie regionálneho rozvojového programu.

ČLÁNOK 60

Komplexný dialóg

1. Zmluvné strany nadviažu komplexný dialóg partnerského štátu či partnerských štátov EAC a EÚ o politike poľnohospodárstva a rozvoja vidieka (ďalej len „poľnohospodársky dialóg“) týkajúci sa všetkých záležitostí uvedených v tejto časti. Tento poľnohospodársky dialóg monitoruje pokrok pri vykonávaní tejto časti a predstavuje fórum pre výmenu skúseností a spoluprácu, pokiaľ ide o príslušné vnútroštátne poľnohospodárske politiky zmluvných strán, a najmä o úlohu poľnohospodárstva v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC pri zvyšovaní príjmov poľnohospodárskych podnikov, posilňovaní potravinovej bezpečnosti, udržateľnom využívaní zdrojov, rozvoji vidieka a hospodárskom raste.
2. Poľnohospodársky dialóg bude prebiehať v rámci Výboru vysokých úradníkov.
3. Zmluvné strany stanovujú pracovné postupy a modalities poľnohospodárskeho dialógu na základe vzájomnej dohody.

ČLÁNOK 61

Regionálna integrácia

Zmluvné strany uznávajú, že integrácia poľnohospodárskeho odvetvia v partnerských štátoch EAC prispeje prostredníctvom postupného odstraňovania prekážok, ustanovenia primeraného regulačného a inštitucionálneho rámca a harmonizácie a zbližovania politík k prehĺbeniu procesu regionálnej integrácie, a tým prispeje k rozvoju regionálnych trhov, ktoré zvýšia priestor pre investície a rozvoj súkromného sektora.

ČLÁNOK 62

Podporné politiky

Zmluvné strany uznávajú význam prijatia a vykonávania politík a inštitucionálnych reforiem s cieľom umožniť a uľahčiť dosiahnutie cieľov tejto časti.

ČLÁNOK 63

Udržateľný rozvoj poľnohospodárstva

Zmluvné strany spolupracujú pri dosahovaní udržateľného rozvoja poľnohospodárstva s osobitným zreteľom na podporu zraniteľného vidieckeho obyvateľstva v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC vo svetle meniacej sa svetovej výroby a štruktúr obchodu, ako aj vkusu a preferencií spotrebiteľov.

ČLÁNOK 64

Potravinová a výživová bezpečnosť

1. Zmluvné strany sa dohodli, že ustanovenia tejto dohody umožnia partnerskému štátu či partnerským štátom EAC vykonávať účinné opatrenia na dosiahnutie potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, ako aj rozvíjať komerčné poľnohospodárske trhy v regióne s cieľom zabezpečiť potravinovú a výživovú bezpečnosť.
2. Zmluvné strany zabezpečia, aby sa opatrenia prijaté podľa tejto časti zamerali na posilnenie potravinovej a výživovej bezpečnosti, a zabránia prijímaniu opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie potravinovej a výživovej bezpečnosti na úrovni domácností, ako aj vnútroštátnej a regionálnej úrovni.

ČLÁNOK 65

Riadenie hodnotového reťazca

Zmluvné strany sa dohodli vytvoriť regionálnu stratégiu na posilnenie dodávateľských kapacít v poľnohospodárstve, ako aj identifikáciu vysokohodnotných poľnohospodárskych pododvetví, v prípade ktorých požíva región konkurenčnú výhodu a využíva investície, ktoré môžu uľahčiť prechod od komparatívnych ku konkurenčným výhodám.

ČLÁNOK 66

Systemy včasného varovania

Zmluvné strany uznávajú potrebu vytvoriť, zlepšiť a posilniť informačné systémy v oblasti potravinovej bezpečnosti vrátane vnútroštátnych systémov včasného varovania, hodnotenia zraniteľnosti a monitorovacích systémov, ako aj implementovať opatrenia týkajúce sa budovania kapacít, a síce v súlade s jestvujúcimi medzinárodnými a regionálnymi mechanizmami.

ČLÁNOK 67

Technológie

Zmluvné strany uznávajú význam moderných a udržateľných poľnohospodárskych technológií a dohodli sa na rozvoji a podpore používania moderných poľnohospodárskych technológií, ktoré zahŕňajú:

- a) udržateľné zavlažovacie a fertigačné technológie;
- b) tkanivové kultúry a mikropropagáciu;
- c) vylepšené osivá;
- d) umelú insemináciu;
- e) integrovanú ochranu proti škodcom;

- f) balenie výrobkov;
- g) pozberovú úpravu;
- h) akreditované laboratóriá;
- i) biotechnológie;
- j) posudzovanie rizika a riadenie.

ČLÁNOK 68

Domáce politické opatrenia

1. Každá zmluvná strana zabezpečí transparentnosť v oblasti poľnohospodárskej podpory týkajúcej sa obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami. Na tento účel EÚ bude v rámci poľnohospodárskeho dialógu pravidelne podávať správy partnerskému štátu či partnerským štátom EAC o právnom základe, forme a výške takejto podpory. Takéto informácie sa považujú za poskytnuté, ak ich zmluvné strany alebo osoby konajúce v ich mene sprístupnia na verejne prístupnom webovom sídle.
2. EÚ po dni nadobudnutia platnosti tejto dohody neudelí vývozné subvencie akýmkoľvek poľnohospodárskym výrobkom určeným do partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Tento zákaz preskúma Rada pre DHP po štyridsiatich ôsmich (48) mesiacoch.

3. Okrem toho Výbor vysokých úradníkov preskúma problémy, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s prístupom poľnohospodárskych výrobkov zmluvnej strany na trhy druhej zmluvnej strany. Tento výbor môže predkladať odporúčania Rade pre DHP v súlade s článkom 107.

ČLÁNOK 69

Výroba a marketing poľnohospodárskych komodít

1. Zmluvné strany uznávajú výzvy pre devízové príjmy, ktorým čelí partnerský štát či partnerské štáty EAC v dôsledku ich závislosti od vývozu primárnych poľnohospodárskych komodít, ktoré sú vystavené veľkému kolísaniu cien a zhoršujúcich sa podmienok obchodovania.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že:
 - a) posilnia verejno-súkromné partnerstvo v oblasti investícií do výroby, spracovania a marketingu poľnohospodárskych komodít;
 - b) budú spolupracovať pri rozvoji kapacít s cieľom dosiahnuť prístup na okrajové segmenty trhov a uľahčiť dodržiavanie noriem na komoditných trhoch s cieľom splniť takéto požiadavky;
 - c) podporia diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby a vývozných výrobkov v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
 - d) zlepšia príjmy výrobcov rozvíjaním marketingu pridanej hodnoty poľnohospodárskych výrobkov na trhu.

ČLÁNOK 70

Monitorovanie

Zmluvné strany sa dohodli, že Rada pre DHP preskúmava a monitoruje vykonávanie ich záväzkov podľa tejto dohody. Rada pre DHP zabezpečí účinný dohľad nad plnením záväzkov prostredníctvom zabezpečenia transparentnosti a poskytne zmluvným stranám príležitosť posúdiť prínos týchto záväzkov k dlhodobému cieľu stanoviť spravodlivý a trhovu orientovaný systém obchodovania s poľnohospodárskymi výrobkami.

ČLÁNOK 71

Krajiny, ktoré sú čistými dovozcami potravín

1. Zmluvné strany uznávajú význam riešenia problémov partnerského štátu či partnerských štátov EAC, ktoré sú čistými dovozcami potravín. Cieľom tohto článku je preto pomáhať štátom, ktoré sú čistými dovozcami potravín, aby vypracovali programy na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti.
2. Zmluvné strany sa dohodli na:
 - a) riešení obmedzení potravinárskej výroby, skladovania a distribúcie v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

b) využívaní zdrojov potravinovej pomoci v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC a iných afrických regionálnych hospodárskych spoločenstvách;

c) zlepšení koordinácie potravinovej pomoci.

3. Zmluvné strany sa dohodli zachovávať primeranú úroveň potravinovej pomoci berúc do úvahy záujmy príjemcov potravinovej pomoci, ako aj zabezpečiť, aby opatrenia uvedené v odseku 2 neúmyselne nebránili dodávkam potravinovej pomoci poskytovaných pre núdzové situácie.

4. Zmluvné strany zaistia poskytovanie potravinovej pomoci v plnom súlade s opatreniami zameranými na predchádzanie obchodnému vytlačaniu, ktoré zahŕňajú:

a) zabezpečenie, aby všetky operácie potravinovej pomoci boli vedené potrebami a realizované výlučne formou grantov, a

b) zabezpečenie toho, aby neboli priamo alebo nepriamo spojené s komerčným vývozom poľnohospodárskych výrobkov alebo iných tovarov a služieb.

ČLÁNOK 72

Význam určitých sektorov

1. Zmluvné strany uznávajú, že:
 - a) poskytovanie dostatočného prístupu k potravinám, čistá a bezpečná pitná voda, zdravotnícke zariadenia, vzdelávacie možnosti, bývanie, účasť na dianí spoločenstva a sociálna integrácia sú dôležité pre zabezpečenie živobytia vidieckeho obyvateľstva;
 - b) rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry vrátane výroby, spracovania, marketingu a distribúcie zohráva kľúčovú úlohu pri sociálno-ekonomickom rozvoji vidieka a regionálnej integrácii partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
 - c) služby technickej podpory, ako napríklad poľnohospodársky výskum, osvetové a poradenské služby, odborná príprava sú dôležité pre zvýšenie poľnohospodárskej produktivity;
 - d) uľahčenie financovania poľnohospodárstva je dôležitým opatrením pre transformáciu poľnohospodárskeho odvetvia v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC, keďže financovanie je potrebné pre poľnohospodársky technologický rozvoj, poľnohospodársky úver a poistenie, rozvoj infraštruktúry a trhov, ako aj odbornú prípravu poľnohospodárov a
 - e) udržateľný rozvoj vidieka je dôležitý pre zlepšenie životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC.

2. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci v oblasti zabezpečenia živobytia, poľnohospodárskej infraštruktúry, služieb technickej podpory, služieb financovania poľnohospodárstva, ako aj rozvoja vidieka, ako je stanovené v hlave II časti V.

ČLÁNOK 73

Výmena informácií a konzultácie

1. Zmluvné strany sa dohodli na výmene skúseností a informácií o najlepších postupoch, ako aj na vzájomných konzultáciách o všetkých otázkach súvisiacich s cieľmi tejto časti.

2. Zmluvné strany sa dohodli na:

- a) výmene informácií o poľnohospodárskej výrobe, spotrebe a obchode, ako aj o príslušnom vývoji na trhu s poľnohospodárskymi výrobkami;
- b) výmene informácií o investičných príležitostiach a stimuloch v poľnohospodárskom sektore vrátane činností malého rozsahu;
- c) vzájomnej výmene informácií o poľnohospodárskych politikách, zákonoch a predpisoch;
- d) diskusii o politických a inštitucionálnych zmenách potrebných na podporu transformácie poľnohospodárskeho odvetvia, ako aj vypracovaní a vykonávaní regionálnych politík v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v snahe dosiahnuť regionálnu integráciu;

- e) výmene názorov o nových a príslušných technológiách, ako aj o politikách a opatreniach súvisiacich s kvalitou poľnohospodárskych výrobkov.

ČLÁNOK 74

Zemepisné označenia

1. Zmluvné strany uznávajú význam zemepisných označení pre udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.
2. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci pri označovaní, uznávaní a registrácii výrobkov, pre ktoré by mohli byť chránené zemepisné označenia prínosné, ako aj pri akýchkoľvek iných opatreniach zameraných na dosiahnutie ochrany pre takto označené výrobky.

ČASŤ V

HOSPODÁRSKA A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA

ČLÁNOK 75

Všeobecné ustanovenia

1. V súlade s článkami 34 a 35 Dohody z Cotonou a príslušnými ustanoveniami dohody, ktorá ju nahradí, zmluvné strany opätovne potvrdzujú, že rozvojová spolupráca je kľúčovým prvkom ich partnerstva a základným faktorom na dosiahnutie cieľov tejto dohody. Zmluvné strany sa dohodli, že ustanovenia prílohy VI k tejto dohode má prednosť pred ustanoveniami tejto časti.
2. Zmluvné strany sa dohodli riešiť rozvojové potreby partnerského štátu či partnerských štátov EAC prostredníctvom: zvýšenia výrobných a dodávateľských kapacít, posilňovania štrukturálnej transformácie a konkurencieschopnosti ich hospodárstiev, zlepšenia ich hospodárskej diverzifikácie a zvýšenia pridanej hodnoty s cieľom podporovať udržateľný rozvoj a regionálnu integráciu.

3. Zmluvné strany sa zaväzujú spolupracovať s cieľom uľahčiť vykonávanie tejto dohody a podporiť stratégie regionálnej integrácie a rozvoja. Zmluvné strany sa dohodli, že spolupráca sa zakladá na tejto časti rozvojovej matrici DHP, pričom sa v rámci nich oboch uplatnia ustanovenia prílohy VI, ktoré majú prednosť, a to popri regionálnych a vnútroštátnych rozvojových stratégiách partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Rozvojová matica DHP a zodpovedajúce základné referenčné hodnoty, ukazovatele a ciele odrážajúce potreby identifikované partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC pri podpise DHP EÚ – EAC sú k tejto dohode pripojené ako príloha III(a) a príloha III(b). Preskúmajú sa každých päť (5) rokov. Spolupráca sa uskutoční vo forme finančnej a nefinančnej podpory partnerskému štátu či partnerským štátom EAC.

4. Financovanie týkajúce sa rozvojovej spolupráce medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC a EÚ na podporu vykonávania tejto dohody uskutočňuje v rámci pravidiel a príslušných postupov stanovených v Dohode z Cotonou a dohode, ktorá ju nahradí, a v rámci príslušných následných nástrojov financovaných zo všeobecného rozpočtu EÚ. V tomto kontexte pri zohľadnení nových výziev vyplývajúcich z posilnenej regionálnej integrácie a konkurencie na svetových trhoch sa zmluvné strany dohodli, že podpora vykonávania tejto dohody je jednou z priorít. Zmluvné strany sa dohodli, že finančné nástroje stanovené v Dohode z Cotonou a dohode, ktorá ju nahradí, sa uplatňujú tak, aby sa maximalizoval očakávaný prínos tejto dohody.

5. Na účely vykonávania tejto dohody sa zmluvné strany zaväzujú spoločne a jednotlivo mobilizovať zdroje podľa usmernenia stanoveného osobitnými ustanoveniami hlavy X, s výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť.

6. V súlade s Parížskou deklaráciou OECD o účinnosti pomoci prijatej 2. marca 2005 sa zmluvné strany dohodli podľa potreby využívať a podporovať celoštátne a/alebo regionálne mechanizmy realizácie, fondy alebo zariadenia na poskytovanie a koordináciu zdrojov na vykonávanie tejto dohody.

ČLÁNOK 76

Ciele

Hospodárska a rozvojová spolupráca sa zameriava na:

- a) posilnenie konkurencieschopnosti hospodárstiev partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- b) vybudovanie dodávateľských kapacít a umožnenie bezproblémového vykonávania tejto dohody;
- c) premenu štruktúry hospodárstiev partnerského štátu či partnerských štátov EAC vytvorením silnej, konkurencieschopnej a diverzifikovanej hospodárskej základne prostredníctvom posilnenia výroby, distribúcie, dopravy a marketingu;
- d) rozvoj obchodnej kapacity, ako aj schopnosti prilákať investície;
- e) posilnenie obchodu, investičných politík a regulácií a
- f) prehĺbenie regionálnej integrácie.

ČLÁNOK 77

Oblasti spolupráce

Hospodárska a rozvojová spolupráca zahŕňa tieto oblasti s výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť:

- a) infraštruktúru;
- b) poľnohospodárstvo a hospodárske zvieratá;
- c) rozvoj súkromného sektora;
- d) rybárstvo;
- e) vodu a životné prostredie;
- f) otázky týkajúce sa prístupu na trh vrátane:
 - i) sanitárnych a rastlinolekárskejších otázok;
 - ii) otázok týkajúcich sa technických prekážok obchodu; a
 - iii) colných otázok a otázok uľahčenia obchodu v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- g) opatrenia na prispôsobenie sa DHP uvedené v hlave IX; a
- h) mobilizáciu zdrojov.

HLAVA I

INFRAŠTRUKTÚRA

ČLÁNOK 78

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Spolupráca v oblasti rozvoja fyzickej infraštruktúry zahŕňa najmä dopravu, energetiku, informačné a komunikačné technológie.
2. Ciele v tejto oblasti sú:
 - a) zvýšiť konkurencieschopnosť partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
 - b) riešiť obmedzenia na strane ponuky na inštitucionálnej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni a
 - c) posilniť rozvoj verejno-súkromných partnerstiev.

ČLÁNOK 79

Doprava

1. Spolupráca v oblasti dopravy zahŕňa cestnú, železničnú, leteckú a vodnú dopravu.

2. Ciele v tejto oblasti sú:

- a) zlepšiť vnútroštátne a regionálne prepojenie s cieľom prehĺbiť regionálnu hospodársku integráciu;
- b) vyvinúť, reštrukturalizovať, oživiť, aktualizovať a modernizovať trvalé a efektívne dopravné systémy partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- c) zlepšiť pohyb osôb a tok tovaru a
- d) poskytnúť lepší prístup k trhom prostredníctvom cestnej, vzdušnej, námornej, vnútrozemskej a železničnej dopravy.

3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:

- a) riadenie dopravných systémov;
- b) zlepšenie, rozvinutie a modernizácia infraštruktúry na všetkých úrovniach vrátane rozvoja intermodálnych sietí infraštruktúry;
- c) posilnenie inštitucionálnych, technických a administratívnych kapacít partnerského štátu či partnerských štátov EAC v oblasti noriem, zabezpečenia kvality, metrológie a služieb posudzovania zhody;
- d) rozvoj a transfer technológií, inovácie, výmena informácií, siete a marketing;

- e) podpora partnerstiev, prepojení a spoločných podnikov medzi hospodárskymi subjektmi;
- f) zlepšenie bezpečnosti a spoľahlivosti odvetvia dopravy vrátane meteorologických predpovedí, riadenia nebezpečného tovaru a reakcií na mimoriadne situácie;
- g) rozvoj regionálnej dopravnej politiky a regulačné rámce.

ČLÁNOK 80

Energetika

1. Spolupráca v odvetví energetiky zahŕňa účasť verejného a súkromného sektora na výrobe energie, jej prenose a distribúcii a na cezhraničnom obchode s ňou.
2. Ciele v tejto oblasti sú:
 - a) vyvinúť, zvýšiť a rozšíriť kapacitu výroby energie v regióne;
 - b) zvýšiť množstvo alternatívnych zdrojov energie;
 - c) vyvinúť, zvýšiť a rozšíriť siete;
 - d) vyvinúť, zvýšiť a rozšíriť distribúciu a prenos;

- e) zlepšiť prístup partnerského štátu či partnerských štátov EAC k moderným, efektívnym, spoľahlivým, diverzifikovaným, udržateľným a obnoviteľným zdrojom čistej energie za konkurencieschopné ceny;
 - f) posilniť kapacitu výroby, distribúcie a riadenia energetiky na vnútroštátnej a regionálnej úrovni;
 - g) podporiť energetické prepojenie v rámci aj mimo partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom maximálne využívať energiu a
 - h) podporiť vytvorenie prostredia priaznivého na prilákanie investícií do tohto odvetvia.
3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) výrobná, prenosová a distribučná kapacita jestvujúcich zdrojov energie, najmä vodných, ropných, ako aj biomasy;
 - b) diverzifikácia energetického mixu, aby zahŕňal aj iné potenciálne zdroje energie, ktoré sú spoločensky a z hľadiska životného prostredia prijateľné a ktoré znižujú závislosť od ropy;
 - c) rozvoj energetickej infraštruktúry vrátane vidieckych oblastí;
 - d) rozvoj vhodných energetických regulačných a politických reforiem vrátane komercializácie a privatizácie;
 - e) regionálna a medziregionálna prepojenosť a spolupráca v oblasti výroby a distribúcie energie;

- f) budovanie kapacít v oblasti ľudských zdrojov, zlepšenie v oblasti riadenia, úrovne služieb a inštitucionálnych štruktúr;
- g) rozvoj a transfer technológií, výskum a vývoj, inovácie, výmena informácií, vývoj databáz a sietí;
- h) partnerstvá, prepojenia a spoločné podniky.

ČLÁNOK 81

Informačné a komunikačné technológie

1. Spolupráca v odvetví informačných a komunikačných technológií (ďalej len „IKT“) zahŕňa vývoj IKT, konkurencieschopnosť a inovácie, ako aj hladký prechod k informačnej spoločnosti.
2. Ciele v tejto oblasti sú:
 - a) rozvinúť odvetvie IKT; a
 - b) posilniť prínos IKT v rámci uľahčenia obchodu prostredníctvom elektronických služieb, elektronického obchodu, elektronickej verejnej správy, elektronického zdravotníctva, bezpečných transakcií a iných sociálno-hospodárskych odvetví.

3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) prepojenosť a nákladová účinnosť IKT na vnútroštátnej, regionálnej a svetovej úrovni;
 - b) šírenie nových IKT;
 - c) rozvoj právnych a regulačných rámcov v oblasti IKT;
 - d) vývoj, transfer a uplatňovanie technológií, výskum a vývoj, inovácie, výmena informácií, siete a marketing;
 - e) budovanie kapacít v oblasti ľudských zdrojov, zlepšenie úrovne služieb, inštitucionálne štruktúry;
 - f) partnerstvá, prepojenia a spoločné podniky medzi hospodárskymi subjektmi;
 - g) propagácia a podpora rozvoja okrajových segmentov trhov pre služby založené na IKT.

HLAVA II

POĽNOHOSPODÁRSTVO

ČLÁNOK 82

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Spolupráca podľa tejto hlavy sa vzťahuje na plodiny a hospodárske zvieratá vrátane hospodársky významného hmyzu.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že hlavným cieľom tejto hlavy je rozvoj udržateľného poľnohospodárstva, čo okrem iného zahŕňa potravinovú bezpečnosť a bezpečnosť živobytia, rozvoj vidieka a znižovanie chudoby v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC.
3. Ďalšie ciele tejto hlavy sú stanovené v článku 58.

ČLÁNOK 83

Oblasti spolupráce

1. Zmluvné strany uznávajú význam poľnohospodárskeho odvetvia pre hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC a dohodli sa na spolupráci pri podpore transformácie s cieľom zvýšiť jeho konkurencieschopnosť, zabezpečiť potravinovú a výživovú bezpečnosť, rozvoj vidieka a uľahčiť prispôbenie poľnohospodárstva a vidieckeho hospodárstva v záujme vyrovnania vplyvov vykonávania tejto dohody, pričom sa bude osobitná pozornosť venovať malým poľnohospodárom.

2. Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:

a) regionálna integrácia:

Zlepšenie prístupu na regionálne a medzinárodné trhy s poľnohospodárskymi výrobkami vrátane rozvoja trhových systémov a stratégií rozvoja trhu.

b) podporné politiky:

- i) rozvoj vnútroštátnych a regionálnych poľnohospodárskych politík, právnych a regulačných rámcov, budovania potrebných kapacít a podpora inštitucionálneho rozvoja;
- ii) budovanie kapacít v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC s cieľom naplno využiť výhodu zlepšených obchodných príležitostí a maximalizovať prínos z obchodných reforiem;

c) udržateľný rozvoj poľnohospodárstva:

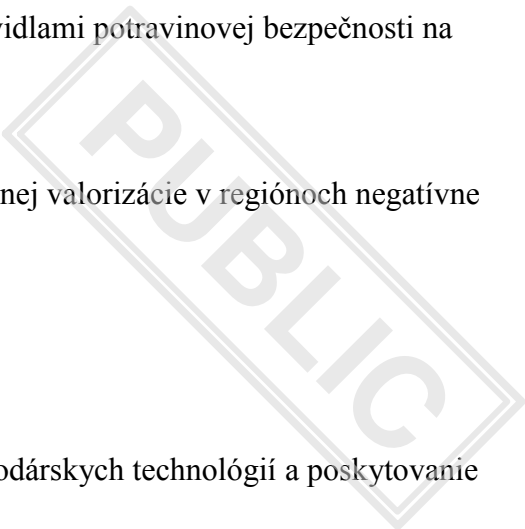
- i) vykonávanie spoločných činností na regionálnej úrovni vrátane výroby hnojív, produkcie osiva, rozvoja chovu hospodárskych zvierat a kontroly chorôb zvierat a rastlín;
- ii) podpora a posilnenie spracovania, marketingu, distribúcie a dopravy, ako aj manipulácie s poľnohospodárskymi výrobkami;
- iii) budovanie kapacít tak, aby zodpovedali medzinárodným normám týkajúcim sa poľnohospodárskej výroby, obalového materiálu a sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení.

d) poľnohospodárska infraštruktúra:

- i) rozvoj poľnohospodárskej podpornej infraštruktúry vrátane udržateľných systémov zavlažovania, zachytávania dažďovej vody, skladovania a riadenia, marketingu a triedenia;
- ii) rozvoj výskumnej infraštruktúry a infraštruktúry odbornej prípravy, skladovacích priestorov, prípojok a obecných prístupových ciest;
- iii) rozvoj poľnohospodárskej spracovateľskej infraštruktúry;
- iv) zriadenie poľnohospodárskej meteorologickej ústredne v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- v) rozvoj modernej trhovej infraštruktúry v záujme rozrastania sa domácich a regionálnych trhov;

e) potravinová a výživová bezpečnosť:

- i) budovanie kapacít vidieckych a mestských spoločenských s cieľom podporiť zlepšené živobytie, odstraňovanie chudoby a udržateľný rozvoj;
- ii) diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a vývoj výrobkov, ktoré riešia potreby potravinovej a výživovej bezpečnosti partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- iii) navrhovanie a vykonávanie programov, ktoré vedú k zvýšenej výrobe a produktivite v poľnohospodárskom odvetví s osobitným zameraním na malých poľnohospodárov;

-
- iv) rozvoj kapacít pre zabezpečenie súladu s pravidlami potravinovej bezpečnosti na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a
 - v) navrhovanie a vykonávanie programov sociálnej valorizácie v regiónoch negatívne postihnutých živelnými pohromami;
- f) riadenie hodnotového reťazca:
- i) podpora využívania udržateľných poľnohospodárskych technológií a poskytovanie nevyhnutných poľnohospodárskych vstupov;
 - ii) posilnenie výroby, produktivity a konkurencieschopnosti poľnohospodárskeho odvetvia prostredníctvom podpory odvetví založených na poľnohospodárstve;
 - iii) posilnenie pridanej hodnoty v celom dodávateľskom reťazci poľnohospodárskych výrobkov tak, aby sa splnili požiadavky vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných trhov, a
 - iv) podpora rozvoja činností v oblastiach spracovania, marketingu, distribúcie a prepravy poľnohospodárskych výrobkov;
- g) systémy včasného varovania:
- i) budovanie kapacít v oblasti hodnotenia a šírenia informácií o pravdepodobných vplyvoch hroziacich katastrof v dostatočnom predstihu, aby sa prijali podmienené opatrenia a realizoval systém včasného varovania;

- ii) vývoj a riadenie vnútroštátnych a regionálnych informačných systémov;
 - iii) vývoj, posilnenie a prepojenie systémov včasného varovania a pohotovostných plánov, ako aj stratégií na riadenie reakcie na katastrofy na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a
 - iv) podpora adaptácie na zmenu klímy a možností zmiernenia zmeny klímy v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- h) výroba a marketing poľnohospodárskych komodít:
- i) rozvoj kapacít s cieľom dosiahnuť prístup na okrajové segmenty trhov a uľahčiť dodržiavanie noriem na komoditných trhoch s cieľom splniť takéto požiadavky;
 - ii) diverzifikácia poľnohospodárskej výroby a vývozných výrobkov v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
 - iii) rozvoj modernej trhovej infraštruktúry v záujme rozrastania sa domácich a regionálnych trhov a
 - iv) rozvoj programov na balenie a označovanie výrobkov, ktoré umožňujú výrobcom z partnerského štátu či partnerských štátov EAC dosahovať vysoké ceny za vývoz ich komodít;
- i) rozvoj vidieka:
- i) budovanie kapacít poľnohospodárskych skupín pozdĺž celého poľnohospodárskeho hodnotového reťazca;

- ii) zlepšenie dopravných, komunikačných a predajných miest pre uvádzanie poľnohospodárskych vstupov a výstupov na trh;
- iii) riešenie sociálno-kultúrnych prekážok, ako sú jazykové rozdiely, úroveň gramotnosti, rodové predsudky a zdravie spoločenstva, ktoré ovplyvňujú charakter poľnohospodárskych systémov;
- iv) zlepšenie prístupu poľnohospodárov k úverom a riadeniu prírodných a kultúrnych zdrojov a
- v) rozvoj príslušných politických opatrení na včasnú podporu dostupnosti primeraných poľnohospodárskych vstupov pre malých poľnohospodárov;

j) krajiny, ktoré sú čistými dovozcami potravín:

riešenie obmedzení potravinárskej výroby, skladovania a distribúcie v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

k) zabezpečenie živobytia:

- i) budovanie kapacít na rozvoj sociálnych služieb pre obyvateľstvo vo vidieckych a prímestských oblastiach;
- ii) zlepšovanie celkových príjmov domácnosti z poľnohospodárskej výroby prostredníctvom diverzifikácie, pridanej hodnoty, zamestnávania mimo poľnohospodárskych podnikov a zavádzania nových udržateľných poľnohospodárskych technológií okrem iného v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

iii) zvyšovanie produktivity poľnohospodárskych odvetví partnerského štátu či partnerských štátov EAC; a

iv) zvyšovanie využívania udržateľných poľnohospodárskych technológií;

l) služby technickej podpory:

EÚ sa zaväzuje poskytovať primerané zdroje a technickú pomoc pre budovanie kapacít partnerského štátu či partnerských štátov EAC spôsobom, ktorý je predvídateľný a udržateľný, a to v týchto oblastiach:

i) posilnenie inovácií a prenosu technológií, poznatkov, výskumu a vývoja;

ii) rozvoj a zvýšenie využívania mechanizácie poľnohospodárskeho odvetvia partnerského štátu či partnerských štátov EAC;

iii) vytvorenie podnikov na výrobu poľnohospodárskych vstupov a distribučných systémov v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

iv) podpora a posilnenie investícií do poľnohospodárskeho výskumu, rozšírenia poskytovania služieb, odbornej prípravy a prepojenia aplikovaného výskumu s poľnohospodármi;

v) prípadné zriadenie a posilnenie regionálnych centier excelentnosti vrátane poľnohospodárskej meteorologickej ústredne, biotechnológií, analytických a diagnostických laboratórií pre plodiny, hospodárske zvieratá a pôdy; a

- vi) zlepšenie prístupu k službám v oblasti rastlinnej a živočíšnej výroby vrátane chovu hospodárskych zvierat, veterinárnych služieb a služieb na ochranu rastlín;
- m) služby financovania poľnohospodárstva:
- i) posilnenie vidieckych finančných služieb pre malých výrobcov, spracovateľov a obchodníkov;
 - ii) vytvorenie regionálnych mechanizmov alebo fondu pre rozvoj poľnohospodárstva a vidieka;
 - iii) rozvoj poľnohospodárskych mikrofinančných inštitúcií a systémov poistenia;
 - iv) uľahčenie prístupu k úverom od bánk a iných finančných inštitúcií pre poľnohospodárskych spracovateľov, obchodníkov a poľnohospodárov; a
 - v) podporovanie finančných inštitúcií partnerského štátu či partnerských štátov EAC pôsobiacich v poľnohospodárskom odvetví a uľahčenie prístupu súkromného sektora na kapitálové trhy s cieľom získať krátkodobý aj dlhodobý kapitál;
- n) zemepisné označenia:
- i) rozvoj politík a právnych rámcov v oblasti zemepisných označení;
 - ii) zavedenie právnych predpisov o zemepisných označeniach;
 - iii) vytvorenie kódexu postupov s cieľom vymedziť výrobky v súvislosti s ich pôvodom;

- iv) uľahčenie činnosti miestnych organizácií a inštitúcií s cieľom koordinovať strany miestne zainteresované na zemepisných označenia a na zhode výrobkov;
- v) budovanie kapacít na identifikáciu, registráciu, marketing, vysledovateľnosť a dodržiavanie zhody s pravidlami v oblasti zemepisných označení výrobkov; a
- vi) rozvoj akejkoľvek inej oblasti spolupráce v rámci tejto položky, ktorá môže v budúcnosti prichádzať do úvahy.

HLAVA III

ROZVOJ SÚKROMNÉHO SEKTORA

ČLÁNOK 84

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Spolupráca v oblasti rozvoja súkromného sektora zahŕňa podporu investícií a rozvoja podnikania.
2. Ciele tejto hlavy sú:
 - a) vytvorenie prostredia priaznivého pre podporu investícií a súkromných podnikov vrátane rozvoja nových odvetví, priamych zahraničných investícií a transferu technológií;

- b) posilnenie dodávateľských kapacít, konkurencieschopnosti a zvyšovania pridanej hodnoty;
- c) zlepšenie prístupu k financovaniu investícií finančnými inštitúciami EÚ, ako je napríklad Európska investičná banka;
- d) budovanie kapacít a poskytovanie inštitucionálnej podpory pre rozvojové inštitúcie súkromného sektora, akými sú agentúry na podporu investícií, vrcholové orgány, obchodné komory, združenia, kontaktné miesta a inštitúcie na uľahčenie obchodu;
- e) rozvoj a/alebo posilnenie politického, právneho a regulačného rámca podporujúceho a chrániaceho investície;
- f) zlepšenie podporných a implementačných mechanizmov zameraných na súkromný sektor v rámci spoločných inštitúcií AKT – EÚ vrátane Centra pre rozvoj poľnohospodárstva, okrem iného v záujme podpory investícií v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC; a
- g) vytvorenie alebo posilnenie partnerstiev, spoločných podnikov, zadávanie zákaziek subdodávateľom, outsourcing a prepojenia.

ČLÁNOK 85

Podpora investovania

Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať investície v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC v týchto oblastiach:

- a) podpora reforiem v politikách, právnych a regulačných rámcoch;

- b) podpora posilňovania inštitucionálnych kapacít, najmä budovania kapacít agentúr na podporu investícií partnerského štátu či partnerských štátov EAC a inštitúcií zapojených do podpory a uľahčovania zahraničných a miestnych investícií;
- c) podpora zriadenia vhodných administratívnych štruktúr vrátane miest jednotného kontaktu na zaznamenávanie a vytváranie investícií;
- d) podpora vzniku a trvania predvídateľného a bezpečného investičného prostredia;
- e) podpora úsilia partnerského štátu či partnerských štátov EAC zameraného na vytvorenie nástrojov vytvárajúcich príjmy na mobilizáciu investičných zdrojov;
- f) zriadenie a podpora systémov prevencie rizík ako mechanizmu zmiernovania rizika s cieľom zvýšiť dôveru investorov v partnerský štát či partnerské štáty EAC;
- g) podpora vytvorenia mechanizmov pre výmenu informácií medzi investičnými agentúrami partnerského štátu či partnerských štátov EAC a ich partnermi v EÚ;
- h) podpora investícií súkromného sektora z EÚ v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- i) podpora vzniku finančných rámcov a nástrojov prispôbených investičným potrebám malých a stredných podnikov; a
- j) uľahčenie partnerstiev prostredníctvom spoločných podnikov a kapitálového financovania.

ČLÁNOK 86

Rozvoj podnikania

Zmluvné strany sa dohodli na spolupráci v oblasti rozvoja podnikania v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC prostredníctvom podpory:

- a) rozvoja podnikateľského dialógu, spolupráce a partnerstiev medzi súkromným sektorom partnerského štátu či partnerských štátov EAC a EÚ;
- b) úsilia zameraného na rozvoj a integráciu mikropodnikov, malých a stredných podnikov do bežných podnikateľských činností;
- c) rozvoja efektívnej výroby a marketingu spoločností partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- d) vykonávania stratégií rozvoja súkromného sektora partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- e) vytvárania priaznivého prostredia pre rozvoj a rast mikropodnikov, malých a stredných podnikov;
- f) kapacít organizácií súkromného sektora na dosiahnutie súladu s medzinárodnými normami;
- g) ochrany inovácií pred pirátstvom a
- h) kapacít partnerského štátu či partnerských štátov EAC na prieskum a ťažbu prírodných zdrojov a ich umiestňovanie na trh.

HLAVA IV

RYBÁRSTVO

ČLÁNOK 87

Rozsah spolupráce

Spolupráca v oblasti rybárstva sa vzťahuje na morský a vnútrozemský rybolov a akvakultúru.

ČLÁNOK 88

Oblasti spolupráce v oblasti morského rybárstva

1. Spolupráca v oblasti morského rybárstva zahŕňa:
 - a) otázky riadenia a ochrany rybárstva;
 - b) správu plavidiel a opatrenia pri spracovaní úlovku;
 - c) finančné a obchodné opatrenia a
 - d) rozvoj rybárstva a produktov rybolovu a morskej akvakultúry.

2. EÚ prispeje k mobilizácii zdrojov na účely vykonávania stanovených oblastí spolupráce na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, súčasťou čoho je aj podpora budovania regionálnych kapacít.
3. S výhradou ustanovení časti III a článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) rozvoj a zlepšenie infraštruktúry pre skladovanie, marketing a distribúciu rýb a produktov rybárstva;
 - b) budovanie kapacít na vnútroštátnej a regionálnej úrovni s cieľom splniť technické požiadavky v sanitárnej a rastlinolekárskej oblasti, v súvislosti s technickými prekážkami obchodu, hodnotením nebezpečenstva a kritickými kontrolnými bodmi, rozvíjať systémy monitorovania, kontroly a dohľadu výhradnej hospodárskej zóny partnerského štátu či partnerských štátov EAC, ako aj zavedenia a riadenia systémov certifikácie pre osobitné morské rybárstvo;
 - c) investície a transfer technológií v rybolovných činnostiach, spracovanie rýb, prístavné služby, rozvoj a skvalitnenie prístavných zariadení, diverzifikácia rybolovu tak, aby zahŕňal netuniakovité druhy, ktoré sú využívané nedostatočne alebo vôbec;
 - d) spoločné podniky a prepojenia najmä s mikropodnikmi, malými a strednými podnikmi a drobným rybolovom v rámci dodávateľského reťazca v oblasti rybárstva;
 - e) zvýšenie pridanej hodnoty rybolovu a
 - f) výskum a vývoj v oblasti posúdenia stavu populácie rýb a úrovni udržateľnosti.

4. Zmluvné strany sa zaviazali, že budú spolupracovať pri podpore zriaďovania spoločných podnikov na rybolovné operácie, spracovanie rýb, prístavné služby, posilňovanie výrobných kapacít, zlepšovanie konkurencieschopnosti rybolovu a súvisiacich odvetví a služieb, druhotné spracovanie, rozvoj a skvalitnenie prístavných zariadení a diverzifikáciu rybolovu tak, aby zahŕňal netuniovité druhy, ktoré sú využívané nedostatočne alebo vôbec.

ČLÁNOK 89

Rozvoj vnútrozemského rybolovu a akvakultúry

Spolupráca v oblasti rozvoja vnútrozemského rybolovu a akvakultúry zahŕňa príspevky EÚ pre tieto oblasti:

- a) budovanie kapacít a rozvoj vývozného trhu prostredníctvom:
 - i) budovania kapacít v priemyselnej a drobnej produkcii, spracovania a diverzifikácie produktov, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť regionálneho vnútrozemského rybolovu a akvakultúry, napríklad prostredníctvom vytvorenia centier výskumu a vývoja vrátane rozvoja akvakultúry pre komerčné rybárske farmy;
 - ii) budovania kapacít na riadenie reťazcov vývozného trhu vrátane zavedenia a riadenia systémov certifikácie pre osobitné rady výrobkov a vykonávania podpory trhu, zvyšovania pridanej hodnoty a znižovania strát pri spracovaní úlovku pri produktoch rybárstva;

- iii) zvyšovania kapacít v regióne napríklad prostredníctvom skvalitnenia príslušných orgánov pre rybárstvo, združení obchodníkov a rybárov, aby sa mohli zapojiť do obchodu s produktmi rybárstva so zmluvnou stranou EÚ a programov odbornej prípravy zameraných na rozvoj a značenie produktov;
- b) v oblasti infraštruktúry, a to prostredníctvom:
- i) rozvoja a zlepšenia infraštruktúry pre vnútrozemský rybolov a akvakultúru;
- ii) uľahčenia prístupu k financovaniu infraštruktúry vrátane všetkých druhov vybavenia;
- c) v oblasti technológie, a to prostredníctvom:
- i) rozvoja technických zručností vrátane podpory technológií zameraných na zvýšenie pridanej hodnoty, napríklad prostredníctvom transferu technológie rybárstva zo strany EÚ do partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- ii) posilnenia kapacity regiónu v oblasti riadenia rybárstva napríklad prostredníctvom výskumu a systémov zberu údajov a tým, že sa prispeje k vhodným technológiám výlovu a riadenia spracovania úlovku;
- d) v oblasti právneho a regulačného rámca, a to prostredníctvom:
- i) podpory rozvoja regulácie v oblasti vnútrozemského rybolovu a akvakultúry a systémov monitorovania, kontroly a dohľadu;

- ii) podpory pri rozvoji primeraných právnych a regulačných nástrojov týkajúcich sa práv duševného vlastníctva a budovania kapacít na ich vykonávanie v medzinárodnom obchode;
 - iii) environmentálneho označovania a ochrany duševného vlastníctva;
- e) v oblasti investícií a financií, a to prostredníctvom:
- i) podpory spoločných podnikov a iných foriem zmiešaných investícií medzi zainteresovanými stranami v zmluvných stranách, napríklad pri zavádzaní postupov vyhľadávania investorov pre činnosti spoločných podnikov v oblasti vnútrozemského rybolovu a akvakultúry;
 - ii) zabezpečovania prístupu k úverovým možnostiam pre rozvoj malých až stredných podnikov, ako aj vnútrozemského rybárstva na priemyselnej úrovni;
- f) v oblasti ochrany životného prostredia a zásob v rybárstve, a to prostredníctvom opatrení na zabezpečenie, aby obchod s rybami podporoval ochranu životného prostredia, a ochranných opatrení zameraných na zabránenie preloveniu populácií a na zachovanie biodiverzity a obozretné zavádzanie exotických druhov do akvakultúry, napríklad prostredníctvom obozretného zavádzania exotických druhov iba na riadených/uzavretých miestach na základe konzultácií so všetkými príslušnými susediacimi krajinami;
- g) v oblasti sociálno-ekonomických opatrení a opatrení na zmiernenie chudoby, a to prostredníctvom:
- i) podpory malých a stredných rybárov, spracovateľov a obchodníkov s rybami budovaním kapacít partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom umožniť im zúčastňovať sa na obchode s EÚ;

- ii) zapojenia marginalizovaných skupín do odvetvia rybolovu, napríklad prostredníctvom podpory rodovej spravodlivosti v rybárstve, a najmä rozvojom schopností žien obchodníčok, ktoré sú zapojené do rybárstva alebo chcú byť v tejto oblasti aktívne. Ďalšie znevýhodnené skupiny, ktoré by sa potenciálne mohli zapojiť do rybárstva, budú tiež v záujme udržateľného sociálno-hospodárskeho rozvoja súčasťou takéhoto procesu.

HLAVA V

VODA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ČLÁNOK 90

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Spolupráca podľa tejto hlavy zahŕňa prírodné zdroje, najmä vodu, životné prostredie a biodiverzitu.
2. Ciele spolupráce podľa tejto hlavy sú:
 - a) posilnenie prepojení medzi obchodom a životným prostredím;
 - b) podpora vykonávania medzinárodných dohôd, dohovorov a zmlúv o životnom prostredí;

- c) zabezpečenie rovnováhy medzi environmentálnym riadením a znižovaním chudoby;
- d) ochrana životného prostredia a posilňovanie zachovania biodiverzity a genetických zdrojov;
- e) podpora spravodlivého a udržateľného využívania prírodných zdrojov;
- f) uľahčenie a podpora udržateľného využívania spoločných zdrojov;
- g) podpora zapojenia verejného a súkromného sektora do riadenia prírodných zdrojov.

ČLÁNOK 91

Vodné zdroje

1. Spolupráca v oblasti vodných zdrojov zahŕňa zavlažovanie, výrobu vodnej energie, výrobu a dodávku vody, ako aj ochranu povodí.
2. Ciele spolupráce v tejto oblasti sú:
 - a) rozvoj udržateľného využívania a riadenia vodných zdrojov v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC s cieľom zlepšiť živobytie obyvateľstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
 - b) podpora regionálnej spolupráce v záujme udržateľného využívania cezhraničných vodných zdrojov;
 - c) rozvoj infraštruktúry na zásobovanie vodou na výrobné účely.

3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) rozvoj infraštruktúry na zásobovanie vodou v regióne;
 - b) rozvoj príslušných právnych a regulačných rámcov;
 - c) integrované riadenie vodných zdrojov;
 - d) budovanie kapacít v oblasti ľudských zdrojov, zlepšenie úrovne služieb, vodné hospodárstvo a inštitucionálne štruktúry;
 - e) vytvorenie partnerstiev, prepojení a spoločných podnikov medzi hospodárskymi subjektmi;
 - f) podpora vývoja, prenosu a uplatňovania technológií, výskum a vývoj, inovácie, výmena informácií a siete;
 - g) rozvoj kontroly znečistenia vody, čistenia a ochrany, úpravy odpadovej vody a hygieny;
 - h) podpora udržateľných systémov zavlažovania.

ČLÁNOK 92

Životné prostredie

1. Spolupráca v oblasti životného prostredia zahŕňa ochranu a udržateľné riadenie životného prostredia, ako aj vykonávanie politík v oblasti životného prostredia súvisiacich s obchodom.
2. Ciele spolupráce v tejto oblasti sú:
 - a) chrániť, obnovovať a zachovávať životné prostredie a biodiverzitu (flóru, faunu a mikrobiálne genetické zdroje vrátane ich ekosystémov);
 - b) rozvíjať odvetvia partnerského štátu či partnerských štátov EAC, ktoré využívajú technológie šetrné k životnému prostrediu;
 - c) podporiť rozvoj technológií, ich transfer a uplatňovanie, výskum a vývoj, inovácie a výmenu informácií.
3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
 - a) vykonávanie medzinárodných dohôd, dohovorov a zmlúv o životnom prostredí;
 - b) posilnenie a podpora spravodlivého a udržateľného využívania, zachovanie a riadenie životného prostredia a biodiverzity vrátane zdrojov lesného hospodárstva a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín;

- c) posilnenie inštitucionálnych a právnych rámcov a kapacít s cieľom pripraviť, vykonávať, spravovať a presadzovať zákony, iné právne predpisy, normy a politiky z oblasti životného prostredia;
- d) vytváranie partnerstiev, prepojení a spoločných podnikov medzi hospodárskymi subjektmi;
- e) prevencia a zmierňovanie ekologických katastrof a strata biodiverzity;
- f) podpora vývoja a adaptácie, transferu a uplatňovania technológií, výskum a vývoj a inovácie;
- g) ochrana a riadenie pobrežných a morských zdrojov a domácich a voľne žijúcich pôvodných biologických a genetických zdrojov;
- h) rozvoj alternatívnych aktivít a živobytia šetrných k životnému prostrediu;
- i) výroba a uľahčenie obchodu s tovarom a službami, pre ktoré je dôležité environmentálne označovanie;
- j) výmena informácií a tvorba obchodných väzieb v súvislosti s výrobkami a požiadavkami na ne, pokiaľ ide o proces výroby, prepravu, marketing a označovanie;
- k) rozvoj zariadení infraštruktúry pre výrobky šetrné k životnému prostrediu;
- l) integrácia miestnych komunít do riadenia biodiverzity, lesného hospodárstva a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín;

- m) rozvoj odpadového hospodárstva a nakladanie s priemyselným a nebezpečným odpadom;
- n) podpora účasti zainteresovaných strán na medzinárodnom dialógu o životnom prostredí.

HLAVA VI

SANITÁRNE A RASTLINOLEKÁRSKE OPATRENIA

ČLÁNOK 93

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Spolupráca podľa tejto hlavy zahŕňa podporu a budovanie kapacít v oblasti harmonizácie, vymedzovanie zón a kompartmentalizáciu, posudzovanie zhody, výmenu informácií a transparentnosť obchodných podmienok.
2. Ciele spolupráce podľa tejto hlavy sú:
 - a) uľahčiť medziregionálny a vnútroregionálny obchod zmluvných strán a súčasne chrániť život alebo zdravie ľudí, zvierat alebo rastlín v súlade s dohodou SPS;
 - b) riešiť problémy vyplývajúce zo sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení týkajúcich sa schválených prioritných odvetví a výrobkov náležite zohľadňujúc regionálnu integráciu;

- c) stanoviť postupy a modalitty s cieľom uľahčiť spoluprácu v sanitárnych a rastlinolekárskych záležitostiach;
- d) zabezpečiť transparentnosť, pokiaľ ide o sanitárne a rastlinolekárske opatrenia týkajúce sa obchodu medzi zmluvnými stranami a v rámci zmluvných strán;
- e) podporovať vnútroregionálnu harmonizáciu opatrení s medzinárodnými normami v súlade s dohodou SPS a vyvíjať primerané politiky, legislatívne, regulačné a inštitucionálne rámce v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- f) posilniť účinnú účasť partnerského štátu či partnerských štátov EAC v Komisii Codex Alimentarius, Svetovej organizácii pre zdravie zvierat a Medzinárodnom dohovore o ochrane rastlín;
- g) podporovať konzultácie a výmeny medzi EAC a inštitúciami EÚ a laboratóriami;
- h) uľahčiť rozvoj kapacít pre vytváranie a vykonávanie regionálnych a vnútroštátnych noriem v súlade s medzinárodnými požiadavkami s cieľom uľahčiť regionálnu integráciu;
- i) vytvoriť a posilniť kapacitu partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom vykonávať a monitorovať sanitárne a rastlinolekárske opatrenia podľa tohto článku a
- j) podporovať transfer technológií.

3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:
- a) podpora partnerského štátu či partnerských štátov EAC tak, aby spĺňal sanitárne a rastlinolekárске opatrenia vrátane rozvoja vhodných regulačných rámcov, politik, záležitostí týkajúcich sa práce príslušných medzinárodných organizácií pre normalizáciu, odbornej prípravy, informačných podujatí, budovania kapacít a technickej pomoci;
 - b) v príslušných prípadoch podpora harmonizácie sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC a zriadenie vnútroštátnych koordinačných výborov pre sanitárne a rastlinolekárске otázky s cieľom podporiť kapacitu súkromného a verejného sektora pre hygienické kontroly; medzi prioritné oblasti patrí rozvoj a vykonávanie programu kvality, odborná príprava, informačné podujatia, výstavba, zdokonalenie, modernizácia a akreditácia laboratórií;
 - c) podpora v záležitostiach týkajúcich sa práce príslušných medzinárodných organizácií pre normalizáciu; táto spolupráca môže zahŕňať odbornú prípravu, informačné podujatia, budovanie kapacít a technickú pomoc;
 - d) podpora v oblasti rybárstva s cieľom vybudovať harmonizované regionálne pravidlá, právne predpisy a normy pre produkty rybárstva tak, aby podporili obchod medzi zmluvnými stranami a v rámci regiónu EAC;
 - e) podpora spolupráce medzi sanitárnymi a rastlinolekárskymi inštitúciami partnerského štátu či partnerských štátov EAC a príslušnými sanitárnymi a rastlinolekárskymi inštitúciami EÚ;

- f) podpora pri vykonávaní dohody SPS, najmä posilnením príslušných orgánov, oznamovacích a informačných stredísk partnerského štátu či partnerských štátov EAC;
- g) podpora spoločného využívania informácií a výmeny informácií.

ČLÁNOK 94

Harmonizácia

1. Zmluvné strany sa zamerajú na dosiahnutie harmonizácie príslušných pravidiel a postupov pre vypracovanie sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení vrátane inšpekčných, skúšobných a osvedčovacích postupov v súlade s dohodou WTO SPS.
2. Partnerský štát či partnerské štáty EAC podľa potreby vyvinú s podporou EÚ program a harmonogram pre zosúladenie svojich sanitárnych a rastlinolekárskeho noriem.
3. Výbor vysokých úradníkov vypracuje modalitu s cieľom v prípade potreby riešiť a monitorovať proces harmonizácie v regiónoch.

ČLÁNOK 95

Vymedzovanie zón a kompartmentalizácia

Zmluvné strany uznávajú, a to od prípadu k prípadu, určené oblasti, ktoré sú bez škodcov alebo chorôb, a oblasti s nízkym výskytom škodcov alebo chorôb ako možné zdroje rastlinných a živočíšnych produktov, berúc do úvahy článok 6 dohody WTO SPS.

ČLÁNOK 96

Osobitné a diferencované zaobchádzanie a technická pomoc

1. EÚ súhlasí s poskytovaním technickej pomoci a osobitného a diferencovaného zaobchádzania v súlade s článkami 9 a 10 dohody WTO SPS.
2. Zmluvné strany spolupracujú tak, aby riešili osobitné potreby partnerského štátu či partnerských štátov EAC vyplývajúce z vykonávania ustanovení tejto hlavy.
3. Zmluvné strany sa dohodli, že prioritné oblasti technickej pomoci sú tieto:
 - a) budovanie technických kapacít vo verejných a súkromných sektoroch partnerského štátu či partnerských štátov EAC s cieľom umožniť sanitárne a rastlinolekárske kontroly vrátane vzdelávacích a informačných podujatí zameraných na inšpekciu, certifikáciu, dohľad a kontrolu;

- b) posilnenie technických kapacít na vykonávanie a monitorovanie sanitárnych a rastlinolekárskeho opatrení vrátane podpory väčšieho využívania medzinárodných noriem;
- c) rozvoj kapacít na analýzu rizík, harmonizáciu, súlad s predpismi, testovanie, certifikáciu, monitorovanie rezíduí, výsledovateľnosť a akreditáciu, a to aj prostredníctvom modernizácie alebo zriadenia laboratórií a iných zariadení s cieľom pomôcť partnerskému štátu či partnerským štátom EAC dodržiavať medzinárodné normy;
- d) podpora účasti partnerského štátu či partnerských štátov EAC na prácipríslušných medzinárodných organizáciách pre normalizáciu;
- e) rozvoj kapacity partnerského štátu či partnerských štátov EAC na účinné zapojenie sa do procesov oznamovania.

HLAVA VII

TECHNICKÉ PREKÁŽKY OBCHODU

ČLÁNOK 97

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Ustanovenia o spolupráci podľa tejto hlavy zahŕňajú prípravu, prijímanie a uplatňovanie technických predpisov, noriem a postupov posudzovania zhody podľa dohody TBT.
2. Ciele spolupráce podľa tejto hlavy sú:
 - a) postupné odstránenie technických prekážok obchodu s cieľom uľahčiť obchod medzi zmluvnými stranami a v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
 - b) posilnenie regionálnej integrácie medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC prostredníctvom harmonizácie noriem, technických predpisov a postupov posudzovania zhody uplatňovaných v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC v súlade s dohodou TBT;
 - c) podpora väčšieho využitia medzinárodných technických nariadení, noriem a postupov posudzovania zhody vrátane odvetvovo špecifických opatrení;

- d) vytvorenie funkčných väzieb, spoločných podnikov a spoločného výskumu a vývoja medzi inštitúciami normalizácie, posudzovania zhody a regulácie partnerského štátu či partnerských štátov EAC a EÚ;
- e) posilnenie prístupu na trh pre výrobky s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC prostredníctvom zlepšenia ich bezpečnosti, kvality a konkurencieschopnosti;
- f) podpora väčšieho využívania najlepších medzinárodných postupov v oblasti technických nariadení, medzinárodných noriem a postupov posudzovania zhody;
- g) v súlade s ustanoveniami dohody TBT zabezpečenie transparentnosti v rámci prípravy, prijímania a uplatňovania noriem a technických predpisov, ako aj, aby tieto normy a predpisy nevytvárali zbytočné prekážky obchodu medzi zmluvnými stranami;
- h) podpora rozvoja vhodného regulačného rámca, politik a reforiem v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC s cieľom dodržiavať medzinárodne uznávané postupy;
- i) pomoc partnerskému štátu či partnerským štátom EAC pri vykonávaní dohody TBT a dodržiavaní požiadaviek svojich obchodných partnerov týkajúce sa technických prekážok obchodu v kontexte dohody TBT.

3. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:

- a) podpora väčšieho využívania medzinárodných noriem, technických predpisov a posudzovania zhody vrátane odvetvovo špecifických opatrení na územiach zmluvných strán;

- b) podpora budovania kapacít partnerského štátu či partnerských štátov EAC v oblasti normalizácie, metrológie, akreditácie a postupov posudzovania zhody vrátane podpory modernizácie a zriaďovania laboratórií a príslušných inštitúcií, ako aj verejného obstarávania príslušného vybavenia;
- c) podpora riadenia kvality a zabezpečenia kvality vo vybraných odvetviach dôležitých pre partnerský štát či partnerské štáty EAC;
- d) podpora plnej účasti regulačných orgánov partnerského štátu či partnerských štátov EAC zaoberajúcich sa normami a technickými záležitosťami v medzinárodných normalizačných orgánoch a posilnenie úlohy medzinárodných noriem ako základu pre technické predpisy;
- e) podpora úsilia orgánov posudzovania zhody partnerského štátu či partnerských štátov EAC získať medzinárodnú akreditáciu;
- f) vývoj funkčných väzieb medzi inštitúciami zmluvných strán zaoberajúcich sa normalizáciou, posudzovaním zhody a certifikáciou;
- g) podpora rozvoja spoločného porozumenia týkajúceho sa osvedčených regulačných postupov vrátane:
 - i) transparentnosti pri vypracovaní, prijímaní a uplatňovaní technických predpisov, noriem a postupov posudzovania zhody;

- ii) potreby a proporcionálnosti regulačných opatrení a súvisiacich postupov posudzovania zhody, medzi ktoré môže patriť používanie vyhlásenia dodávateľov o zhode;
 - iii) používania medzinárodných noriem ako základu pre vypracovanie technických predpisov, s výnimkou prípadov, keď by takéto medzinárodné normy boli neúčinným alebo nevhodným prostriedkom na dosiahnutie sledovaných legitímnych cieľov;
 - iv) presadzovania technických predpisov a aktivít dohľadu nad trhom a
 - v) posilňovania mechanizmov a metód pre preskúmanie technických predpisov, noriem a postupov posudzovania zhody;
-
- h) identifikácia, stanovenie priorít a podpora rozvoja potrebnej technickej infraštruktúry a transfer technológií, pokiaľ ide o metrológiu, normalizáciu, skúšobníctvo, osvedčovanie a akreditáciu, a to v záujme podpory technických predpisov;
 - i) prehlbovanie spolupráce v regulačnej, technickej a vedeckej oblasti, a to okrem iného prostredníctvom výmeny informácií, skúseností a údajov, s cieľom zvýšiť kvalitu a úroveň technických predpisov a efektívne využívať zdroje v oblasti regulácie;
 - j) rozvoj zlučiteľnosti a zbližovania príslušných technických predpisov, noriem a postupov posudzovania zhody;

- k) podpora a povzbudzovanie dvojstrannej spolupráce medzi príslušnými organizáciami zmluvných strán zodpovednými za metrológiu, normalizáciu, skúšobníctvo, osvedčovanie a akreditáciu;
- l) podpora spolupráce medzi zmluvnými stranami a v EAC v súvislosti s činnosťou príslušných medzinárodných inštitúcií a organizácií a fór zaoberajúcich sa technickými prekážkami obchodu.

HLAVA VIII

COLNÁ OBLASŤ A UĽAHČENIE OBCHODU

ČLÁNOK 98

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Zmluvné strany uznávajú význam spolupráce v colnej oblasti a v oblasti uľahčenia obchodu v kontexte rozvíjajúceho sa globálneho obchodného prostredia.
2. Zmluvné strany sa dohodli na posilnení spolupráce s cieľom zabezpečiť, aby príslušné právne predpisy a postupy, ako aj administratívne kapacity príslušných správnych orgánov plnili cieľ podporovať uľahčenie obchodu.
3. Zmluvné strany uznávajú potrebu primeranej administratívnej kapacity na plnenie týchto cieľov. Dohodli sa na tom, že partnerský štát či partnerské štáty EAC budú potrebovať prechodné časové obdobia a budovanie kapacít na plynulé vykonávanie ustanovení tejto hlavy.

4. Ciele spolupráce v tejto hlave sú:

- a) uľahčiť obchod medzi zmluvnými stranami;
- b) podporovať harmonizáciu colných predpisov a postupov na regionálnej úrovni;
- c) poskytovať podporu partnerskému štátu či partnerským štátom EAC s cieľom posilňovať uľahčenie obchodu;
- d) poskytovať podporu colnej správe partnerského štátu či partnerských štátov EAC pri vykonávaní tejto dohody a iných medzinárodných najlepších colných postupov;
- e) posilniť spoluprácu medzi colnými orgánmi zmluvných strán a inými príslušnými pohraničnými orgánmi.

5. S výhradou článku 75 sa zmluvné strany dohodli na spolupráci v týchto oblastiach:

- a) výmena informácií týkajúcich sa colných právnych predpisov a postupov;
- b) rozvoj spoločných iniciatív vo vzájomne dohodnutých oblastiach;
- c) podpora:
 - i) modernizácie colných systémov a postupov a znižovania trvania colného konania;

- ii) zjednodušenia a harmonizácie colných postupov a formálnych náležitostí obchodu, vrátane tých, ktoré sa týkajú dovozu, vývozu a tranzitu;
- iii) posilnenia regionálnych systémov tranzitu;
- iv) posilnenia transparentnosti v súlade s článkom 134;
- v) budovania kapacít vrátane finančnej a technickej pomoci partnerskému štátu či partnerským štátom EAC v tejto oblasti a
- vi) v akejkolvek inej oblasti cieľ, na ktorej sa zmluvné strany dohodli;
- d) maximálne možné prijímanie spoločných pozícií v medzinárodných organizáciách v colnej oblasti a oblasti uľahčenia obchodu, ako napríklad vo WTO, WCO, OSN a UNCTAD;
- e) podpora koordinácie medzi všetkými prepojenými orgánmi, a to na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni.
6. Zmluvné strany spolupracujú v colných záležitostiach a pravidlách pôvodu prostredníctvom:
- a) zavádzania postupov a praxe, ktoré sa opierajú o medzinárodné nástroje a normy uplatniteľné v oblasti cieľ a uľahčovania obchodu vrátane pravidiel WTO a nástrojov a noriem WCO;
- b) vykonávania činností zameraných na konsolidáciu harmonizácie colných noriem a opatrení na uľahčenie obchodu;

- c) uplatňovania moderných colných techník vrátane hodnotenia rizík, záväzných rozhodnutí, zjednodušených postupov, kontrol po prepustení a metód auditu;
- d) automatizácie colných a iných obchodných postupov vrátane elektronickej výmeny colných a obchodných informácií;
- e) odbornej prípravy colných úradníkov a iných príslušných úradníkov verejného a súkromného sektora týkajúcou sa cieľ a uľahčenia obchodu a
- f) v akýchkoľvek iných oblastiach, ktoré určia zmluvné strany.

HLAVA IX

OPATRENIA NA PRISPÔSOBENIE SA DHP

ČLÁNOK 99

Rozsah pôsobnosti a ciele

1. Zmluvné strany uznávajú, že odstránenie a/alebo výrazné zníženie cieľ stanovené v tejto dohode bude pre partnerský štát či partnerské štáty EAC výzvou. Zmluvné strany sa dohodli, že táto osobitná výzva sa bude riešiť vytvorením kompenzačného rámca s výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť.

2. Zmluvné strany takisto uznávajú, že vykonávanie tejto dohody môže mať za následok potenciálne výzvy, okrem iného v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej oblasti, pre hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Zmluvné strany sa dohodli na riešení týchto otázok prostredníctvom opatrení spolupráce v hospodárskej a rozvojovej oblasti.
3. Spolupráca podľa tejto hlavy sa zameriava na riešenie existujúcich a potenciálnych výziev v súvislosti s prispôbením sa vykonávaniu tejto dohody.

ČLÁNOK 100

Oblasti spolupráce

1. Pokiaľ ide o straty príjmov spojené so znížením ciel, EÚ s výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť:
- a) povedie intenzívny dialóg o adaptačných opatreniach a reformách vo fiškálnej oblasti;
 - b) zriadi postupy spolupráce na podporu fiškálnej reformy;
 - c) poskytne finančné zdroje na prechodné pokrytie dohodnutých strát vládnych príjmov vznikajúcich v dôsledku odstránenia alebo podstatného zníženia colných sadzieb.
2. S cieľom zabezpečiť, aby hospodárstva partnerského štátu či partnerských štátov EAC plne využili výhody tejto dohody, EÚ súhlasí, že bude spolupracovať s partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC tak, aby mohli vykonávať náležité činnosti spolupráce zamerané na:
- a) zlepšenie konkurencieschopnosti výrobných odvetví v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;

- b) zlepšenie výrobných a odborných spôsobilostí pracovnej sily partnerského štátu či partnerských štátov EAC vrátane odbornej prípravy pracovníkov, ktorí boli prepustení v dôsledku zatvorenia podniku, a/alebo sprostredkovania nových zručností pre nové aktivity atď.;
- c) podporovanie opatrení zameraných na rozvoj udržateľného životného prostredia;
- d) budovanie kapacít s cieľom posilniť makroekonomickú disciplínu;
- e) zmiernenie možných vplyvov na potravinovú a výživovú bezpečnosť, rozvoj vidieka, bezpečnosť živobytia, ako na výnosy z vývozu v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC;
- f) riešenie ďalších možných oblastí spolupráce súvisiacich s výzvami týkajúcimi sa vykonávania tejto dohody.

HLAVA X

MOBILIZÁCIA ZDROJOV

ČLÁNOK 101

Zásady a ciele

1. Uznávajúc záväzok EÚ podporovať vykonávanie tejto dohody a vlastné úsilie partnerského štátu či partnerských štátov EAC v záujme financovania ich rozvojových potrieb sa zmluvné strany dohodli, že budú pracovať spoločne a nezávisle s cieľom mobilizovať finančné zdroje na podporu vykonávania tejto dohody, regionálnej integrácie a rozvojových stratégií partnerského štátu či partnerských štátov EAC.
2. Cieľom spoločnej mobilizácie zdrojov je dopĺňať, podporovať a presadzovať v duchu vzájomnej prepojenosti úsilie partnerského štátu či partnerských štátov EAC zamerané na hľadanie alternatívnych zdrojov financovania na podporu regionálnej integrácie a rozvojových stratégií, a najmä rozvojovej matrice DHP, v prílohe III písm. a), s výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť.

ČLÁNOK 102

Povinnosti

1. S výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť, partnerský štát či partnerské štáty EAC:
 - a) vyčlenia finančné zdroje zo svojich finančných mechanizmov na včasnom a predvídateľnom základe s cieľom podporiť regionálnu integráciu a rozvojové stratégie a projekty týkajúce sa DHP, ako sa uvádza v rozvojovej matrici DHP;
 - b) vypracujú svoje rozvojové stratégie s náležitým ohľadom na právo partnerského štátu či partnerských štátov EAC určiť smer a postupnosť rozvojových stratégií a priorít;
 - c) zriadia fond DHP na poskytovanie zdrojov súvisiacich s DHP;
 - d) zapracujú priority rozvojovej matrice DHP do regionálnych a národných stratégií.
2. S výhradou ustanovení prílohy VI, ktoré majú prednosť, partnerský štát či partnerské štáty EAC vypracujú pravidlá a predpisy pre riadenie fondu DHP s cieľom zabezpečiť transparentnosť, zodpovednosť a pomer medzi kvalitou a cenou pri využívaní týchto zdrojov. Bez toho, aby boli dotknuté príspevky iných partnerov do fondu DHP, nasmerovanie zdrojov EÚ sa uskutoční na základe predbežného úspešného posúdenia prevádzkových postupov fondu DHP zo strany EÚ.

3. S výhradou ustanovení přílohy VI, které mají přednost, EÚ vyčlení zdroje na včasnom a predvídateľnom základe, pričom berie do úvahy najmä obmedzenia na strane ponuky partnerského štátu či partnerských štátov EAC súvisiace s vykonávaním tejto dohody vrátane rozdielov vo financovaní identifikovaných v rámci rozvojovej matrice DHP, a to prostredníctvom:
- a) rozpočtu EÚ,
 - b) akéhokoľvek iného nástroja, ktorý sa použije na vykonávanie oficiálnej rozvojovej pomoci EÚ (ďalej len „ODA“).
4. Zmluvné strany sa zaväzujú spolupracovať na mobilizácii týchto zdrojov:
- a) fondov iných (mnohostranných alebo dvojstranných) darcov;
 - b) grantov, zvýhodnených úverov, verejno-súkromných partnerstiev a špecializovaných nástrojov;
 - c) akýchkoľvek iných zdrojov oficiálnej rozvojovej pomoci dostupnej od rozvojových partnerov.

ČASŤ VI
INŠTITUCIONÁLNE USTANOVENIA

ČLÁNOK 103

Rozsah pôsobnosti a cieľ

1. Ustanovenia tejto časti sa uplatňujú na Radu pre DHP, Výbor vysokých úradníkov, Poradný výbor DPH zriadený podľa článku 108 (ďalej len „Poradný výbor DHP“) a na akékoľvek ďalšie inštitúcie a výbory, ktoré môžu byť prípadne zriadené podľa tejto dohody.
2. Cieľom tejto časti je zriadiť inštitúcie, ktoré uľahčia dosiahnutie cieľov tejto dohody.

ČLÁNOK 104

Rada pre DHP

1. Odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody sa zriaďuje Rada pre DHP.
2. Rada pre DHP sa skladá zo zástupcov zmluvných strán na ministerskej úrovni.

3. Rada pre DHP prijme svoj rokovací poriadok do šiestich (6) mesiacov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody.
4. Rade pre DHP striedavo predsedá zástupca každej zmluvnej strany, a to v súlade s ustanoveniami stanovenými v rokovacom poriadku.
5. Rada pre DHP sa schádza v pravidelných intervaloch, ktoré nepresiahnu obdobie dvoch (2) rokov, ako aj na mimoriadnych zasadnutiach, kedykoľvek to okolnosti vyžadujú, ak sa tak zmluvné strany na tom dohodnú.
6. Rada pre DHP je zodpovedná za:
- a) fungovanie a vykonávanie tejto dohody a monitorovanie dosahovania jej cieľov;
 - b) skúmanie všetkých dôležitých otázok, ktoré vzniknú v rámci tejto dohody, ako aj všetkých ďalších otázok spoločného záujmu, ktoré majú vplyv na obchod medzi zmluvnými stranami, bez toho, aby boli dotknuté práva stanovené v časti VII, a
 - c) preskúmanie návrhov a odporúčaní zmluvných strán na účely skúmania a zmeny tejto dohody.

ČLÁNOK 105

Právomoci Rady pre DHP

1. Rada pre DHP má právomoc prijímať rozhodnutia a môže prijať odporúčania od Výboru vysokých úradníkov písomne na základe vzájomnej dohody.
2. Prijaté rozhodnutia sú pre zmluvné strany záväzné a zmluvné strany prijímú všetky opatrenia potrebné na ich vykonanie v súlade so svojimi príslušnými internými pravidlami.
3. Rada pre DHP stanoví a prijme do šiestich (6) mesiacov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody rokovací poriadok nevyhnutný na zriadenie rozhodcovského súdu, ako je stanovené v článkoch 112 a 113.
4. V záležitostiach, v ktorých partnerský štát EAC koná jednotlivo, si prijatie takýchto rozhodnutí Radou pre DHP vyžaduje súhlas dotknutého partnerského štátu EAC.

ČLÁNOK 106

Výbor vysokých úradníkov

1. Týmto sa zriaďuje Výbor vysokých úradníkov dňom nadobudnutia platnosti tejto dohody.

2. Výbor vysokých úradníkov pozostáva zo stálych tajomníkov alebo hlavných tajomníkov, podľa toho, o aký prípad ide, partnerského štátu či partnerských štátov EAC a zástupcov EÚ na úrovni riadiacich pracovníkov.
3. S výhradou akýchkoľvek prípadných pokynov od Rady pre EPA Výbor vysokých úradníkov zasadá najmenej raz každý rok a môže sa stretnúť na mimoriadnych zasadnutiach, kedykoľvek to okolnosti vyžadujú, a to v ktoromkoľvek termíne, na ktorom sa zmluvné strany dohodnú. Výbor vysokých úradníkov sa taktiež stretáva pred zasadnutiami Rady pre DHP.
4. Výboru spolupredseda zástupca každej zmluvnej strany.
5. Výbor vysokých úradníkov je zodpovedný za:
- a) pomoc Rade pre DHP pri plnení jej úloh;
 - b) prijímanie a posudzovanie správ osobitných výborov, pracovných stretnutí, pracovných skupín alebo akýchkoľvek orgánov zriadených výborom podľa článku 107 ods. 1 a koordináciu ich činností, ako aj predkladanie odporúčaní na zváženie Radou pre DHP;
 - c) predkladanie správ a odporúčaní týkajúcich sa vykonávania tejto dohody Rade pre DHP, a to buď z vlastnej iniciatívy, alebo na žiadosť Rady pre DHP, alebo na žiadosť zmluvnej strany;
 - d) v oblasti obchodu:
 - i) dohľad nad vykonávaním a náležitým uplatňovaním ustanovení tejto dohody, ako aj prerokúvanie a odporúčanie oblastí spolupráce v tejto súvislosti;

- ii) v súlade s ustanoveniami hlavy I časti VII za prijímanie opatrení na predchádzanie sporom, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s výkladom alebo vykonávaním dohody, ako aj za ich urovnávanie;
 - iii) pomoc Rade pre DHP pri výkone jej funkcií vrátane predkladania odporúčaní na rozhodnutia, ktoré má prijať Rada pre DHP;
 - iv) monitorovanie vývoja regionálnej integrácie a hospodárskych a obchodných vzťahov medzi zmluvnými stranami;
 - v) monitorovanie a posudzovanie vplyvu vykonávania tejto dohody na udržateľný rozvoj zmluvných strán;
 - vi) prerokúvanie a prijímanie opatrení, ktoré môžu uľahčiť obchodné, investičné a podnikateľské príležitosti medzi zmluvnými stranami, a
 - vii) prerokúvanie akýchkoľvek záležitostí týkajúcich sa tejto dohody a akýchkoľvek otázok, ktoré by mohli mať vplyv na dosiahnutie jej cieľov;
- e) v oblasti rozvoja:
- i) pomoc Rade pre DHP pri plnení jej funkcií týkajúcich sa rozvojovej spolupráce patriacej do sféry pôsobnosti tejto dohody;
 - ii) monitorovanie vykonávania ustanovení o spolupráci uvedených v tejto dohode a koordináciu tejto činnosti s darcami z tretích krajín;

- iii) vydávanie odporúčaní o obchodnej spolupráci medzi zmluvnými stranami;
- iv) pravidelné preskúmavanie oblastí spolupráce stanovených v tejto dohode a v prípade potreby poskytovanie odporúčaní týkajúcich sa zaradenia nových priorít a
- v) preskúmavanie a prerokúvanie otázok spolupráce týkajúcich sa regionálnej integrácie a vykonávania tejto dohody.

ČLÁNOK 107

Právomoci Výboru vysokých úradníkov

1. Výbor vysokých úradníkov pri výkone svojich funkcií:
 - a) podľa potreby vytvára osobitné výbory a organizuje pracovné zasadnutia, pracovné skupiny alebo orgány, usmerňuje ich a vykonáva nad nimi dohľad, a to s cieľom riešiť záležitosti spadajúce do ich kompetencie, ako aj určuje ich zloženie, úlohy a ich rokovací poriadok, pokiaľ nie je v tejto dohode stanovené inak;
 - b) prijíma rozhodnutia alebo vydáva odporúčania v prípadoch stanovených v tejto dohode alebo v prípadoch, v ktorých naň Rada pre DHP preniesla takúto právomoc. V prípadoch, keď bola takáto vykonávacia právomoc delegovaná na výbor, prijíma rozhodnutia alebo vydáva odporúčania v súlade s podmienkami stanovenými v článku 105; a

- c) zvažuje akékoľvek otázky v rámci tejto dohody a prijíma náležité opatrenia pri výkone svojich funkcií.
2. Výbor organizuje osobitné pracovné stretnutia na výkon funkcií stanovených v odseku 1 písm. a).
3. Výbor prijme svoj rokovací poriadok do troch (3) mesiacov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody.

ČLÁNOK 108

Poradný výbor DHP

1. Týmto sa zriaďuje Poradný výbor DHP, ktorého úlohou je pomáhať Výboru vysokých úradníkov pri podpore dialógu a spolupráce medzi zástupcami súkromného sektora, organizácií občianskej spoločnosti vrátane akademickej obce a sociálnych a ekonomických partnerov. Takýto dialóg a spolupráca zahŕňajú všetky záležitosti, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda a ktoré vyplývajú z vykonávania tejto dohody.
2. O účasti v Poradnom výbore DHP rozhoduje Rada pre DHP na základe odporúčania Výboru vysokých úradníkov s cieľom zabezpečiť široké zastúpenie všetkých zainteresovaných strán.

3. Poradný výbor DHP vykonáva svoju činnosť na základe konzultácií s Výborom vysokých úradníkov alebo z vlastnej iniciatívy a vypracúva odporúčania pre Výbor vysokých úradníkov. Na zasadaniach Poradného výboru DHP sa zúčastňujú zástupcovia zmluvných strán.
4. Poradný výbor DHP prijme svoj rokovací poriadok do troch (3) mesiacov od svojho zriadenia, a to po dohode s Výborom vysokých úradníkov.

ČASŤ VII

PREDCHÁDZANIE SPOROM A ICH UROVNÁVANIE

ČLÁNOK 109

Rozsah pôsobnosti a cieľ

1. Táto časť sa uplatňuje na akýkoľvek spor v súvislosti s výkladom a uplatňovaním ustanovení tejto dohody, pokiaľ nie je stanovené inak.
2. Cieľom tejto časti je predchádzať akýmkoľvek sporom medzi zmluvnými stranami v súvislosti s výkladom a uplatňovaním tejto dohody v dobrej viere alebo dospieť, ak je to možné, k vzájomne prijateľnému riešeniu.

HLAVA I

PREDCHÁDZANIE SPOROM

ČLÁNOK 110

Konzultácie

1. Zmluvné strany sa usilujú vyriešiť akýkoľvek spor týkajúci sa výkladu a uplatňovania tejto dohody tak, že začnú v dobrej viere konzultácie s cieľom dosiahnuť vzájomne prijateľné riešenie.
2. Zmluvná strana požiadala o konzultácie prostredníctvom písomnej žiadosti adresovanej druhej zmluvnej strane, v ktorej uvedie sporné opatrenie a tie ustanovenia dohody, s ktorými je opatrenie podľa jej názoru v rozpore, a kópiu tejto žiadosti zašle Výboru vysokých úradníkov.
3. Konzultácie sa uskutočnia, ak sa zmluvné strany nedohodnú inak, na území zmluvnej strany, voči ktorej sťažnosť smeruje, do dvadsiatich (20) dní odo dňa predloženia žiadosti. Konzultácie sa považujú za ukončené do šesťdesiatich (60) dní odo dňa doručenia žiadosti zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, s výnimkou prípadu, že sa obidve zmluvné strany dohodnú pokračovať v konzultáciách. Všetky informácie poskytnuté v rámci konzultácií zostanú dôverné.
4. Konzultácie o naliehavých záležitostiach vrátane tých, ktoré sa týkajú tovaru podliehajúceho skaze alebo sezónneho tovaru, sa uskutočnia čo najskôr, a v každom prípade do pätnástich (15) dní odo dňa doručenia žiadosti a považujú sa za ukončené do tridsiatich (30) dní odo dňa doručenia žiadosti, s výnimkou prípadu, že sa obidve zmluvné strany dohodnú pokračovať v konzultáciách.

5. Ak zmluvná strana, ktorej je žiadosť o konzultácie adresovaná, neodpovie na žiadosť do desiatich (10) dní odo dňa jej doručenia alebo ak sa konzultácie neuskutočnia v príslušných lehotách stanovených v odsekoch 3 a 4 tohto článku, alebo ak boli konzultácie ukončené bez toho, aby sa dospelo k vzájomne prijateľnému riešeniu, každá zo zmluvných strán môže požiadať o urovnanie sporu rozhodcovským konaním v súlade s článkom 112.

6. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť na zmene lehôt uvedených v odsekoch 3 až 5 vzhľadom na ťažkosti alebo zložitosti prípadu, ktorým čelí ktorákoľvek zmluvná strana.

ČLÁNOK 111

Mediácia

1. Ak konzultácie neprinesú vzájomne prijateľné riešenie, zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že vec predložia mediátorovi. Ak sa zmluvné strany nedohodnú inak, predmetom mediácie bude tá istá záležitosť, ktorá bola obsahom žiadosti o konzultácie.

2. Ktorákoľvek zmluvná strana môže dať podnet na rozhodcovské konanie podľa článku 112 bez využitia mediácie.

3. Ak sa zmluvné strany nedohodnú na mediátorovi do pätnástich (15) dní odo dňa uzatvorenia dohody o riešení sporu mediáciou, predseda Výboru vysokých úradníkov alebo jeho zástupca vyberie mediátora žrebovaním z jednotlivcov, ktorí sú zaradení do zoznamu uvedeného v článku 125 a ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi ani jednej zo zmluvných strán. Výber sa uskutoční v prítomnosti zástupcu každej zmluvnej strany do dvadsiatich piatich (25) dní odo dňa predloženia dohody o riešení sporu mediáciou. Mediátor zvolá zasadnutie zmluvných strán najneskôr do tridsiatich (30) dní od svojho vymenovania. Každá zmluvná strana mu predloží svoje argumenty najneskôr pätnásť (15) dní pred zasadnutím a mediátor oznámi svoje stanovisko najneskôr do štyridsiatich piatich (45) dní od svojho vymenovania.
4. Stanovisko mediátora môže zahŕňať odporúčanie k tomu, akým spôsobom možno spor vyriešiť v súlade s ustanoveniami tejto dohody. Stanovisko mediátora je nezáväzné.
5. Zmluvné strany sa môžu dohodnúť na zmene lehôt uvedených v odseku 3. O zmene týchto lehôt môže tiež rozhodnúť mediátor na žiadosť ktorejkoľvek zo zmluvných strán alebo z vlastnej iniciatívy z dôvodu problémov dotknutej zmluvnej strany alebo zložitosti prípadu.
6. Konanie týkajúce sa mediácie, a najmä všetky predkladané informácie a stanoviská zaujímané zmluvnými stranami v priebehu tohto konania, zostanú dôverné.

HLAVA II

UROVNÁVANIE SPOROV

ČLÁNOK 112

Začatie rozhodcovského konania

1. Ak sa zmluvným stranám nepodarí vyriešiť spor prostredníctvom konzultácií podľa článku 110, sťažujúca sa zmluvná strana môže podať oznámenie s cieľom začať konanie o zriadení rozhodcovského súdu, ktorý sa zriadi v súlade s článkom 113.
2. Oznámenie s cieľom zriadiť rozhodcovský súd sa podáva písomne zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, a Výboru vysokých úradníkov. Sťažujúca sa zmluvná strana vo svojom oznámení uvedie konkrétne sporné opatrenia a jednoznačne vysvetlí, akým spôsobom tieto opatrenia porušujú ustanovenia tejto dohody.

ČLÁNOK 113

Zriadenie rozhodcovského súdu

1. Rozhodcovský súd sa skladá z troch rozhodcov.

2. Do desiatich (10) dní odo dňa predloženia oznámenia s cieľom zriadiť rozhodcovský súd Výboru vysokých úradníkov zmluvné strany navzájom konzultujú s cieľom dohodnúť sa na zložení rozhodcovského súdu.
3. V prípade, že zmluvné strany nie sú schopné dohodnúť sa na jeho zložení v rámci lehoty stanovenej v odseku 2 tohto článku, každá zmluvná strana vyberie rozhodcu zo zoznamu rozhodcov zostaveného podľa článku 125 do piatich (5) dní. Ak jedna zo zmluvných strán nevyberie svojho rozhodcu, rozhodca tejto strany bude na žiadosť druhej zmluvnej strany vybraný žrebovaním, ktoré uskutoční predseda Výboru vysokých úradníkov alebo jeho zástupca, a to z čiastkového zoznamu prvej zmluvnej strany zostaveného podľa článku 125.
4. V prípade, že zmluvné strany nie sú schopné dohodnúť sa na predsedovi rozhodcovského súdu v rámci lehoty stanovenej v odseku 2 tohto článku, dvaja rozhodcovia vymenujú za predsedu tretieho rozhodcu zo zoznamu zostaveného podľa článku 125 do piatich (5) dní od svojho vymenovania a vymenovanie oznámia Výboru vysokých úradníkov. V prípade, že nedôjde k vymenovaniu predsedu súdu, ktorákoľvek zmluvná strana môže požiadať predsedu Výboru vysokých úradníkov alebo jeho zástupcu, aby predsedu rozhodcovského súdu vybral do piatich (5) dní žrebovaním z čiastkového zoznamu predsedov, ktorý je súčasťou zoznamu zostaveného podľa článku 125.
5. Dátumom zriadenia rozhodcovského súdu je dátum, keď boli traja rozhodcovia vybraní a súhlasili so svojím vymenovaním v súlade s rokovacím poriadkom prijatým podľa článku 120.

ČLÁNOK 114

Predbežná správa rozhodcovského súdu

1. Rozhodcovský súd predloží zmluvným stranám spravidla najneskôr do deväťdesiatich (90) dní odo dňa svojho zriadenia predbežnú správu obsahujúcu opisnú časť, ako aj zistenia a závery. Ak rozhodcovský súd usúdi, že túto lehotu nemožno dodržať, predseda rozhodcovského súdu o tom musí písomne informovať zmluvné strany a Výbor vysokých úradníkov a uviesť dôvody omeškania a deň predpokladaného vydania predbežnej správy rozhodcovským súdom. Predbežná správa by nemala byť za žiadnych okolností vydaná neskôr ako stodvadsať (120) dní odo dňa zriadenia rozhodcovského súdu. Každá zmluvná strana môže rozhodcovskému súdu do pätnástich (15) dní od predloženia priebežnej správy predložiť písomné pripomienky ku konkrétnym aspektom tejto správy.
2. V naliehavých prípadoch vrátane tých, ktoré sa týkajú tovaru podliehajúceho skaze a sezónneho tovaru, rozhodcovský súd vynaloží maximálne úsilie, aby oznámil svoju priebežnú správu do tridsiatich (30) dní a v každom prípade najneskôr do štyridsiatich piatich (45) dní odo dňa svojho zriadenia. Zmluvná strana môže rozhodcovskému súdu predložiť písomnú žiadosť o preskúmanie konkrétnych aspektov predbežnej správy v lehote siedmich (7) dní odo dňa oznámenia predbežnej správy.
3. Po zvážení písomných pripomienok zmluvných strán k predbežnej správe rozhodcovský súd môže zmeniť svoju správu a vykonať akékoľvek ďalšie preskúmanie, ktoré bude považovať za potrebné. Záverečné rozhodnutie rozhodcovského súdu obsahuje rozbor argumentov predložených vo fáze predbežného preskúmania a jasné odpovede na otázky a pripomienky oboch zmluvných strán .

ČLÁNOK 115

Rozhodnutie rozhodcovského súdu

1. Rozhodcovský súd oznámi svoje rozhodnutie zmluvným stranám a Výboru vysokých úradníkov do stodvadsiatich (120) dní odo dňa svojho zriadenia.

Bez toho, aby bol dotknutý prvý pododsek, ak túto lehotu nemožno dodržať, predseda rozhodcovského súdu o tom písomne informuje zmluvné strany a Výbor vysokých úradníkov a uvedie dôvody omeškania a deň predpokladaného vydania rozhodnutia súdom. Rozhodnutie rozhodcovského súdu za žiadnych okolností nesmie byť oznámené neskôr ako stopäťdesiat (150) dní od dátumu zriadenia rozhodcovského súdu.

2. V naliehavých prípadoch vrátane tých, ktoré sa týkajú tovaru podliehajúceho skaze a sezónneho tovaru, rozhodcovský súd:

- a) oznámi svoje rozhodnutie do šesťdesiatich (60) dní odo dňa svojho zriadenia;
- b) môže čo možno najskôr a v každom prípade do siedmich (7) dní od svojho zriadenia vydať predbežné rozhodnutie o tom, či pokladá prípad za naliehavý.

3. Rozhodnutie rozhodcovského súdu obsahuje odporúčania, akým spôsobom by zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, mohla uviesť svoje konanie do súladu s ustanoveniami dohody.

4. Bez ohľadu na odseky 6 až 10 o primeranej lehote zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, prijme všetky opatrenia potrebné na to, aby ihneď a v dobrej viere splnila rozhodnutie rozhodcovského súdu.
5. Ak nie je možné rozhodnutie splniť okamžite, zmluvné strany sa budú snažiť o dosiahnutie dohody v otázke lehoty potrebnej na splnenie rozhodnutia. V takom prípade zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, najneskôr do dvadsaťjeden (21) dní od oznámenia rozhodnutia rozhodcovského súdu zmluvným stranám oznámi sťažujúcej sa zmluvnej strane a Výboru vysokých úradníkov lehotu, ktorú bude potrebovať na splnenie rozhodnutia.
6. Ak sa zmluvné strany nedohodnú na primeranej lehote na splnenie rozhodnutia rozhodcovského súdu, sťažujúca sa zmluvná strana do štrnástich (14) dní odo dňa oznámenia vykonaného podľa odseku 1 písomne požiada rozhodcovský súd, aby určil dĺžku primeranej lehoty. Takáto žiadosť sa súčasne oznámi zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, a Výboru vysokých úradníkov. Rozhodcovský súd oznámi svoje rozhodnutie zmluvným stranám a Výboru vysokých úradníkov do dvadsaťjeden (21) dní odo dňa predloženia žiadosti.
7. Ak nie je možné znovu zvolať pôvodný rozhodcovský súd alebo niektorých z jeho členov, uplatňujú sa postupy stanovené v článku 113. Lehota na oznámenie rozhodnutia je tridsaťpäť (35) dní od dátumu predloženia žiadosti uvedenej v odseku 6 tohto článku.

8. Pri stanovovaní dĺžky primeranej lehoty rozhodcovský súd vezme do úvahy časový úsek, v ktorom zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, obvykle prijíma legislatívne alebo administratívne opatrenia porovnateľné s tými, ktoré táto strana považuje za nevyhnutné na zabezpečenie splnenia rozhodnutia, pričom súd vezme do úvahy najmä ťažkosti, ktorým partnerský štát či partnerské štáty EAC môžu čeliť v dôsledku nedostatku potrebných kapacít.
9. Primeranú lehotu možno na základe dohody zmluvných strán predĺžiť.

ČLÁNOK 116

Preskúmanie opatrenia prijatého na splnenie rozhodnutia rozhodcovského súdu

1. Pred uplynutím primeranej lehoty oznámi zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, sťažujúcej sa zmluvnej strane a Výboru vysokých úradníkov všetky opatrenia, ktoré prijala na splnenie rozhodnutia rozhodcovského súdu.
2. Ak na konci primeranej lehoty zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, nesplní požiadavky uvedené v odseku 1 tohto článku, sťažujúca sa zmluvná strana môže na základe oznámenia zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, a Výboru vysokých úradníkov prijať vhodné opatrenia v súlade s článkom 118 ods. 2.
3. Ak sa zmluvné strany nedohodnú na tom, či zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, zabezpečila dosiahnutie súladu s ustanoveniami tejto dohody, ktorákoľvek zmluvná strana môže písomne požiadať rozhodcovský súd o prijatie rozhodnutia v tejto veci. V takejto žiadosti sa opíše konkrétne sporné opatrenie a jednoznačne vysvetlí, akým spôsobom toto opatrenie porušuje ustanovenia tejto dohody a rozhodnutie rozhodcovského súdu.

4. Rozhodcovský súd sa usiluje oznámiť svoje rozhodnutie do štyridsiatich piatich (45) dní odo dňa predloženia žiadosti uvedenej v odseku 3. V naliehavých prípadoch vrátane tých, ktoré sa týkajú tovaru podliehajúceho skaze a sezónneho tovaru, rozhodcovský súd oznámi svoje rozhodnutie do tridsiatich (30) dní odo dňa predloženia žiadosti.

5. Ak nie je možné znovu zvolať pôvodný rozhodcovský súd alebo niektorých z jeho členov do pätnástich (15) dní, uplatňujú sa postupy stanovené v článku 113. V takýchto prípadoch je lehota na oznámenie rozhodnutia osemdesiat (80) dní odo dňa predloženia žiadosti uvedenej v odseku 3 tohto článku.

ČLÁNOK 117

Dočasné nápravné prostriedky v prípade nesplnenia rozhodnutia

1. Ak zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, neoznámí žiadne opatrenie prijaté na zabezpečenie splnenia rozhodnutia rozhodcovského súdu pred uplynutím primeranej lehoty, alebo ak rozhodcovský súd rozhodne, že opatrenie oznámené podľa článku 116 ods. 1 nie je v súlade so záväzkami zmluvnej strany, voči ktorej sťažnosť smeruje, podľa ustanovení tejto dohody, sťažujúca sa zmluvná strana je oprávnená po oznámení zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, prijať vhodné opatrenia.

2. Pri prijímaní takýchto opatrení sa sťažujúca sa zmluvná strana usiluje o to, aby zvolila opatrenia, ktoré v čo najmenšej miere ovplyvnia dosahovanie cieľov tejto dohody, a zohľadňuje ich vplyv na hospodárstvo zmluvnej strany, voči ktorej sťažnosť smeruje. Okrem toho ak právo prijať také opatrenia získala EÚ, zvolí opatrenia, ktoré sú osobitne zamerané na to, aby sa konanie partnerského štátu EAC, ktorého opatrenia sú v rozpore s touto dohodou, uviedlo do súladu s touto dohodou.

3. Sťažujúca sa zmluvná strana môže kedykoľvek po uplynutí primeranej lehoty požiadať zmluvnú stranu, voči ktorej sťažnosť smeruje, aby predložila ponuku na dočasnú kompenzáciu, a zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, takúto ponuku predloží.
4. Kompenzácia alebo odvetné opatrenia sú dočasné a uplatňujú sa len dovtedy, kým nie je opatrenie porušujúce ustanovenia tejto dohody zrušené alebo zmenené takým spôsobom, aby bolo v súlade s predmetnými ustanoveniami, alebo pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú na urovnaní sporu.

ČLÁNOK 118

Preskúmanie opatrenia prijatého na splnenie rozhodnutia po prijatí vhodných opatrení

1. Zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, oznámi sťažujúcej sa zmluvnej strane a Výboru vysokých úradníkov akékoľvek opatrenie, ktoré prijala na splnenie rozhodnutia rozhodcovského súdu a svoju žiadosť o ukončenie uplatňovania vhodných opatrení sťažujúcou sa zmluvnou stranou.
2. Ak sa zmluvné strany nedohodnú na zlučiteľnosti oznámeného opatrenia s ustanoveniami tejto dohody do tridsiatich (30) dní odo dňa predloženia oznámenia, sťažujúca sa zmluvná strana písomne požiada rozhodcovský súd o rozhodnutie v tejto veci. Takáto žiadosť sa oznámi zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, a Výboru vysokých úradníkov. Rozhodcovský súd oznámi svoje rozhodnutie zmluvným stranám a Výboru vysokých úradníkov do štyridsiatich piatich (45) dní odo dňa predloženia žiadosti.

3. Ak rozhodcovský súd rozhodne, že opatrenie prijaté na splnenie rozhodnutia nie je v súlade s ustanoveniami tejto dohody, rozhodcovský súd určí, či sťažujúca sa zmluvná strana môže pokračovať v uplatňovaní vhodných opatrení. Ak rozhodcovský súd rozhodne, že opatrenie prijaté na splnenie rozhodnutia je v súlade s ustanoveniami tejto dohody, uplatňovanie vhodných opatrení sa ukončí bezodkladne po dni vydania rozhodnutia.
4. Ak nie je možné zvolať pôvodný rozhodcovský súd alebo niektorých z jeho členov, uplatňujú sa postupy stanovené v článku 113. Lehota na oznámenie rozhodnutia je šesťdesiat (60) dní odo dňa podania žiadosti uvedenej v odseku 2 tohto článku.

HLAVA III

SPOLOČNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 119

Vzájomne prijateľné riešenie

Zmluvné strany môžu kedykoľvek dospieť k vzájomne prijateľnému riešeniu sporu podľa tejto časti a každé takéto riešenie oznámia Výboru vysokých úradníkov. Ak sa vyžaduje, aby riešenie bolo schválené podľa príslušných vnútroštátnych postupov zmluvných strán, uvedie sa táto skutočnosť v oznámení a konanie sa pozastaví. V prípade, že sa takéto schválenie nevyžaduje, resp. po oznámení ukončenia akéhokoľvek takéhoto vnútroštátneho postupu, sa konanie ukončí.

ČLÁNOK 120

Rokovací poriadok

Postupy urovnávania sporov sa riadia rokovacím poriadkom, ktorý prijme Rada pre DHP do šiestich (6) mesiacov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody.

ČLÁNOK 121

Informácie a odborné poradenstvo

Rozhodcovský súd môže na žiadosť niektorej zo zmluvných strán alebo z vlastnej iniciatívy získať informácie, ktoré považuje za vhodné na účely rozhodcovského konania, a to z akéhokoľvek zdroja vrátane zmluvných strán zúčastnených na spore. Rozhodcovský súd má tiež právo vyžiadať si názor relevantných odborníkov, ak to považuje za vhodné. Zainteresované fyzické alebo právnické osoby usadené na území zmluvných a iných tretích strán sú v súlade s rokovacím poriadkom prijatým podľa článku 120, oprávnené predložiť rozhodcovskému súdu informácie *amicus curiae*. Všetky takto získané informácie sa musia oznámiť obom zmluvným stranám, ktoré môžu predložiť pripomienky.

ČLÁNOK 122

Jazyk podaní

1. Písomné a ústne podania zmluvných strán sa vykonávajú v ktoromkoľvek úradnom jazyku týchto zmluvných strán.
2. Zmluvné strany sa usilujú dosiahnuť dohodu o spoločnom pracovnom jazyku pre jednotlivé konania podľa tejto časti. Ak sa tieto zmluvné strany nedohodnú na spoločnom pracovnom jazyku, každá zmluvná strana zabezpečí preklad svojich písomných podaní a tlmočenie pri pojednávaní do jazyka zvoleného zmluvnou stranou, voči ktorej sťažnosť smeruje, s výnimkou prípadu, keď je tento jazyk úradným jazykom tejto zmluvnej strany, a znáša náklady na taký preklad alebo tlmočenie¹.

ČLÁNOK 123

Pravidlá výkladu

1. Rozhodcovský súd vykladá ustanovenia tejto dohody podľa obyčajových výkladových pravidiel medzinárodného práva verejného vrátane tých, ktoré sú stanovené vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve podpísanom vo Viedni 23. mája 1969.
2. Výklady a rozhodnutia rozhodcovského súdu nemôžu rozšíriť ani obmedziť práva a povinnosti stanovené v tejto dohode.

¹ Na účely tohto článku sú úradnými jazykmi jazyky uvedené v článku 146.

ČLÁNOK 124

Postup pri rozhodnutí rozhodcovského súdu

1. Rozhodcovský súd vynaloží maximálne úsilie, aby sa ku každému rozhodnutiu dospelo konsenzom. Ak k rozhodnutiu nie je možné dospieť konsenzom, rozhodnutie v danej veci sa prijme väčšinou hlasov.
2. Každé rozhodnutie rozhodcovského súdu obsahuje skutkové zistenia, uplatniteľnosť príslušných ustanovení tejto dohody a odôvodnenie všetkých zistení, odporúčaní alebo záverov, ku ktorým súd dospel. Výbor vysokých úradníkov sprístupní verejnosti rozhodnutia rozhodcovského súdu.
3. Rozhodnutie rozhodcovského súdu je konečné a pre zmluvné strany záväzné.

ČLÁNOK 125

Zoznam rozhodcov

1. Výbor vysokých úradníkov najneskôr do šiestich (6) mesiacov odo dňa nadobudnutia platnosti tejto dohody vypracuje zoznam aspoň pätnástich (15) osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu rozhodcov. Tento zoznam sa bude skladať z troch čiastkových zoznamov: jeden čiastkový zoznam za každú zmluvnú stranu so zoznamom rozhodcov a jeden čiastkový zoznam so zoznamom osôb, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi žiadnej zmluvnej strany a ktoré sú pripravené plniť funkciu predsedu rozhodcovského súdu. Každý čiastkový zoznam obsahuje najmenej päť (5) osôb. Výbor vysokých úradníkov zabezpečí, aby bol zoznam vždy udržiavaný na tejto úrovni v súlade s rokovacím poriadkom prijatom podľa článku 120.

2. V prípade, že v čase predloženia oznámenia podľa článku 113 ods. 2 nebudú zostavené žiadne čiastkové zoznamy alebo nebudú obsahovať dostatočný počet mien osôb, rozhodcovia sa vyberú žrebovaním spomedzi osôb, ktoré boli formálne navrhnuté v príslušných čiastkových zoznamoch jednou alebo oboma zmluvnými stranami. Ak navrhla osoby len jedna zmluvná strana, traja rozhodcovia sa vyberú žrebovaním spomedzi týchto osôb.
3. V prípade, že neexistuje zoznam rozhodcov podľa odseku 1 ani mená rozhodcov navrhnutých podľa odseku 2, zmluvná strana, ktorá začala rozhodcovské konanie, požiada generálneho tajomníka Stáleho arbitrážneho súdu, aby plnil funkciu menovacieho orgánu.
4. Rozhodcovia musia mať osobitné znalosti a skúsenosti v oblasti práva a medzinárodného obchodu. Sú nezávislí, vykonávajú túto funkciu osobne, neprijímajú pokyny od žiadnej organizácie alebo vlády, ani nie sú spojení s vládou žiadnej zmluvnej strany a konajú v súlade s kódexom správania, ktorý tvorí prílohu k rokovaciemu poriadku prijatom podľa článku 120.

ČLÁNOK 126

Súvislosť s urovnávaním sporov v rámci WTO

1. Rozhodcovské súdy zriadené podľa tejto dohody nerozhodujú spory o právach alebo povinnostiach zmluvných strán podľa dohôd WTO.

2. Uplatnením ustanovení tejto dohody týkajúcich sa urovnávania sporov nie je dotknuté žiadne z opatrení v rámci WTO vrátane opatrení na urovnávanie sporov. Ak však zmluvná strana v súvislosti s určitým konkrétnym opatrením podala návrh na začatie konania o urovnaní sporu, či už podľa tejto hlavy alebo podľa Dohody o založení WTO, nesmie začať konanie o urovnaní sporu týkajúce sa toho istého opatrenia na inom fóre dovtedy, kým sa neskončí prvé konanie. Zmluvné strany sa okrem toho nebudú usilovať o riešenie porušenia záväzku, ktorý je rovnaký podľa tejto dohody aj dohody WTO, na oboch fórach. V takomto prípade po začatí konania o urovnaní sporu zmluvná strana nepredloží žiadosť o riešenie porušenia rovnakého záväzku podľa druhej dohody na druhom fóre, s výnimkou prípadu, keď vybrané fórum z procesných alebo jurisdikčných dôvodov nedospeje k zisteniam týkajúcim sa žiadosti o nápravu plnenia tohto záväzku.

3. Zmluvná strana môže v súvislosti s konkrétnym opatrením začať konanie o urovnaní sporu, a to buď podľa tejto časti, alebo podľa Dohody o založení WTO, pričom platí, že:

- a) konania o urovnaní sporov podľa tejto časti sa pokladajú za začaté na základe žiadosti zmluvnej strany o zriadenie rozhodcovského súdu podľa článku 112 a pokladajú sa za skončené, keď rozhodcovský súd oznámi svoje rozhodnutie zmluvným stranám a Výboru vysokých úradníkov podľa článku 115, resp. ak sa dospelo k dohode o vzájomne prijateľnom riešení podľa článku 119;
- b) konania o urovnaní sporov podľa Dohody o založení WTO sa považujú za začaté od momentu podania žiadosti zmluvnej strany o zriadenie rozhodcovského tribunálu podľa článku 6 DSU a považujú sa za ukončené, keď Orgán WTO na urovnávanie sporov prijme správu rozhodcovského tribunálu WTO alebo správu Odvolacieho orgánu podľa článku 16 a článku 17 ods. 14 DSU.

4. Žiadne z ustanovení tejto dohody nebráni zmluvnej strane, aby uplatnila pozastavenie plnenia záväzkov, ktoré schválil Orgán WTO na urovnávanie sporov. Dohoda o založení WTO nebráni zmluvnej strane v tom, aby pozastavila plnenie záväzkov podľa tejto dohody.

ČLÁNOK 127

Lehoty

1. Všetky lehoty uvedené v tejto časti vrátane lehôt, ktoré majú rozhodcovské súdy na oznámenie svojich rozhodnutí, sa počítajú v kalendárnych dňoch odo dňa nasledujúceho po úkone alebo skutočnosti, ktorých sa týkajú.
2. Každá lehota uvedená v tejto časti sa môže predĺžiť na základe vzájomnej dohody zmluvných strán.

ČASŤ VIII

VŠEOBECNÉ VÝNIMKY

ČLÁNOK 128

Doložka o všeobecných výnimkách

S výhradou požiadavky, že takéto opatrenia sa nesmú uplatňovať spôsobom, ktorý by znamenal svojvoľnú alebo bezdôvodnú diskrimináciu medzi zmluvnými stranami v situáciách vyznačujúcich sa obdobnými podmienkami, a ani spôsobom, ktorý by bol skrytým obmedzovaním medzinárodného obchodu, žiadne z ustanovení tejto dohody nemožno vykladať tak, že bráni EÚ alebo partnerskému štátu či partnerským štátom EAC prijať alebo presadzovať opatrenia, ktoré:

- a) sú nevyhnutné na ochranu verejnej bezpečnosti a morálky alebo na zachovanie verejného poriadku;
- b) sú nevyhnutné na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín;
- c) sa týkajú dovozu alebo vývozu zlata alebo striebra;
- d) sú nevyhnutné na zabezpečenie súladu s právnymi alebo inými predpismi, ktoré nie sú v rozpore s ustanoveniami tejto dohody, vrátane tých, ktoré sa týkajú presadzovania colných predpisov, presadzovania monopolov uplatňovaných podľa článku II ods. 4 a článku XVII dohody GATT, ochrany patentov, ochranných známk a autorských práv, ako aj predchádzania podvodným praktikám;

- e) sa týkajú výrobkov, ktoré sú výsledkom práce väzňov;
- f) sa ukladajú na účely ochrany národných pamiatok s umeleckou, historickou alebo archeologickou hodnotou;
- g) sa týkajú ochrany neobnoviteľných prírodných zdrojov, ak sa takéto opatrenia uplatňujú spoločne s obmedzeniami domácej výroby alebo domácej spotreby;
- h) súvisia s výkonom povinností vyplývajúcich z akejkoľvek medzivládnej dohody o surovinách, ktorá spĺňa kritériá predložené zmluvným stranám dohody GATT, s ktorými zmluvné strany nevyslovili nesúhlas, resp. ktorá je sama takto predložená a s ktorou zmluvné strany nevyslovili nesúhlas¹;
- i) sa týkajú obmedzení vývozu domácich materiálov nutných na zabezpečenie podstatných množstiev takých materiálov pre domáci spracovateľský priemysel počas období, keď sa domáca cena takých materiálov udržiava pod úrovňou svetovej ceny ako súčasť vládneho stabilizačného plánu. Takéto opatrenia však nebudú zvyšovať vývoz výrobkov domáceho priemyslu alebo ochranu udelenú domácemu priemyslu a nebudú predstavovať odchýlenie od ustanovení tejto dohody týkajúcich sa nediskriminácie;
- j) sú nevyhnutné na získanie alebo distribúciu výrobkov, ktorých je na všeobecnej alebo miestnej úrovni nedostatok, za predpokladu, že všetky takéto opatrenia sú v súlade so zásadou, podľa ktorej majú EÚ alebo partnerský štát či partnerské štáty EAC právo získať spravodlivý podiel na medzinárodnej dodávke takýchto výrobkov, a že všetky takéto opatrenia nezlučiteľné s ostatnými ustanoveniami tejto dohody sa odvolajú, len čo podmienky, ktoré ich vyvolali, prestanú existovať.

¹ Výnimka stanovená v tomto písmene sa vzťahuje aj na akúkoľvek dohodu o surovinách, ktorá je v súlade so zásadami schválenými uznesením Hospodárskej a sociálnej rady č. 30 (IV) z 28. marca 1947.

ČLÁNOK 129

Výnimky z dôvodu bezpečnosti

1. Žiadne z ustanovení tejto dohody nemožno vykladať tak, že:
 - a) od EÚ alebo partnerského štátu či partnerských štátov EAC požaduje, aby poskytl akúkoľvek informáciu, ktorej zverejnenie je podľa nich v rozpore s ich základnými bezpečnostnými záujmami, alebo
 - b) bráni EÚ alebo partnerskému štátu či partnerským štátom EAC, aby prijali opatrenie, ktoré považujú za nevyhnutné na ochranu svojich základných bezpečnostných záujmov:
 - i) vzťahujúce sa na štiepne materiály alebo na materiály, ktoré slúžia na ich výrobu;
 - ii) vzťahujúce sa na obchod so zbraňami, muníciou a vojenským materiálom a na taký obchod s inými výrobkami a materiálom, ktorý sa vykonáva priamo alebo nepriamo na účely zásobovania ozbrojených síl;
 - iii) vzťahujúce sa na vládne obstarávanie, ktoré je nevyhnutné na účely národnej bezpečnosti alebo na účely národnej obrany;
 - iv) prijaté v prípade vojny alebo inej mimoriadnej situácie v medzinárodných vzťahoch, alebo

- c) bráni EÚ alebo partnerskému štátu či partnerským štátom EAC prijať akékoľvek opatrenie na splnenie ich záväzkov vyplývajúcich z Charty Organizácie Spojených národov podpísanej v San Francisco 26. júna 1945 v záujme udržania medzinárodného mieru a bezpečnosti.
2. Výbor vysokých úradníkov je v čo najväčšej miere informovaný o opatreniach prijatých podľa odseku 1 písm. b) a c) a o ich ukončení.

ČLÁNOK 130

Dane

1. Žiadne z ustanovení tejto dohody ani akékoľvek opatrenie prijaté podľa tejto dohody nemožno vykladať tak, že zmluvnej strane bráni, aby pri uplatňovaní príslušných ustanovení svojich daňových právnych predpisov rozlišovala medzi daňovníkmi, ktorí nie sú v rovnakej situácii, najmä vzhľadom na miesto ich trvalého pobytu alebo vzhľadom na miesto ich kapitálových investícií.
2. Žiadne z ustanovení tejto dohody ani akékoľvek opatrenie prijaté podľa tejto dohody nemožno vykladať tak, že bráni prijať alebo presadzovať opatrenia, ktoré sú zamerané na zamedzenie vyhýbania sa plateniu daní alebo na zamedzenie daňových únikov a ktoré sú v súlade s daňovými ustanoveniami dohôd o zamedzení dvojitého zdanenia alebo inými daňovými opatreniami alebo vnútroštátnymi daňovými právnymi predpismi.
3. Žiadne z ustanovení tejto dohody nemá vplyv na práva a povinnosti zmluvných strán podľa akýchkoľvek daňových dohovorov. V prípade akéhokoľvek rozporu medzi touto dohodou a akýmkoľvek takýmto dohovorom má vo veci rozpornej otázky prednosť takýto dohovor.

ČASŤ IX

VŠEOBECNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

ČLÁNOK 131

Problémy s platobnou bilanciou

1. Ak má ktorákoľvek strana vážne problémy s platobnou bilanciou alebo vonkajším financovaním alebo jej takéto problémy hrozia, môže prijať alebo zachovávať v platnosti reštriktívne opatrenia v oblasti obchodu s tovarom.
2. Zmluvné strany sa snažia predchádzať uplatňovaniu reštriktívnych opatrení uvedených v odseku 1.
3. Akékoľvek reštriktívne opatrenie prijaté alebo zachované podľa tohto článku je nediskriminačné, má obmedzené trvanie a nepresiahne rámec toho, čo je nevyhnutné na nápravu situácie týkajúcej sa platobnej bilancie a vonkajšieho financovania. Musí byť v súlade s podmienkami stanovenými v dohodách WTO a prípadne zlučiteľné s Dohodou o Medzinárodnom menovom fonde (IMF).
4. Zmluvná strana, ktorá zachová alebo prijme reštriktívne opatrenia alebo akékoľvek ich zmeny, bezodkladne o nich informuje druhú zmluvnú stranu a Radu pre DHP a čo najskôr predloží harmonogram ich zrušenia.

5. Konzultácie sa uskutočnia bezodkladne v rámci Rady pre DHP a v rámci týchto konzultácií sa posúdi stav platobnej bilancie dotknutej zmluvnej strany a obmedzenia prijaté alebo zachované podľa tohto článku, pričom sa okrem iného zohľadnia tieto faktory:

- a) povaha a rozsah problémov s platobnou bilanciou a vonkajším financovaním;
- b) vonkajšie hospodárske a obchodné prostredie;
- c) alternatívne nápravné opatrenia, ktoré môžu byť k dispozícii.

6. V rámci konzultácií sa posúdi súlad akýchkoľvek reštriktívnych opatrení s odsekmi 3 a 4. Akceptujú sa všetky zistenia štatistických a iných skutočností predložené MMF, ktoré sa týkajú devíz, peňažných rezerv a platobnej bilancie, pričom závery vychádzajú z posúdenia situácie v oblasti platobnej bilancie a vonkajšej finančnej situácie MMF týkajúcej sa dotknutej zmluvnej strany, ktorá prijala alebo zachovala opatrenie.

ČLÁNOK 132

Vymedzenie pojmu „zmluvné strany“ a plnenie povinností

1. Zmluvnými stranami tejto dohody sú Kenská republika a všetky ostatné zmluvné strany Zmluvy o založení Východoafrického spoločenstva, ktoré pristúpia k tejto dohode v súlade s článkom 144 tejto dohody, ďalej len „partnerský štát či partnerské štáty EAC“ na jednej strane a Európska únia, ďalej len „EÚ“, na strane druhej.

2. Na účely tejto dohody sa pod pojmom „zmluvná strana“ rozumie partnerský štát či partnerské štáty EAC, alebo EÚ, podľa toho, o aký prípad ide. Pod pojmom „zmluvné strany“ sa rozumie partnerský štát či štáty EAC a EÚ.
3. Partnerský štát či partnerské štáty EAC poveria jedného zo svojich zástupcov, aby konal v ich mene vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa tejto dohody.
4. Zmluvné strany prijímajú akékoľvek všeobecné alebo osobitné opatrenia, ktoré sa od nich požadujú na plnenie ich záväzkov na základe tejto dohody, a zabezpečia, aby boli v súlade s cieľmi stanovenými v tejto dohode.

ČLÁNOK 133

Kontaktné miesta

1. V záujme uľahčenia komunikácie týkajúcej sa zabezpečenia účinného vykonávania tejto dohody určí každá zmluvná strana po nadobudnutí platnosti tejto dohody kontaktné miesto na výmenu informácií. Určením kontaktných miest na výmenu informácií nie je dotknuté osobitné určenie príslušných orgánov podľa osobitných ustanovení tejto dohody.
2. Na žiadosť kontaktných miest na výmenu informácií každá zmluvná strana poskytne informácie o úrade alebo úradníkovi zodpovednom za všetky záležitosti týkajúce sa vykonávania tejto dohody, ako aj zabezpečí požadovanú podporu na uľahčenie komunikácie so žiadajúcou zmluvnou stranou.

3. Každá zmluvná strana, podľa toho, o aký prípad ide, poskytne informácie na žiadosť druhej zmluvnej strany a v rozsahu prípustnom zo zákona a bez odkladu odpovie na akúkoľvek otázku druhej zmluvnej strany týkajúcu sa existujúceho alebo navrhovaného opatrenia, ktoré by mohlo mať vplyv na obchod medzi zmluvnými stranami.

ČLÁNOK 134

Transparentnosť a dôvernosť

1. Každá zmluvná strana zabezpečí, aby sa jej zákony, predpisy, postupy a všeobecne platné administratívne rozhodnutia, ako aj medzinárodné záväzky týkajúce sa akejkoľvek obchodnej záležitosti, ktorá patrí do rozsahu pôsobnosti tejto dohody, bezodkladne uverejnili alebo sprístupnili verejnosti a oznámili druhej zmluvnej strane.
2. Bez toho, aby boli dotknuté osobitné ustanovenia tejto dohody týkajúce sa transparentnosti, sa informácie uvedené v tomto článku považujú za poskytnuté, keď boli sprístupnené vláde partnerského štátu či vládam partnerských štátov EAC a Európskej komisii alebo WTO na úradných webových sídlach zmluvných strán, ktoré sú verejne prístupné bez poplatku.
3. Žiadne z ustanovení tejto dohody neukladá žiadnej zo zmluvných strán povinnosť poskytovať dôverné informácie, ktorých zverejnenie by bolo prekážkou v presadzovaní práva alebo by bolo inak v rozpore s verejným záujmom, alebo by poškodilo legitímne obchodné záujmy určitých podnikov, či už verejných alebo súkromných, okrem prípadu, že by ich zverejnenie bolo nevyhnutné v rámci konania o urovnaní sporu podľa časti VII. Ak rozhodcovský súd zriadený podľa článku 113 považuje takéto zverejnenie za nevyhnutné, zabezpečí plnú ochranu dôvernosti informácií.

ČLÁNOK 135

Najvzdialenejšie regióny Európskej únie

1. Vzhľadom na zemepisnú blízkosť najvzdialenejších regiónov EÚ a partnerského štátu či partnerských štátov EAC a s cieľom posilniť hospodárske a sociálne väzby medzi týmito regiónmi a partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC zmluvné strany dbajú na to, aby medzi najvzdialenejšími regiónmi EÚ a partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC uľahčili spoluprácu vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda.
2. Ciele uvedené v odseku 1 sa, kdekoľvek to je možné, dosahujú aj prostredníctvom podpory spoločnej účasti partnerského štátu či partnerských štátov EAC a najvzdialenejších regiónov EÚ na rámcových a osobitných programoch EÚ v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda.
3. EÚ sa usiluje zabezpečiť koordináciu medzi rôznymi finančnými nástrojmi kohéznych a rozvojových politík EÚ s cieľom podporiť spoluprácu medzi partnerským štátom či partnerskými štátmi EAC a najvzdialenejšími regiónmi EÚ v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda.
4. Žiadne z ustanovení tejto dohody nebráni EÚ, aby uplatňovala existujúce opatrenia zamerané na nápravu štrukturálnej hospodárskej a sociálnej situácie v najvzdialenejších regiónoch v súlade s článkom 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

ČLÁNOK 136

Vzťah k iným dohodám

1. S výnimkou ustanovení o rozvojovej spolupráci obsiahnutých v hlave II časti 3 Dohody z Cotonou alebo príslušných ustanovení dohody, ktorá ju nahradí, majú v prípade akéhokoľvek rozporu medzi ustanoveniami tejto dohody a ustanoveniami hlavy II časti 3 Dohody z Cotonou alebo príslušnými ustanoveniami dohody, ktorá ju nahradí, vo veci predmetného rozporu prednosť ustanovenia tejto dohody.
2. V prípade akéhokoľvek rozporu medzi ustanoveniami časti V tejto dohody a dohody z Cotonou alebo dohody, ktorá ju nahradí, majú prednosť ustanovenia dohody z Cotonou alebo príslušné ustanovenia dohody, ktorá ju nahradí.
3. Žiadne z ustanovení tejto dohody nemožno vykladať tak, že bráni ktorejkoľvek zmluvnej strane prijať vhodné opatrenia v súlade s touto dohodou a podľa Dohody z Cotonou alebo príslušných ustanovení dohody, ktorá ju nahradí.

ČLÁNOK 137

Vzťah k dohodám WTO

Zmluvné strany sa dohodli, že žiadne z ustanovení tejto dohody im neukladá povinnosť konať spôsobom, ktorý by bol v rozpore s dohodami WTO.

ČLÁNOK 138

Oznámenia

Oznámenia požadované podľa tejto dohody sa predkladajú písomne a zasielajú partnerskému štátu či partnerským štátom EAC alebo Európskej komisii, podľa toho, o aký prípad ide.

ČLÁNOK 139

Nadobudnutie platnosti

1. Táto dohoda sa podpíše, ratifikuje alebo schváli v súlade s príslušnými ústavnými alebo vnútornými pravidlami a postupmi príslušných zmluvných strán.
2. Táto dohoda nadobúda platnosť prvým dňom druhého mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom si zmluvné strany vzájomne oznámili ukončenie vnútorných právnych postupov uvedených v odseku 1.
3. Oznámenia o nadobudnutí platnosti tejto dohody sa v prípade partnerského štátu či partnerských štátov EAC zasielajú príslušným depozitárom tejto dohody v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC a v prípade EÚ generálnemu tajomníkovi Rady Európskej únie, pričom uvedené osoby sú spoločnými depozitármi tejto dohody. Každý depozitár oznámi ostatným depozitárom prijatie poslednej ratifikačnej listiny, čím ho informuje o ukončení vnútorných právnych postupov potrebných na nadobudnutie platnosti tejto dohody.

ČLÁNOK 140

Vypovedanie

1. Každý partnerský štát EAC alebo EÚ môžu druhej zmluvnej strane písomne oznámiť svoj úmysel vypovedať túto dohodu.
2. Vypovedanie nadobúda účinnosť jeden rok po oznámení druhej zmluvnej strane.

ČLÁNOK 141

Územná pôsobnosť

Táto dohoda sa na jednej strane vzťahuje na územia, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie, a na druhej strane na územia partnerského štátu či partnerských štátov EAC. Odkazy na pojem „územie“ v tejto dohode je potrebné chápať v tomto zmysle.

ČLÁNOK 142

Doložka o preskúmaní

1. Táto dohoda sa preskúma každých päť (5) rokov odo dňa nadobudnutia jej platnosti.
2. Pokiaľ ide o vykonávanie tejto dohody, zmluvná strana môže podávať návrhy zamerané na prispôsobenie spolupráce týkajúcej sa obchodu na základe skúseností získaných v priebehu vykonávania tejto dohody.
3. Bez ohľadu na odsek 1 sa zmluvné strany dohodli, že táto dohoda sa môže preskúmať vzhľadom na uplynutie platnosti Dohody z Cotonou alebo dohody, ktorá ju nahradí.

ČLÁNOK 143

Doložka o zmene

1. Zmluvné strany sa môžu písomne dohodnúť na zmene tejto dohody. Zmluvná strana môže Rade pre DHP predložiť na zváženie návrhy na zmeny tejto dohody. Druhá zmluvná strana môže predložiť pripomienky k návrhom na zmenu do deväťdesiatich (90) dní odo dňa doručenia návrhu.

2. V prípade, že Rada pre DHP prijme zmeny tejto dohody, tieto zmeny sa predložia zmluvným stranám na ratifikáciu, prijatie alebo schválenie v súlade s ich príslušnými ústavnými alebo vnútroštátnymi právnymi požiadavkami.
3. Zmena nadobudne platnosť po tom, čo si zmluvné strany vymenia písomné oznámenia potvrdzujúce, že splnili svoje príslušné platné právne požiadavky a postupy, v deň, na ktorom sa zmluvné strany dohodnú.

ČLÁNOK 144

Pristúpenie zmluvných strán k Zmluve o založení Východoafrického spoločenstva

1. K tejto dohode môže pristúpiť každý štát, ktorý je zmluvnou stranou Zmluvy o založení Východoafrického spoločenstva. Žiadosť o pristúpenie sa predkladá Rade pre DHP.
2. Zmluvné strany posúdia účinky pristúpenia štátu či štátov uvedených v článku 1 na túto dohodu. Rada pre DHP môže rozhodnúť o akýchkoľvek prechodných alebo pozmeňujúcich opatreniach, ktoré môžu byť potrebné.

ČLÁNOK 145

Pristúpenie nových členov k Európskej únii

1. EÚ oznámi partnerskému štátu či partnerským štátom EAC každú žiadosť o pristúpenie tretej krajiny k EÚ.
2. V priebehu rokovaní medzi EÚ a treťou krajinou uvedenou v odseku 1 sa bude EÚ usilovať:
 - a) poskytnúť partnerskému štátu či partnerským štátom EAC na ich žiadosť v čo najväčšom možnom rozsahu informácie týkajúce sa akejkolvek záležitosti, na ktorú sa vzťahuje táto dohoda, a
 - b) zohľadniť obavy, ktoré vyjadril partnerský štát či partnerské štáty EAC.
3. EÚ oznámi partnerskému štátu či partnerským štátom EAC nadobudnutie platnosti akejkolvek zmluvy týkajúcej sa pristúpenia tretej krajiny k EÚ.
4. Rada pre DHP s dostatočným predstihom pred dátumom pristúpenia tretej krajiny k EÚ preskúma akékoľvek účinky, ktoré toto pristúpenie môže mať na túto dohodu. Zmluvné strany môžu rozhodnutím v Rade pre DHP prijať akékoľvek potrebné úpravy tejto dohody alebo prechodnú úpravu.

ČLÁNOK 146

Autentické znenie

1. Táto dohoda je vyhotovená v dvoch vyhotoveniach v anglickom, bulharskom, českom, dánskom, estónskom, fínskom, francúzskom, gréckom, holandskom, chorvátskom, litovskom, lotyšskom, maďarskom, maltskom, nemeckom, poľskom, portugalskom, rumunskom, slovenskom, slovinskom, španielskom, švédskom a talianskom jazyku , pričom každé znenie je rovnako autentické.
2. Znenie v írskom jazyku sa autentifikuje výmenou diplomatických nót medzi Európskou úniou a Kenskou republikou po podpise a pred nadobudnutím platnosti tejto dohody.

ČLÁNOK 147

Prílohy a protokoly

Tieto prílohy, protokoly a spoločné vyhlásenia k tejto dohode tvoria neoddeliteľnú súčasť tejto dohody:

Príloha I	Clá na výrobky s pôvodom v partnerskom štáte či partnerských štátoch EAC
Príloha II	Clá na výrobky s pôvodom v EÚ
Príloha III(a)	Rozvojová matrica EAC DHP
Príloha III(b)	Rozvojové kritériá, ciele a ukazovatele
Príloha IV	Spoločné vyhlásenie o krajinách, ktoré s Európskou úniou vytvorili colnú úniu
Príloha V	Obchod a udržateľný rozvoj
Príloha VI	Spoločné vyhlásenie Európskej únie a Kenskej republiky o hospodárskej a rozvojovej spolupráci podľa tejto dohody
Protokol 1	O vzájomnej administratívnej pomoci v colných záležitostiach
Spoločné vyhlásenie č. 1	Spoločné vyhlásenie Európskej únie a Kenskej republiky o pravidlách pôvodu
Spoločné vyhlásenie č. 2	Spoločné vyhlásenie Európskej únie a Kenskej republiky o obchode a udržateľnom rozvoji

NA DÔKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia, náležite na tento účel oprávnení,
podpísali túto dohodu.

V dňa

Za Európsku úniu

Za Kenskú republiku